

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 22 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 9 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési Könyvtár
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Kiadóhivatal 708.

Egy incidens.

Írta: Dr. Kmety Károly.

A horvátok méltatlan magatartása annyi ingerültséget halmazott már föl, annyira megfeszítette a türelem hurjait, hogy a robbanástól s a hurok elszakadásával kapcsolatban súlyos incidensektől minden pillanatban tarthatunk.

Bár ne lenne igazunk, de attól félünk, hogy ha ez a horvát világ tovább tart, hogy ha a jogukkal hivatkozva visszaélő társországi képviselőtársaink elő nem veszik jobbik eszüket és be nem látják azt, hogy épp az ő esetükben, a „*summum jus summa injuria*“ gyanánt súlyosodik a magyar parlamentre, a szélsőig fokozott ingerültség oly kitörésekre vezet, amelyekért a felelősséget sem a kormány, sem a parlamenti vezetőség nem vállalhatja, hanem annak egész terhe magukra a provokálókra hárulik vissza.

A viharteljes hangulat jelét látjuk abban a tegnapi incidensben, amely Vajda román nemzetiségi képviselő odiozus ügyével kapcsolatosan merült föl.

A Házat maga az a tény teljes mértékben kihozta sodrából, hogy a Vajda mentelmi jogának megsértését megállapító bizottsági jelentéshez szólásra állott föl és e szólásnál a horvát nyelvet kívánta használni Lorkovics horvátországi képviselő. Pártkülönség, sőt azt mondhatni *egyéni különbség* nélkül felháborító provokációnak vették ezt a horvát nyelvel csömörlésig megtelt magyar képviselők és az indulatok oly viharja

tört ki, hogy az elnök erélyes szóval hasztalanul próbálkozott azt lecsendesíteni és kénytelen volt az ülés felfüggesztéséhez, mint remediumhoz folyamodni.

A felkavart hullámok csak nehezen simultak el s a folyosókon is izgalommal tárgyalták szünet közben az incidens.

Ekkor merült föl és tárgyaltatott meg az a kérdés, hogy a társországi képviselők jogosultak-e a mentelmi ügyeknek tárgyalásában résztvenni, hogyha ezek az anyaországi képviselők mentelmi jogára vonatkoznak. Pro és contra véleményeket hallottunk, sőt hallomás szerint elnöki enunciatio is készült ebben a kérdésben, mely jövőre kiható elvi jelentőséggel döntötte volna el a kérdést.

Közben azonban úgy látszik maguk a horvátok belátták, hogy nagy tapintatlanság volt a Vajda-ügybe is beleártami magukat és a felszólaló Lorkovicsot reá birták arra, hogy a szótól elálljon.

Igy nyíltan maradt a felmerült kérdés, hogy a társországi képviselők mentelmi ügyekben ép oly korlátlan szólási, illetve hozzászólási joggal bírnak-e, mint az anyaországiak.

Szerintünk ezt a kérdést okos lesz megvitatni és higgadtan elbírálni, hogy adandó esetben az elnökség vagy a Ház helyes állást foglalhasson el és esetleg ne a szenvedély szava legyen döntő.

Egyedül helyesnek azon újabbán a koalícióból és a kormány padjairól is elhangzott felfogást véljük, hogy a társországi képviselők ép oly képviselők, ép úgy tagjai a magyar birodalom budapesti országgyűlésének, mint az anya-

országiak és attól eltekintve, hogy nincs tanácskozási és szavazati joguk oly kérdések és ügyekben, melyekre törvényhozási autonómia illeti a társországokat, melyek tehát a zágrábi autonóm országgyűlés tanácskozó és határozó hatáskörébe esnek.

A közös magyar birodalmi országgyűlés minden tagjának tagsága, tagsági minősége azonos, illetőleg egyenlő. Mint ezen országgyűlés tagjai, a horvátországi képviselők azonos jogállásuak az anyaországiakkal; ezen az alapon tiltakoztunk joggal mindig az ellen, hogy a társországi képviselők magukat a zágrábi autonóm országgyűlés kirendeltségének, *delegációjának* tekintsek és törvény ellenére *delegátusoknak* nevezzék.

A társországi képviselőkre az a *különleges jogi helyzet*, a mi az országgyűlési tagsághoz fűződik, egészen azonos, azért *a mentelmi jog, az összeférhetetlenség* kérdései, a katonai szolgálat tekintetében való különös jogi helyzet, a magyarországi és társországi képviselőkre teljesen egyenlő szabályozás és elbírálás alá esik. A társországi képviselőknek, mint magyar országgyűlési tagoknak e minőségükkel kapcsolatos *mentelmi ügye* éppúgy az egész (közös) országgyűlés ügye, mint az anyaországi képviselőké, vagyis ez a mentelmi ügy az egész magyar állam ügye, birodalmi ügy, ha tetszik magyar-horvát közös ügy, nem pedig horvát-szlavon autonóm ügy. Ezért tehát nyilatkozási joguk van a horvátoknak minden mentelmi ügyben, vonatkozzék az akár az anya-, akár a

A t. Házból.

I. Mik lógnak a levegőben?

A horvátok addig okoskodtak, amíg ma majdnem kihúzták a lutrit — az oláhok miatt. Vajda Sándor mentelmi jogának megsértése tárgyában tett jelentést a Háznak Hédervári Lehel, mint a mentelmi bizottság előadója. Az olvasó talán még emlékezik ama szép nyári eseményre, amikor a képviselőház felháborodott magyarjai megrohanták az oláh Vajda Sándort s addig magyarázták neki ököllel a kijáratot, amíg a nevezetes férfiú kivonult. Mert egyébként pofonok lógtak a levegőben Vajda hazaáruló versének honoráriuma gyanánt. Senki sem nevezhette szíves marasztalásnak ama juniusi tumultust. A legszínesebb fantáziával se lehetett valamely különös nagyrabecsülést megállapítani abból, hogy Vajdát büdös oláhnak nevezték és megmondták, hogy hová fognak kigurgni, ha nem megy. A legenyhébb kifejezés a „disznó“ volt. Eképpen egyáltalában nem gondolhatta Vajda, hogy képviselői minősége oltalomban részesül. Az oláhok viszont úgy vélték, hogy Vajdát nem abból a célból választották meg, hogy legyen valaki, akit a magyarok pofozhassanak és rughassanak s ezért az esetet

bejelentették a mentelmi bizottságnak. Hédervári Lehel gyönyörűen referálta, hogy a bizottság a mentelmi jog megsértését konstataálta, a nélkül, hogy tettlegességet lehetett volna bizonyítani és anélkül hogy kikutatatták volna, kik voltak a Vajda kizuszkolói. Egyébként az indokolásban majdnem kimondták, hogy „*ugy kell neki*“.

E téma fölül vitatkoztak a képviselőházban Justh Gyula elnöklete mellett. A hatalmas alakú ifjú székely, Nagy György, aki megesküdék, hogy a magyar valamennyi ellenségét kiveri az ország házából, ezen Nagy György felállott és élő szóval is argumentált, okoskodván, hogyha az „*ugy kell neki*“ helyes: következésképpen a mentelmi jog nem sértetett meg. (Tudja Isten, van valami igazság benne, hogy a képviselők azért élveznek kiváltságos jogokat, hogy a hazának szolgálatot tegyenek. De privilégiummal felruházni embereket, hogy a nemzet testébe büntetlenül döflhessenek tört: ez nem lehet okos cél. Ergo a hazaárulásra nincs mentelmi védelem, ennél fogva ezt nem is lehetett megsérteni.) Vajda védelmezésére felszólt az oláh Maniu Gyula, aki viszont azt szerette volna, hogy Vajda Sándort inkább felmagasztalják, mintsem lesajnálják. Nem is lett volna nagyobb baj, ha egyszer csak meg nem jelenik a magyar

parlament kedves vendége, a jó öreg, elpusztíthatatlan incidens. A horvát Lorkovics Iván kelt fel és elkezdett beszélni horvátul. Erre a baloldaliak és a néppártiak felugrottak, szaladtak és kiabáltak. Olay Lajos úgy kiáltott, hogy egy hangot sem lehetett hallani, de a keze emeléséből látni lehetett, hogy vagy ütni akar, vagy szólni szeretne. Muzsa Gyula legalább huszszor egymásután azt kiáltotta: Magyarul! Justh Gyula, az elnök, azonban kinyilatkoztatta, hogy Lorkovicsnak joga van horvátul beszélni és általános meglepetésre, törvényezikeket kezdett cizálni. Most aztán olyan láрма keletkezett, hogy a dunaparti villamosok is megállottak ijedtségben.

— Már pedig itt nem fog horvátul beszélni, ha mindnyájan meg is pukkadnak.

— Ki fogjuk tiporni becses belüket!

És miként egy bomba, repült az elnöki emelvény felé:

— Nem tűrjük, tisztelt elnök ur! Önnek se tűrjük! A horvátok ne szóljanak bele a mi dolgunkba!

Az illet nevezik parlamenti nyelven általános felfordulásnak. Amikor az elnököt, akinek csak két nappal előbb szavaztak bizalmat, hajlandók kifordítani a székéből.

Nyolczan-tizen szaladtak a horvátok felé

társországi képviselőkre; amint ez áll pl. a házszabályok kérdéseiben is, mely kérdések szintén az egész birodalmi országgyűlésre kiterjeszkedő házszabályokat illetik, egyforma nyilatkozási joggal élnek.

Azt hisszük az eddigi gyakorlat is így fogta föl a kérdést és hogy a társországiak hozzászólási jogát nem kívánta a Ház ma sem általában kétségbe helyezni, hanem a horvát nyelv megutált használatának szólott a vihar.

Ha a mentelmi jog kérdését most egyszerre nem tekintenők oly birodalmi (közös) ügynek, melyhez a társországi képviselők is szólhatnak, azon perhorreskált felfogásra nyujtanánk tápot, hogy a horvát-szlavon országgyűlési képviselők nem épp oly képviselők, mint mi, nem épp oly jogállású és nem egyenlően védett tagjai az egységes és ugyanazonos magyar birodalmi országgyűlésnek, törvényhozási testületnek, mint a többiek. A kiküldönitési tendenciát szolgálják ezzel és bizonyos éket vernék ennek a magyar birodalmi országgyűlésnek egységébe és ürtügyet szolgáltatnánk arra a törekvésre, mely ugys folytonosan és tendenciózusan érvényesül a horvát nagyzók részéről, hogy ez az országgyűlés valami dualizmusa a magyaroknak és horvátoknak. Ahogy a horvátok észjárását ismerjük, mely folyton egy magyar-horvát paritás rögeszméje körül kereng, biztosra vesszük, hogy kapva kapnának azon a tévedésen, mely a mentelmi jog egységéből való kiközösítésüket jelentené és levonnák azt az abszurd konzekvenciát is, hogy viszont a magyar országgyűlés és bizottsága, az ő mentelmi jogi kérdéseikben ne bíraskodják.

Hiszzen a Tomasich-féle híres összeférhetetlenségi kérdésben éppen azt akarták elérni a társországi képviselők, hogy kivonják magukat a magyar országgyűlési tagsággal járó azonos kötelességek alól...

a szemközti részről. Ugyanennyien oldalról. Az ábrázatok élénk veszedelemben forogtak. Még olyan csendes temperamentumu férfi is, mint Fried Lajos, ígért egyet-kettőt. Wekerle is azt mondá a horvátoknak, hogy ha eképpen szövetkeznek bajcsinálásokra, nem oltalmazhatia meg őket a tettegességektől.

E kritikus pillanatban Justh Gyula felfüggesztette az ülést.

Miért függesztette fel?

Hát csak azért, mert most már egészen bizonyos volt, hogy horvátul nem lehet beszélni. Továbbá pedig a verekedéshez éppen nem szükséges elnökség és gyorsirói szervezet. Végül pedig az előadói széken ott állott Hédervári László, akinek addig nem szabad elmozdulnia, amíg az elnök a „tanácskozást“ fel nem függeszti. Már pedig egy ilyen jól megtermett, erős férfiúra az olyan „tanácskozás“ idején, amikor pofok lógnak a levegőben, nagyobb szükség van lent, mint az előadói pulpituson.

... És verekedés mégsem volt. A hölgyek sikoltoztak a karzaton és a máramarosi mőczok meresztgették a szemüket, csodálkozván, hogy miképpen mulatnak az urak.

Nem volt verekedés. Hanem Thaly László még azt panasolta: „A végén minket dobnak ki.“

Bizony nem volt. Hanem kifelé tologatták egymást a vezérek és bezvómőszőlődtek egy szobába.

Mi lesz?

Budapest, november 26.

Wekerle miniszterelnök indítványára a képviselőház ma elhatározta, hogy az egyszakaszos felhatalmazási törvényt holnap már tárgyalja. S miután még a leghevesebb horvát obstrukció sem lesz képes megakadályozni azt, hogy január elsejéig ez a törvény letárgyaltassék, valószínű, hogy az a gazdasági és politikai válság, melyet a horvátok fel akarnak idézni, nem következik majd be.

A függetlenségi párt konferenciáján ezt a javaslatot közjogi szempontból alaposan megvitatták. S kisélt, hogy a függetlenségi párt aggodalom nélkül fogja megszavazhatni, mert nemcsak hogy precedensek vannak már erre a magyar törvénytarban, hanem alkotmányjogi szempontból is kiállja a legszigorubb kritikát. A függetlenségi párt szombatn tartotta meg azt a nevezetes értekezletét, melyben egyhangulag állást foglalt a javaslat mellett. A legnagyobb és legjogosultabb aggodalom az volt, hogy ezzel a felhatalmazási javaslattal végleg el volna döntve a kiegyezési javaslatok sorsa s hogy azokat a Ház ezentul meg sem vitathatná. De még ez sem állhat meg. Mert egyrészt ennek a felhatalmazási törvényjavaslatnak tárgyalása alkalmával maguk a kiegyezési javaslatok is teljes egészükben kritika alá vehetők, másrészt Wekerle az értekezleten kijelentette, hogy a kormány magukat az eredeti javaslatokat is letárgyaltatja majd a Házzal s a direktívák, a kívánalmak megnyilvánulhatnak abban a tekintetben, hogy gazdasági ügyeinket hogyan intézzük és gazdasági megerősödésünket hogyan készítjük elő.

Ezért tehát, ha a felhatalmazási törvény elfogadása folytán a kiegyezési javaslatok tárgyalása formaszertint lesz is csak, lényegében mindaz megtörténhetik, ami megtörtént volna abban az esetben, ha most magukat az eredeti javaslatokat vették volna tárgyalás alá. Hisz a javaslatok ugys csak ál-

talános szempontból lettek volna bírálhatók. Azokon változtatni még a leglényegtelenebb pontban sem lehetett volna, mert a javaslatoknak nemzetközi szerződés jellegük lévén, minden módosítás egyértelmű volna a szerződés el nem fogadásával. A kiegyezési javaslatok általános szempontból azonban a felhatalmazási javaslat tárgyalása folyamán is megbíráhatók s mindazok a felvilágosítások, magyarázatok, utasítások, amelyeket a kiegyezési javaslatok tekintetében a Ház a kormánynak adna, majd megtörténhetik akkor, mikor a kormány ígéretéhez képest maguk az eredeti javaslatok is tárgyalás alá vétetnek.

A kormány, mely másfél évi alkotmányellenes kormányzás után a törvényes állapotok visszaállítására vállalkozott s amely nehéz körülmények közt is mindig féltő gonddal, sőt pedantériával figyelt arra, hogy a nemzet alkotmányos jogait megvédje, sőt magukban a kiegyezési javaslatokban is az ország jogaiból és szabadságaiból többet szerzett vissza, mint amennyit negyven év óta az összes kormányok együttvéve, semmi esetre sem határozta volna el magát ennek a felhatalmazási javaslattal benyújtására, ha csak a legkisebb jogos aggodalom merülhetett volna is fel arra, hogy ez a javaslat teljesen alkotmányos módon lépteti életbe a kiegyezést. Hisz igazán lehetetlen gondolni is arra, hogy mindazokat a közjogi vívmányokat, melyek a kiegyezési javaslatokban le vannak fektetve, a kormány közjogellenesen akarná életbe léptetni.

A javaslatot legfeljebb csak taktikai, de nem egyuttal közjogi szempontból lehet kritizálni. A kormány azt mondja, hogy a felhatalmazási törvényt eszköznek kívánja tekinteni a horvát obstrukció letörésére. Tehát legfeljebb csak azt vizsgálhatjuk, hogy a javaslat ennek a célnak meg fog-e felelni. Célravezetőbb lett volna mindenestre, ha a házszabályokat lehetett volna szigorítani. De ez nálunk nehéz kérdés s megoldása a jelen viszonyok közt szinte lehetetlen. A nemzet öt év óta tartó küzdelemben tanulta

Akik nem fértek a szobába, kívül maradtak a folyosón. És kiunt folytatták a lármát, a tiltakozást. Ugy magukban azonban igen haragvának, igen méltatlankodának, következőképpen gondolkozván:

— Ők a vezérek, ők a nagyok, ők tanácskoznak és mi csak arra valók vagyunk, hogy a szerint lármázzunk, avagy béküljünk, a miképpen ők határozzák.

Persze, csak úgy határoztak, hogy ne legyen határozat. Se az, hogy horvátul nem szabad beszélni, se az, hogy szabad. Se, hogy meg kell verni a horvátokat, se hogy nem szükséges. És amikor Lorkovicsnak, megengedték, hogy hadd mondja horvátul, amit el akar mondani, de tegye hozzá, hogy a megegyezés folytán áll a szótól: ez olyan nagyszerű megoldás volt, hogy gyönyörűbbet nem is lehetett volna képzelni.

E megoldás megpecsételése gyanánt Hammersberg László a horvátokhoz lépett és a békes Medakovicsra rászózott tiz darab sorsjegyet a Rákóczi lovas-szobrára.

Ez a győzelem megéri nekik a tiz sorsjegy árát.

II. Utójáték, mint előhang.

— Fél háromkor mindenki itt legyen! — adta ki a parancsot Ugron generális.

És fél három órakor, amely ideig a horvát-

tok karatyoltak, Wekerle megcselekedte a főindítványt, hogy a vámtarifa-javaslat tárgyalását, vagyis a horvát obstrukciót szakítsák félbe és ehelyett tárgyalják az egyparagrafusnyi kiegyezési javaslatot.

Erre aztán az ülés végén zajos vita és veszekedés keletkezett.

Sűrűn, nagy igyekezettel, kapacitáló és magyarázó kedvvel keltek fel sorra a képviselők és beszéltek, beszéltek.

Mit gondolnak a nyájas olvasók, miről beszéltek? Beszéltek, vitakoztak egy teljes órányi időig. Azt lehetett volna hinni, hogy ezalatt az óra alatt tán egészen letárgyalják azt a kis egy-paragrafust.

De nem ám. Sőt nem is amiatt szónokoltak, hogy holnapra kitűzzék-e a törvényjavaslatot. Hanem csak arról volt szó, hogy Nagy György beszélhet-e előbb a napirendi indítványhoz avagy Mérey Lajos.

Amely körülményből egy kissé jósolni is lehet.

Ha egy óráig tudnak vitakozni afelől, hogy ki beszéljen, akkor egy paragrafus van annyi, mintha száz paragrafus lenne.

A kormány igen is boldognak érezné magát, ha karácsonyra ezt a fiók-kiegyezést elvihetné a Burg Kristbaumjára.

meg, hogy a jelenlegi hárszabályokban alkotmányunk egyik legerősebb biztosítója rejlik s ezt feladni még a horvátok obstrukciójának letérése érdekében sem hajlandó. A kormány pedig nem vállalkozhatik arra, hogy olyan hárszabálymódosítást erőszakoljon ki, mely nemcsak hogy nem fog általános megnyugvást kelteni, hanem esetleg nagy izgalmak kuforrása lehet. A horvát obstrukció ellen tehát csakis erőszakos eszközök alkalmazhatók volna a kormány. A példák azonban azt bizonyítják, hogy az erőszakos rendszabályok sohasem vezetnek a kívánt eredményre. Ideig-óráig talán kétes sikerű eredményeket lehet velük elérni, de vajmi gyorsan követi az általános felfordulás. Mint a háborgó tengerbe öntött olaj, egy időre leszoríthatja ugyan a hullámokat, de néhány perc múlva már örvény támad azon a helyen, mely hajót és hajóst kirepíthetetlenül elpusztít.

Az a mód sem lett volna megfelelő, hogy Horvátországban megkísérelje ez a kormány azt az uralmat, melyet nálunk és velünk szemben a Fejérváry-kormány akart inaugurálni. Erre a politikára azonban ez a kormány nem vállalkozhatik. Sokkal jobban kitéphetné ennek a politikának pusztításait, sokkal jobban tudja, hogy minő óriási munkába kerül aztán a romok eltakarítása, semhogy erre a herosztrateszi munkára vállalkozni, ha a célzott egyéb eszközökkel is el tudja érni.

Más választása tehát a kormánynak nem volt, mint ennek a felhatalmazási törvényjavaslatnak benyújtása. És miután az összes pártok egyhangulag állást foglaltak a javaslat mellett, a pártok tagjainak kötelessége is, hogy mint egy ember, ki is tarsanak mellette.

Mindenesetre lesznek majd nagy viták, mert, mint Wekerle a függetlenségi párt értekezletén nyíltan megmondta, ha forma szerint nem is támogatja más az obstrukciót, mint a horvátok, a legnagyobb kárörömmel követi az obstrukciót és követi a horvátokat igen jelentékeny része azoknak, akik lesben állanak azért, hogy a zavarosan újra halászzanak.

Hogy kik ezek, azt még nehéz kitalálni. De elvárja az ország a magyar pártoktól és azoktól, akik a pártok keretén kívül állnak és a függetlenségi pártból kiléptek, hogy sem nyíltan, sem titokban a horvátok aknamunkáját támogatni nem fogják, mert most nemcsak a kormány létéről vagy bukásáról van szó, hanem a magyar nemzet tekintélyéről, hatalmának szupremáciájáról. Ezt pedig kockára tenni még azoknak sem szabad, akik egyébként nem hívei ennek a kormánynak és ellenzői a kiegyezési javaslatoknak.

Budapest, november 26.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, amelynek napirendjén szerepel a Miskolcz városának törvényhatósági joggal való felruházásáról szóló törvényjavaslat harmadszori olvasása, a kiegyezésről szóló egyszakaszos javaslat. Majd gróf Apponyi Albert kultuszminiszter válaszol Bozók y interpellációjára.

Zichy Aladár Budapest. Gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter Bécsből Budapestre érkezett.

A biharmegyei függetlenségi párt ülése. A biharmegyei függetlenségi és nyegvennyolczas párt tegnap Nagyváradon Nadányi Károly pártelnök elnöklése alatt ülést tartott, melyen tudomásul vették, hogy a párt 58 mandátumot nyert a régi rendszertől.

ugy, hogy most 160 a függetlenségi megyebizottsági tagok száma. E jelentés tudomásul vétele után elhatározták, hogy a tisztújításra intéző-bizottságot küldenek ki. Legfontosabb tárgya volt a gyűlésnek a kiegyezés ügye. Szabó József bárándi pártelnök határozati javaslatot terjesztett be, mely kimondja, hogy a biharmegyei függetlenségi párt ugyan úgy találja, hogy a párt által támasztott jogos igényeket a kiegyezés nem elégíti ki teljesen és különösen sérelmesnek tartja a kvótát a nemzetre nézve, mégis bizalommal viseltetik a kormány iránt, különös tekintettel arra, hogy ezzel a kiegyezéssel a legnagyobb pénzügyi veszedelemtől és gazdasági válságtól mentette meg az országot. A párt helyesli a kiegyezést s reméli, hogy a kormány meg fogja oldani többi feladatait is, nevezetesen megalkotandja az alkotmánybiztosítók befejezésekképpen az általános választói jogról szóló törvényjavaslatot. A gyűlésből kifolyólag a párt Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert táviratilag üdvözölte.

Az egyszakaszos törvény és a pártok.

Budapest, november 26.

A függetlenségi párt szokásos keddi értekezlete a mai napról elmaradt, de e helyett az összes pártokat élénken foglalkoztatta az egyszakaszos felhatalmazási törvényjavaslat, melynek tárgyalását már holnap megkezdji a képviselőház. Az alkotmánypárton nagyérdemű felvilágosításokkal szolgált e tárgyban Wekerle Sándor miniszterelnök, aki újólag kifejtette, hogy a kiegyezésnek ilyen egyszakaszos törvényben való elintézése egyáltalában nem sérti az alkotmányos formákat s hogy az nem bir coup jellegével, mert a magyar közvéleményt, amelyik hónapok óta foglalkozik a kiegyezés kérdéssel, nem éri meglepetés általa. Saját pártértekezletükön a horvátok is foglalkoztak a követendő harci taktikával s a nemzetiségek is elhatározták, hogy az egyszakaszos felhatalmazási törvényt nem szavazzák meg. A nyílt obstrukció proklamálásától a nemzetiségek természetesen tartózkodtak, hiszen ez nem vágná be az ő szokott, alattomos taktikájukba, de a holnapi vita-napra máris kijelöltek két szónokot. A disszidensek a Kaas-vendéglőben tartott értekezleten beszélték meg azt, hogy milyen terv szerint vívják meg a szándékolt heves harcot. Valószínű, hogy a vita folyamán mindannyian felszólalnak. Értekezletet tartott ma a néppárt is, de ennek a konventikulumnak a lefolyásáról nem adnak felvilágosítást. A párt álláspontja tárgyában holnap határoz.

A pártok mozgalmairól következő tudósítást adjuk:

Az alkotmánypárt értekezlete.

Az országgyűlési alkotmánypárt ma este fél nyolcz órakor Széll Kálmán elnöklésével értekezletet tartott, amelyen résztvettek a kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignácz földmivélsügyi miniszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter, Bolgár Ferencz és Popovics Sándor államtitkárok, Návay Lajos, a képviselőház alelnöke, Nagy Ferencz, a párt alelnöke és a párt tagjai szép számban.

Széll Kálmán elnök megnyitván az ülést, előadja, hogy az értekezlet tárgya a kormány ismert egyszakaszos törvényjavaslat, amelyben felhatalmazást kér a törvényhozástól az Ausztriával minden gazdasági és pénzügyi kérdésben kötött szerződések életbeléptetésére.

Wekerle beszél.

Elsőnek szót emel Wekerle Sándor miniszterelnök, aki a következőket mondja: T. értekezlet! Talán fölmentve érezhetném magamat az alól, hogy itt bővebben fejtegessem azokat az indokokat, amelyek kényszerítettek bennünket arra, hogy ezt a törvényjavaslatot, amely tulajdonképpen nem egyéb, mint vám és kereskedelmi viszonyok szabályozására vonatkozó törvényjavaslat három szakaszának egybefoglalása azzal a kibővítéssel, hogy az együttesen előterjesztett másik négy törvényjavaslatot is magában foglalja, kénytelenek voltunk előterjeszteni. Azt hiszem, a t. értekezlet minden egyes tagja meg van győződve arról, hogy akkor, amidőn megfelelő időben terjesztettük elő javaslatunkat, azokat egy bizottságokban, mint

a pártkörökben letárgyaltuk és elfogadásra juttattuk (Ugy van! Ugy van!), amely rendkívüli eszköz azonban az alkotmányosság minden követelményének megfelel (Ugy van! Ugy van!), nem is felhatalmazási törvény, aminek nevezni szokás, hanem tulajdonképpen ratifikációja a szerződéseknek, amely csak annyiban tér el a többi törvényjavaslatoktól, amelyekkel előterjesztettük azokat a javaslatokat, hogy míg amazok egyuttal a becikkelyezés iránt is intézkedtek volna, addig a forma szerinti becikkelyezést későbbi időre tartjuk fenn. Minden más tekintetben azonban tökéletesen azonos az előterjesztett javaslatokkal. Alkotmányos szempontból tehát azt hiszem, semmi aggály ellene fel nem merülhet. Coupnak sem tekinthető, hiszen nevesítéses coupról beszélni akkor, midőn másfél esztendeje foglalkozik Magyarország nagy közvéleménye a kiegyezés részleteivel, midőn jó ideje előterjesztettük (Ugy van!), mindenütt másutt letárgyaltattuk és mikor éppen az a félelem és aggály merül fel ezen javaslat ellen, hogy még hat hét sem lesz elég annak törvényerőre emelésére. En azt hiszem, itt nemcsak jóakarattal, de komolysággal sem lehet coup vádjával illetni ezt a javaslatot.

Ma újabb vádak merültek fel ellene, tisztelt értekezlet; jelesül az a vád, hogy a most tárgyalás alatt levő vámtarifajavaslat félbeszakításával kívánjuk ezt a javaslatot tárgyaltatni. Nagyon természetes, a vámjavaslat előfeltételét képezi bizonyos tekintetben ennek a javaslatnak. Amde ne feledjük el, hogy a vámtarifára vonatkozó javaslat jogrendünknek véglegesen kiegészítő részét képezi. Ez jogérvénynyel életbe van léptetve, vissza sem vonható; mert törvényhozási felhatalmazás utján lett életbeléptetve, úgy, hogy az, hogy jogrendünknek kiegészítő alkatrészét ne képezze, csakis újabb, visszavonó törvényes intézkedéssel volna elérhető. Most itt csak a vámjavaslatnak becikkelyezése, törvényeink közé való iktatása felett vitatkozunk, éppen úgy, mint hogyha ezt a törvényjavaslatot el múltóztatik fogadni, ezek a javaslatok is végleg ratifikálva vannak és annakidején már nem a jogérvény vagy a végleges érvény felett, hanem csakis a törvénybe való iktatásnak, a becikkelyezésnek kérdése felett fogunk vitatkozni. Akkor pedig, amidőn ezen forma szerinti tárgyalást halasztjuk el, de maga az a vámtarifa, amely ennek kvázi előfeltételét és egyuttal kiegészítő részét képezi, már jogerőre emelkedett, nem merülhet fel a tekintetben sem aggály, hogy tárgyalását félbe akarjuk szakítani, hogy ennek a javaslatnak mielőbbi elfogadását biztosítsuk. En azért röviden azt a kérelmet intézem a tisztelt értekezlethez, hogy méltóztassanak a javaslatot saját részükéről nemcsak elfogadni, hanem az áramlatokkal szemben, amelyek most, az utolsó órában is egész közgazdasági helyzetünket és viszonyainkat meg akarják zavarni s még tetézni akarják, még tovább akarják terjeszteni azt a bizonytalanságot, amely közéletünket uralja, ezekkel a törekvésekkel szemben, amelyek annyira sértik közértekeinket, ne csak a javaslat elfogadása által méltóztassanak állást foglalni, hanem képviselői körökben egyuttal a privát-érintkezés terén is odahatni, hogy a kijózanodásnak az annyira várt ideje immár elérkezék. Ajánlom a javaslatot elfogadásra. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

A tőzsde-reform.

Emödy József szóba hozza a tőzsde-reformot, amelynek egy részletére nézve felvilágosítást kér, valamint Bánffy Dezső bárónak a képviselőház közgazdasági bizottságában előterjesztett azt a határozati javaslatát, amely szerint a jelenlegi kiegyezési javaslatok elejtésével Ausztriával szemben a pusztá viszonyosság alapjára kellene helyezkedni.

Issekutz Győző minden alkotmányjogi skrupulus nélkül elfogadja az egyszakaszos törvényjavaslatot, amely az alkotmányosság minden kellékének megfelel.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök: Először is Emödy tisztelt barátomnak a tőzsde-reform vonatkozására kell felelnem. Mi ebben az egyezségben csak azokat az elveket vettük fel, amelyek elvek érvényesítése tekintetében magunkat Ausztriával szemben köteleztük. Ezek az elvek kettőt juttatnak kifejezésre: először is, hogy minden irreális ügyletet a tőzsdei ügyletek körétől távol kívánunk tartani, és másodsor, hogy arra nem hivatottak tőzsdei ügyletek kötésére bocsátani, vagy legalább az általuk kötött jogügyleteknek jogérvényt adni nem kívánunk. (Helyeslés.)

Másodsor pedig, amikor felállítottuk általánoságban ezeket az elveket, a megoldás részleteire nézve sem kötöttük magunkat. Ott bennünk egy elv vezérel, az az elv, hogy a közgazdasági szükségletek kielégítésének tért engedjünk, ellenben ottan, ahol közgazdasági szükséglet nem indokolja a tőzsdei ügyletet, annak korlátokat szabunk. (Helyeslés.) Ezt az elvet fogjuk érvényesíteni a kivitelnél.

A reciprocitás.

Említtete azután tisztelt képviselőtársam a reciprocitás kérdését és felhozta báró Bánffy Dezső javaslatát. Hát a reciprocitás annyiban különbözik a szerződéses megegyezésektől, hogy a reciprocitás két egyforma, önálló elhatározáson alapszik, arra van alapítva, hogy én így és így járok el, ha a másik

fél is így jár el; és ugyanezt mondja a másik fél is. Ennek szerződési jellege nincsen, gyengébb a szerződésnél, amennyiben egyoldalúan hatályon kívül helyezhető. Ha ugyanis egyik eltér az eljárástól, a másik sem tartja meg. Azért a reciprocitás helyénvaló lehet igen sok esetben, de akkor, amidőn a megoldásnak egy tökéletesebb, egy szerződéses, egy egyezményes formáját választjuk, nagyon természetes, hogy még a jó reciprocitásra sem térünk át, akkor, ha egy biztosabb alapot, t. i. a szerződéses alapot helyezkedhetünk. (Élénk helyeslés.) Egészen más azonban a reciprocitás ma és más volt 1899-ben; akkor az a megegyezésnek volt kezdő és kiindulási pontja, most pedig úgy fogják fel, hogy a meg nem egyezésnek és a szétválásnak a jele.

Más volt a viszonyosság akkor és más lenne most. (Ugy van!) A viszonyosságra mi okserziert nem gondolhattunk, mert az osztrák kormány — a mint ezt, bocsánatot kérek, már unalomig ismételttem — már előre kijelentette, hogy viszonyossági alapon megegyezést létesíteni nem kíván, sőt magára nézve más megkötöttséget, mint a minőt a külföldi szerződések szabnak rá, el sem ismer. Ilyen körülmények között okserziert a viszonyosság érvényesítésére gondolni sem lehetett. (Ugy van!)

Hiszen előállhatnak, nem tudom, micsoda non putarem folytán, újra olyan viszonyok, hogy reciprocitáshoz leszünk kénytelenek folyamodni — de én mindenkinek a megítélésére bízom, hogy ugyanaz-e az a viszonyosság, amelyet ilyen bizonytalan körülmények közt csinálunk meg, vagy ugyanaz-e az a viszonyosság, amelyet átmenetileg esetleg akkor lennének kényszerítve alkalmazni, ha ez a megegyezés bármely okból ideig-óráig meghiusul vagy pedig kitolatik. Én tehát azt mondom: Lehet — ne adja Isten — hogy átmenetileg viszonyosságra szorulunk, de ha addig is nem igyekeznénk a szerződést mindenáron érvényesíteni: méltóztassék elhinni, az a viszonyosság másképpen nézne ki, mint fog kinézni különben. (Igaz! Ugy van!) A politikában, t. értekezlet, nem annak van igaza, aki minden viszonyok között a leghelyesebb fegyvereket alkalmazza. (Ugy van!) Én a mai adott viszonyok között kizártnak tartom más mód alkalmazását, mint aminőt mi javasolunk s ezért, azt hiszem, a viszonyosságról ezidőszertint komolyan szó sem lehet. (Ugy van!)

Széll Kálmán elnök ezután párttagok élénk helyeslése között a javaslatot egyhangulag elfogadottak jelentette ki és az értekezletet berekesztette.

Az országgyűlési alkotmánypárt tagjai az értekezlet után nagy számban átmentek a Hungária-szálló éttermébe, hogy megtartsák a párt rendes heti vacsoráját. A pártvacsorán megjelentek többek között Széll Kálmán, az alkotmánypárt elnöke, Darányi Ignác földművelésügyi és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter is.

A disszidensek értekezlete.

A függetlenségi pártból kilépett disszidens képviselők ma este a Kass-féle vendéglőben Szappanos István elnöklete alatt ismét értekezletet tartottak, amelyen a szervezkedés és az egyszakaszos fölhatalmazási törvény ellen indítandó harc módzataival foglalkoztak. A kilépettek — addig is, amíg külön pártba tömörülének — állandó érintkezést tartanak fenn egymással. A mozgalmaktól egyelőre csak négyen tartják távol magukat, Hentaller Lajos, aki távol van Budapestről, Dobroszláv Péter, akinek ma volt az esküvője és aki csak nászutja után szándékozik csatlakozni, továbbá Vessélyi és Urmánczy, akik ez ideig minden akcióitól tartózkodnak. E négy emberen, továbbá Polónyi Géza és Polónyi Dezsőn kívül a csoport tizennégy tagból áll, akik mind heves harczra készek. A mai értekezlet, tekintettel arra, hogy holnap Polónyi Géza, azután báró Bánffy Dezső készülnek felszólalni a kormány ellen, nem jelölte ki a legközelebbi napok szónokait, de a terv az, hogy a disszidensek mindannyian részt vesznek a vitában.

A mai értekezletről a következő kommunikét adták ki:

A kilépett függetlenségi 48-as képviselők ma délután a Kass-féle vendéglőben tanácskozássra gyűltek össze és a legközelebbi napok teendőire nézve egyhangú megállapodásra jutottak. A képviselőház holnapi ülésében Szappanos István napirend előtt fel fog szólni és nyilatkozni fog azon türelmetlenség ellen, amelylyel a mai napirendi vitában a kilépettek felszólalását fogadta a többség.

A horvátok értekezlete.

A horvát országgyűlési képviselők klubja ma délután öt órakor értekezletet tartott Medakovic Bogdán dr. elnöklete alatt. Mindenek-

előtt a mai képviselőházi események kerültek szóba. Különösen foglalkozott az értekezlet az esti lapokban foglalt ama hírrel, mely szerint Wekerle miniszterelnök a Ház folyosóján oda nyilatkozott volna a magyar képviselők előtt, hogy a dr. Lorkovics felszólalása miatt támadt konfliktus kompromisszummal nyert elintézését olyformán, hogy Lorkovics csak azért fog felszólalni, hogy kijelenthesse, miszerint beszédjétől eláll. Efelett hosszabb vita indult meg, melynek során Medakovic elnök kijelentette, hogy e hírek nem felelnek meg a tényeknek. Ő a szünet alatt a Wekerle miniszterelnökkel és Justh házelnökkel való tárgyalás során határozottan követelte, hogy az ülésnek újból való megnyitása után Lorkovicsnak feltétlenül meg kell adni azt a jogot, hogy beszédjét horvát nyelven folytathassa, amit el is fogadtak. Miután azonban illetékes helyen arról biztosították Medakovicot, hogy a Vajda-ügy az érdekelt pártok között megoldást nyert, felkérték őt, hogy dr. Lorkovics horvátul csak annyit jelentsen ki, hogy a tárgyról nem beszél tovább, amely kijelentés azonban kizárólag a Vajda-ügyre vonatkozott. A megegyezés tehát csak a horvát nyelvnek a Vajda-ügyben való használata iránt jött létre és ezzel a horvát képviselőknek megadott az az elégtétel, hogy szónokuk a folytatódó ülésben zavartalanul befejezhette horvát nyelvű kijelentéseit. Az értekezlet az elnök által adott ezen magyarázatot meglegeződéssel tudomásul vette és elhatározta, hogy amennyiben a Ház hivatalos naplójában az eset másként lenne feltüntetve, dr. Lorkovics a képviselőház holnapi ülésében fel fog szólni és a napló kijavítását fogja követelni. Az értekezlet azután áttért a felhatalmazási törvényjavaslat tárgyalása alkalmával követendő taktika megbeszélésére.

A néppárt.

A néppárt ma bizalmas konferenciát tartott, amelyiken szintén a fölhatalmazási törvényt tárgyalták, de a konferencia lefolyását a szigorú titoktartás homályába burkolják. Beszéltek, hogy a tanácskozáson Zboray Miklós, Szmercsányi György és Beniczky Ödön a kormány javaslata ellen fordultak s egészben véve úgy látszik, hogy a párt taktikájában némi ingadozás mutatkozik. Azt is beszélték, hogy a néppárt mint párt megszavazza ugyan az egyszakaszt, de a tagok belátására bizza azt, hogy a szavazásban résztvegyenek, vagy attól tartózkodjanak. Ez az utóbbi híresztelés azonban nagyon valószínűtlennek látszik, tekintve azt, hogy éppen a néppárt foglalt állást annak idején az ellen, hogy a függetlenségi pártban a fölemelt kvóta megszavazását nyílt kérdésnek hagyják. A néppárt álláspontja különben teljesen tisztázva lesz holnap, amikor rendes pártértekezlet fog foglalkozni a követendő magatartás kérdésével.

A nemzetiségiek.

A nemzetiségi párt ma este hat órakor a „Vadászkürt”-szállóban Mihályi Tivadar elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy az egyszakaszos felhatalmazási törvényjavaslatot nem szavazza meg. A törvényjavaslat fölött holnap meginduló vitában a párt tagjai közül többen fognak részt venni, köztük első sorban Lukács László és Polit Mihály.

Vajda Sándor jelenleg nincs Budapesten és mihelyt családi viszonyai megengedik (felesége súlyosan beteg), a fővárosba jön és meg fog jelenni a képviselőházban.

A horvátországi helyzet.

A horvát kérdésben a legközelebbi napok jelentős változást hoznak, még pedig valószínűleg olyat, mely a parlamenti helyzetben is változást fog előidézni. Rakodeczay Sándor horvát bán ma este Budapestre érkezett a clóterjesztést tesz a kormánynak az osztályfőnökök kinevezése dolgában. Állítólag gróf Zichy Aladár király személye körüli miniszter budapesti tartózkodása is összefügg a horvát kérdéssel, amennyiben a miniszter bécsi üzenetet hozott Wekerlenek. Bécsben ugyanis az osztrák délszlávok mozgolódása miatt is különös figyelemmel kísérik a horvát obstrukció fejleményeit. A horvát országgyűlés fel-

osztatásáról egyelőre még nincs szó. A bán még az este folyamán felkereste Josipovich Géza minisztert s holnap délelőtt Wekerle Sándor miniszterelnöknek tesz jelentést. Plihtikai körökben mostanra várják a horvát kormány programjának publikálását is s ezzel kapcsolatban azokat a parlamenti alakulásokat, melyeket a bán hosszas és kitartó munkával mostanig készített elő. Az osztályfőnökök névsorát még titokban tartják, valószínű azonban, hogy báhelyettes Avakumovic ügyvéd, volt képviselő lesz. A kormány az átmeneti hivatalnok-kormány jellegét fogja viselni. Avakumovic már hetek óta csaknem állandóan tanácskozik a horvát közélet vezető szerepét játszó tagjaival s csaknem napokint érintkezik Rakodeczay bánnal.

A szerb radikális párt tegnap Zágrábban látogatott gyűlést tartott, amelyre az egész országból érkeztek résztvevők. A napirend legfontosabb pontja az a kérdés volt, vajjon támogassa-e a párt Rakodeczayt vagy sem. Majdnem egész napon e tárgy körül forgott a vita s végül abban állapodtak meg, hogy határozati javaslatban csak nagyon óvatosan fogják érinteni ezt a kérdést.

Bizalom a kormánynak.

Dr. Ráth Endre országgyűlési képviselő — mint Kézdivásárhelyről jelentik — népes értekezletet a jelenlegi politikai helyzetről és annak nehézségeiről beszélt. Hangsúlyozta, hogy a horvát obstrukció veszélyes volta miatt függőssé vált, hogy egy szakaszban döntsön a parlament a kiegyezési javaslatok felett. A pártgyűlés méltányolta a kormány kényszerhelyzetét, kimondotta, hogy helyesli Ráth Endrének kormánytámogató politikáját és bizalommal viseltetnek egy a kormány, mint a függetlenségi párt politikája iránt.

Budapest, november 26.

Máramarosiak küldöttsége. Máramaros megye küldöttsége tisztelgett ma délelőtt a képviselőházban dr. Wekerle Sándor miniszterelnöknel Nagy Ferencz, Nyegre László és Mihályi Péter orsz. képviselők vezetésével, dr. Wekerle Sándor miniszterelnök a küldöttséget gróf Hadik János államtitkár társaságában fogadta.

Müller Károly apátplébános előadta a küldöttség nevében, hogy a vármegyei törvényhatósági bizottság folyó hónap 18-án közgyűlést tartott, amelyen a főispánnak 228 szavazattal egy ellenében bizalmat szavaztak. E határozatot a törvényhatóság megbízásából adják át, hogy az ottani közhangulatról tájékoztassák a kormányt. Pártpolitikai színezet nélkül jelentek meg és sokan vannak közöttük, akik a függetlenségi és 48-as párt tagjai, többi között ő maga is. Ij. Perényi Zsigmond főispán a megye érdekében mindenkor nagy szolgálatokat tett és a legnehezebb időkben is biztosította a vármegye békéjét és nyugalomát. A koalíció megalakult a vármegyében is, hogy mint a központban, úgy a perifériákon is biztosítsák és tiszteletben tartsák a békés együttműködést. A törvényhatóság ennek eleget is tett. De egyesek ezen békés állapotok felforgatására törekednek személyi érdekekből. Egyes budapesti napilapok az eseményeket elferdítve adják elő és így a magas kormányt könnyen tévútra vezethetik. Kötelességük, mint a vármegye többségének felelősi szavukat az ellen, hogy a béke áldozatánul essék főispánjuk, mert ez egyedüli biztosítéka a vármegye nyugodt közéletének.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában utalt arra, hogy a megyék politikai érületének és meggyőződésének megnyilvánulása kell, hogy a nemzeti ügy védelmezője legyen. Máramaros vármegye mikor a nemzeti ügy védelméről volt szó, egész erejével helytállott. Ennek folytán sikerült ott is a politikai pártokat az együttműködésre egyesíteni. Mikor az egyesítés tekintetében aggály merült fel a megyében, kijelentette, hogy a kormány, amennyire módjában van, mindezt el fog követni, hogy az együttműködés meg ne zavartassék.

Örömeire szolgál, hogy pártkülönbség nélkül jelentek meg, mert ebben megnyilatkozását látja a békés együttműködés biztosításának. Igéri, hogy mindezt el fog követni, hogy a békés együttműködést biztosította és a békét a jövőre nézve biztosítsa.

A miniszterelnök választát lelkesen megjel-

A máramarosmegyei függetlenségi párt ezután Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert kereste fel, akit szintén arra kértek, hogy vesse latba befolyását az ottani rend helyreállítására. Kossuth Ferencz miniszter megnyugtatta a küldöttség tagjait, hogy rajta lesz, hogy a vármegyei torzsaladás mielőbb megszűnjék. Remélhető, hogy ezzel a torzsaladás, amelyet a vármegyei túlnyomó többségének ellenére Máramarosban bizonyos oldalról földézték, békés és állandó elintézését nyert.

Vezérek a helyzetről.

— Függetlenségi pártkör-avatás. —

Budapest, november 26.

A VI. kerületi függetlenségi és 48-as párt ma este fényes ünnepség keretében avatta fel új körhelyiségét s ez az örömnep — melyen a kormány több tagja is megjelent, fontos nyilatkozatok megtételére adott a nemzet vezéreinek alkalmát. Különösen fontos és érdekes volt az, hogy Kossuth, majd utána Apponyi és Sztérenyi hangsúlyozva emelték ki az Ausztriával kötött kiegyezésnek azt a tendenciáját, hogy az az önálló gazdasági berendezkedés felé vezet. Kossuth különös nyomatékkal adott kifejezést annak a reménységének, hogy 1917-ben semmi sem fogja gátolni az ország gazdasági függetlenségének megvalósítását. Kossuth Ferencz ezenkívül elítélően nyilatkozott még azokról, akik a mai válságos körülmények között a kormány helyzetét nehezítik s a kormányt a nemzetiségiekkel egy sorban ostromolják. Véleményeltérések lehetnek férfiak között, de a mai körülmények között a nemzeti ügy érdekében kötelessége mindenkinek, hogy a maga külön nézetét háttérbe szorítsa. Érdekes nyilatkozatokat tettek még Günther és Batthyány is.

A fontos politikai estéről tudósításunk ez:

Nagyszabású ünnepség keretében avatta fel ma este a VI. kerületi függetlenségi és 48-as párt új, díszes körhelyiségét. Az ünnepségen, amely társasvacsorával volt egybekötve, megjelent több miniszter és államtitkár, a függetlenségi pártoknak számos képviselő- és kültagja és a fővárosi kerületi függetlenségi pártoknak számos tagja. Többi között ott voltak: Kossuth Ferencz kereskedelemügyi, gróf Apponyi Albert kultusz, Günther Antal igazságügyi miniszterek, Sztérenyi József és Meskó László államtitkárok, gróf Batthyány Tivadar, gróf Zichy Miklós, gróf Zichy Vladimir, Sággy Gyula, Mérey Lajos, Nagy Emil, Sággy Manó, Lovász Márton, Sümei Vilmos, Csizmazia Endre, Heinerikfy Pál, Kubik Gyula, Hédervári Lehel, Fenyvesi Soma, Bottlik István, Fried Lajos, Justh János, Ivánka Imre, Szász Zsombor, Röck Iván, Muzsa Gyula, Irsay József, Hajdu Frigyes, Ábrahám Dezső, Hódy Gyula orsz. képviselő, Kasics Péter, Hahóthy Sándor, Seffer László, Mangold Armin, Földiák Gyula, Havass Rezső kerületi függetlenségi pártelnökök s mások számosan.

Az avatóbeszédet dr. Stark Andor, a kör ügyvezető elnöke mondotta. A szívverés, a gondolkodás rokonsága hozta össze a VI. kerületi függetlenségi polgárokat és készítette őket arra, hogy kibontsák a függetlenségi zászlót.

Batthyány Tivadar.

Ezután a Himnuszt énekelték el, majd kezdetét vette a vacsora. Az első felköszöntőt

Gróf Batthyány Tivadar, a VI. kerületi függetlenségi párt díszelnöke mondotta. A lefolyt nagy nemzeti küzdelem idején — úgy mond — az akkori képviselőválasztások során a fővárosban a VI. kerület volt az egyedüli, ahol a függetlenségi polgárok más pártot támogattak, bár olyat, amely a nemzeti küzdelemben a függetlenségi párttal karöltve járt el. Ez, a demokrata-párt, a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával is igénybevette a függetlenségi párt támogatását, még pedig nemcsak a fővárosban, hanem künn a vidéken is. És mi történt? A képviselőválasztás után a hű szövetséges elhagyta a függetlenségi pártot és átcsapott azonnal az ellenséges csapatokhoz. Ekkor a kerület függetlenségi polgárai külön sorakoztak a kerületben, szervezték a kerület függetlenségi pártját úgy a belső területen, mint a kültereken. A szervezés munkája hihetetlenül rövid idő alatt csodálatos eredményt ért el, bizonyítékul

annak, hogy akik évekig a demokrata zászló mellett harcoltak, lelkiükben függetlenségiek és megragadják az első alkalmat ezen érzésük megnyilvánítására. Hiába hirdeti a demokraták vezére, hogy a koalíció nem csinál semmit, hogy reakcionárius és arisztokratikus politikát folytat, a tények azt bizonyítják, hogy a nemzet nagy többsége a függetlenségi párt vezéreire sorakozott, mert hiszen Lengyel Zoltán Magyarországon igazán nem numerál. (Zajos éljenzés.) Az ország híven kitart a koalíció és annak vezéreire, mert látja, hogy nem szájhóskódnak, hanem a törvényhozás termében és az adminisztráció terén alkotnak, még pedig alkotnak programjukhoz híven, nem veszélyeztetve az ország érdekeit, de nap-nap mellett haladva előre a függetlenségi eszme megvalósítása felé. Üdvözlö a megjelenteket, mert bár száz és száz törekvés irányul arra, hogy ezt a magyar fővárost internacionális metropolissá tegyék, a magyar polgárság zöme, értékes része a nemzeti eszme mellett tart ki, azért küzd és Isten segédelmével győzni fog. Kossuth Ferenczre, a nemzet vezérére és gróf Apponyi Albertre, Kossuth Ferencz első közkatonájára emeli poharát.

Kossuth beszéde.

Gróf Batthyány Tivadar beszédére

Kossuth Ferencz miniszter a következőkkel válaszolt: Tisztelt polgártársaim! Üdvözlöm önöket új otthonukban. Üdvözlöm abban a meggyőződésben, hogy önök itt az igazi magyar hazafiságnak otthonát teremtették meg, (Lelkes éljenzés és taps.) annak a hazafiságnak otthonát, amely nem retten vissza semmiféle áldozattól annak érdekében, hogy az ország ügyét előrevigye, amely megy előre és halad azon az egyes uton, amely számunkra ki van jelölve és amely uton máshová nem vezethet, mint a magyar függetlenség teljes kivívásához. (Hosszantartó éljenzés és taps.) Engedjék meg, hogy annak a meggyőződésnek adjak kifejezést, hogy ebből a körből örökre számílván lesz a széthúzás régi magyar átká és hogy itt mindnyájan egy szívvel, egy lélekkel fognak közreműködni, hogy elérhessük azt a célt, amely kell, hogy minden magyar ember célja legyen: hazánk felszabadítása és függetlenné tétele. (Zajos éljenzés és taps. Felkiáltások: Erre esküszünk!) Nem is olyan nehéz, t. barátaim, lemondani azon szereplési viszketegről, amely sokakat bánt és sokakat bír arra, hogy különcködjének. Szinte elrettentő azoknak a példája, akik az utóbbi időben főleg ebből az okból hagyták el a mi zászlónkat. (Élénk helyeslés és éljenzés.) Elretentő ez a példa, mert ezek az urak abban az igazán sajnálatos helyzetben vannak, amit bizonyára maguk is sajnálnak, hogy akkor, amikor a nemzeti kormányunk és a magyar nemzet őriási többségének akarata ellenére cselekednek, együtt kell, hogy szavazzanak a nemzet ellenségeivel. (Zajos helyeslés.) Ez az a nemzis, amely utólrerte azokat, kik kiváltak sorainkból és akiket én szavammal üldözni nem akarok. Csak rá akarok mutatni arra a tényre, hogy vannak helyzetek, amelyekben nem lehet a nemzet akaratával szembehelyezkedni anélkül, hogy akaratlanul is az illetők a nemzet ellenségeinek sorában ne foglaljanak helyet. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés és taps.)

T. barátaim! Igen rövid emlékeztetőnek kell lennie annak, aki nem emlékszik vissza arra, mi volt oka a koalíció megszűlésének és fennmaradásának azután is, amidőn a magyar nemzeti ügy annyira, amennyire győzelmet aratott és mi az oka annak, hogy ez a koalíció most is fennáll és fenn kell, hogy álljon továbbra is. Emlékezzünk erre valamennyien és ha ez így van, akkor ne tessük, mint hogyha azt elfeledtük volna. (Élénk tetszés.) Azért a dicsőségért, hogy gáncsolhassunk, azért a meglegedésért, amelyet kelt egy talán régen átgondolt beszédnek elmondhatása, azért a gyönyörűségért, hogy olyan dolgokhoz szólhassunk, amelyet abszolúte nem értünk: igazán nem méltó, hogy elhagyja valaki azt a zászlót, amelynek hűségét esküdt, (Zajos éljenzés és taps.) és amely zászlóhoz sem Apponyi barátom, sem én, sem senki az ország választott vezére közül hűtelen nem lett. (Éljenzés és taps.) A körülmények olyanok, hogy jelenleg elveink összességét távolról sem érvényesíthetjük, de igenis megtehetjük és meg is tesszük, minden nap és minden cselekedetünkkel, hogy iparkodunk biztosítani az ország számára legalább olyan tereket, amelyen ez lehet-

séges, az elhatározás szabadságát, az elhatározáshoz szükséges akarat megnyilatkozásának lehetőségét és iparkodunk elhárítani ennek utjából minden akadályt, mint ahogy ez nézetem szerint az Ausztriával kötött szerződésben sikerült olyan irányban, hogy 1917-ben semmi sem állja útját az ország gazdasági függetlensége megvalósításának. (Igaz! Ugy van! Éljenzés.) Ha sikerül a nemzet számára szabadkezet, tabula rasat teremtenünk, ha lehetővé tesszük, hogy a nemzet akaratát egy nem nagyon messze lévő időben szabadon érvényesíthesse és ha megteszünk mindent arra nézve, hogy a nemzetet elég erőssé is tegyük arra az időre, midőn akaratát tényleg megvalósíthatja; akkor, t. uraim, nem lettünk hűtelenek elveinkhez, sőt ellenkezőleg, bebizonyítottuk, hogy elmult immáron az az idő, midőn ideáljainkat csak hirdettük és itt az ideje annak, hogy elveinkből annyit, amennyit lehetséges, a gyakorlati életbe átvigyünk és azokat megvalósítsuk. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

T. uraim! Szabad és erős akaratú emberek társaságában mindig vannak véleményeltérések. Ezt kizárni nem lehet, ez nem is szükséges, kell azonban, hogy legyen hazafiság minden magyar emberben arra, hogy az ilyen véleményeltéréseket elhallgattassák akkor, mikor az ország nagy érdekei forognak kockán. (Lelkes éljenzés és taps.) Ekkor csak egy akaratnak szabad megnyilvánulnia: annak, amely eredője azon összes akaratoknak, amelyek megnyilvánulnak akkor, midőn, mint minden emberi társadalom, eljárót, elnököt, vezért választanak maguknak. Megválasztották a vezéreket azért, mert bízunk bennük: kövessék tehát őket nehéz utjukon. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) Kövessék vezéreiket és tegyék közreműködésükkel lehetővé, hogy még mi öregek is elérjük azt a célt, hogy Budapest, az ország szíve, valóban az ország szíve legyen: (Éljenzés és taps.) az ország szíve és lelke magyarság, magyar hazafiság és azon eszmék kultusza tekintetében, amely eszmék alkotják a magyar hazafiságnak azt az erős várát, amelynek falai közé menekült mindig az ország, valahányszor nehéz helyzetbe került. (Éljenzés és taps.)

T. barátaim! Tartsanak ki elveik mellett, kövessék azt az utat, amelyen megindultak és a magyarok Istene meg fogja áldani az önök munkásságát, mert csak így élhet meg a magyar nemzet. A magyar nemzet pedig élni fog, annak élnie kell. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Apponyi Albert.

Gróf Apponyi Albert kultuszminiszter emelkedett ezután szólásra. Igen tisztelt elvbarátaim — mondotta — én csupán két gondolatnak akarok kifejezést adni és ezeket megelőzőleg annak az érzelmenek, amit mindnyájan érzünk afelett, hogy ebben a kerületben a függetlenségi párt ily impozáns, ily hatalmas térioglalását látjuk ma jelképileg magunk előtt. (Élénk tetszés és éljenzés.) Az egyik gondolatot a mi igen tisztelt vezérünk, Kossuth Ferencz (Éljenzés.) beszéde ébresztette fel bennem, a másikat pedig Batthyány tisztelt barátomnak a felszólalása. (Halljuk! Halljuk!) Tisztelt vezérünk beszéde, nagyon természetesen, az Ausztriával most megkötött kiegyezéssel is foglalkozott. Hát, tisztelt elvtársak, én azt a tételt kockáztatom meg, hogy ez a kiegyezés a maga egész felépítésében, úgy fényoldalában, mint megtámadható részeiben egy kiválóan és jellegzetesen függetlenségi párti munka. Függetlenségi párti szempontból ennél a kiegyezésnél nem az a legfontosabb, hogy a mai pillanatban elérhetőket milyen tökélyvel domborítja ki és éri el, hanem az, hogy milyen tökéletesen biztosítja a szabad kezét és a teljes gazdasági függetlenség kivívását akkor, amikor az a vis major megszűnik, mely azt most lehetetlenné teszi. A függetlenségi párti kritika ezt a szempontot alárendeltnek tekinti a szemponttal szemben, hogy sikerült-e elhárítani a nemzet utjából minden akadályt, hogy 1917-ben a teljes gazdasági függetlenséget elérhessük. (Élénk helyeslés.) Tisztelt barátaim! Nem árulok el titkot, ha azt mondom, hogy bizony a mostani megegyezésnek a mai időre, a most közvetlen következő évekre nézve sok pontját kedvezőbbé alkothattuk volna, ha lemondottunk volna a jövőben való gazdasági függetlenségünk biztosításáról. Függetlenségi párti szempontból első vezérczillag kellett tekintenünk azt, hogy amidőn

a vis major megszűnik, biztosítva legyen a gazdasági függetlenség kivívása. (Élénk helyesítés és taps.) És mikor a mi tisztelt vezérünk ebből a szempontból indult ki, ezen vezércsillag felé haladt, akkor a mai körülmények között is, amikor a függetlenségi párt elveinek keresztülvitele lehetetlenség volt, mégis jó függetlenségi párti politikát követett. Követte úgy, amint lehetett, mert a gazdasági függetlenség kivívása utjából minden akadályt elhárított, amelyet elhárítani hatalmunkban volt, úgy, hogy 1917-ben egy kövecske sem fog többé a nemzet szabad elhatározásának utjában állani. (Élénk éljenzés.)

A másik gondolatot pedig felébresztette bennem Batthyány Tivadar tisztelt barátom beszéde, aki kiemelte azt az ellentétet, azt a küzdelmet, amely ebben a kerületben a függetlenségi párt és a demokrata párt s annak vezére között most már folyik és amelynek rövid időn belül dülőre kell jutni. Nem szeretném azonban, ha a jelszavak bárkit is félrevezetnének. Nem szeretném, hogy mivel az a párt, amelyivel itt szemben állunk, magát demokrata pártnak nevezi, mi pedig más nevet viselünk, hogy ebből az a következtetés volna levonható, vagy az a látzat származhatnék, mintha a demokráciának a ve-
lünk szemben állók volnának kizárólagos tulajdonosai, vagy főbérői és mintha a demokrácia elvei nem ragyognának legalább is akkora őszinteséggel a függetlenségi zászlón. (Hosszan tartó, élénk éljenzés és taps.)

Ezt minden rágalmmal szemben állandóan nemcsak magunknak kell szem előtt tartanunk, de hirdetésünk is kell, mert egyes neveknek usurpálása még nem ad jogcímet arra, hogy az azokban foglalt eszme letéteményeseként hirdesse magát az illető. Hasonlítsák össze azt, amit a nép szegényebb osztályainak érdekében tettünk azóta, amióta kormányon vagyunk, amit a Ház asztalára már letett és legközelebb leteendő törvényjavaslatokban kezdeményezünk, hasonlítsák ezt össze azzal, amit a demokrata urak a városi kormányzatban tettek és akkor azután a világ minden zsűriére is merem bízni annak az ítéletnek kimondását, ki az igazi demokrata: azok, akik egyedül ilyeneknek nevezik magukat, vagy pedig azok, kik a függetlenségi szent elv mellett a demokráciának nem kevésbé szent elvét nemcsak hirdetik, hanem Isten segédelmével meg is valósítják. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Révhegyi Iván polgári iskolai igazgató a kabinet jelenlévő tagjaira üritette poharát.

Günther Antal igazságügyminiszter köszönetet mondott a szíves üdvözlésért. Nemcsak az vonzotta őt ide, hogy itt elvtársakra talál, hanem vonzotta az is, hogy ő, aki igazán demokratának érzi magát (Él-
jenzés.), ide a demokráciának hajlékába akart belépni. Az igazság az, hogy mindenkinek megadassék a maga joga. Azok a demokraták, akik itt a fővárosban uralkodnak, ezt a demokráciát úgy értik, hogy nem a mások jogát adják meg másoknak, hanem minden jogot maguknak. (Tetszés.) Adja az Isten — mondotta végül — hogy ennek a régi magyar igazságszolgáltatási tradíciónak az elve érvényesüljön itt ebben a kerületben, hogy a polgárok igaz lelkiismerete jusson győzelemre. (Lelekes éljenzés.)

Szterényi József államtitkár Apponyi szavaiba kapcsolta felszólalását és utalt arra, hogy a függetlenségi párti többség nemcsak 1917-re biztosította gazdasági önállóságunkat, de biztosította a mai napra, amikor nemcsak elhárított a vámterületi elkülönítésnek 1917-ben való megvalósítás elől minden akadályt, de biztosított tíz évi nyugodt fejlődési időszakot, amely alatt az ország gazdaságilag elő is készülhet a gazdasági különválásra. A gazdasági életben nincsenek ugrások, a nagy ipari nemzetek is nem akkor jöttek a maguk védvamos politikájukkal, amikor a fejlődés szakában voltak, hanem akkor, amikor a nagy ipart már megteremtette. Az egész magyar iparos és kereskedő közönség vallja ezt a felfogást és ha megszavaztatnák a nemzet kereső osztályait, nem akad senki komoly elem közöttük, amely a kiegyezés perfektuálása ellen foglalna állást. Aki olcsó politikai babérokra és ephemer népszerűsége utazva gáncsolja a kormányt hogy nem védte meg kellően az ország érdekeit, az álljon ki a porondra, ha jobban meg tudja védeni, ha el meri vállalni a felelősséget azért, hogy a mai súlyos gazdasági viszonyok közt tíz évi bizonytalanságnak tenné ki az ország gazda-

ságát és iparát. (Élénk helyesítés.) A kormány mögött áll az egész ország, amely vallja meggyőződéssel és bizalommal, hogy a kormány mindent elkövetett az ország gazdasági érdekeinek megóvására és elért mindent a kiegyezés keretén belül, amit a mai viszonyok között elérni lehetett. (Élénk helyesítés és éljenzés.) Az önálló vámterület feltétel nélkül meglesz 1917-ben, ha az ország kihasználja a kiegyezésben biztosított tíz éves nyugodt fejlődési korszakot és megiesztett munkával dolgozik, hogy iparát, vagyis kereskedelmét megerősítse, nagygyá fejlessze. (Hosszas éljenzés.)

Meskó László államtitkár a függetlenségi eszmék diadalára üritette poharát.

Csizmazia Endre a demokrata párt politikájával foglalkozott.

Irsay József gróf Batthyány Tivadart élte.

Beszélt még **Földiák Gyula**.

A társaság a legjobb hangulatban a késő éjjeli órákig maradt együtt.

Vihar egy horvát beszéd körül.

Budapest, november 26.

A képviselőház mai ülésén nagy kavarodás keletkezett egy horvát beszéd körül, melylyel Lorkovics hozzá kívánt szólni a Vajda mentelmi ügyéhez. A ház többségének az volt a véleménye, hogy a horvátot nem illeti meg a szó, mert a mentelmi ügyek nem tartoznak a közös ügyekhez. Justh Gyula azonban ellenkezőleg vélekedett. Az üléssterem eseményeiről máshol számolunk be, az izgalmak azonban kicsaptak a folyosóra is, sőt hosszas tanácskozásokra adtak alkalmat az elnökség és a kormány tagjai között. A konkréziákat sikerült szerencsésen eloszlatni, a horvátok ellen azonban nagy elkeseredés mutatkozott amiatt, hogy már a mentelmi ügyeket is a maguk obstrukciós céljaira hasznosítják.

Tudósításunk a folyosó és az elnöki szoba eseményeiről itt következik:

Izgalmak a folyosón.

Miután az üléssteremben dülő vihar közepette Justh Gyula felügesztette az ülést, a képviselők kitódultak a folyosóra, Justh Gyula pedig láthatóan felingerülve hagyta el az ülésstermet és az elnöki szoba felé sietett. Hívei közül többen hozzám mentek, hogy mint szokása, elbeszéljessen velük a folyosón s elmondja véleményét a történetekről.

Justh azonban sietve távozott s csak odavetve mondta:

— Elég volt már! Nem hagyom magam tovább bolondítani!

Gyorsan elterjedt ennek a kifakadásnak a híre s a következő pillanatban mindenki elnökválságról beszélt. Biztos volt, hogy Justh nem fogja elhagyni álláspontját.

Wekerle Sándor miniszterelnök a horvátokhoz sietett, akik a hátulsó, a földmivelési és igazságügyi miniszteriumokra néző folyosón táboroztak. Előbb **Popovics Dusánt** szólította meg, majd hozzájuk csatlakozott **Lorkovics Iván** és **Lukinics Ödön** is. A miniszterelnök németül beszélt és a vita hevében éles hangon mondta nekik:

— Nem foglak benneteket megvédelmezni a tettelegesség ellen.

Banjanin János, aki időközben szintén hozzájuk csatlakozott, felelt rá:

— Csakhogy mi nem félünk ám.

— Én azonban félek, mert mi nem vagyunk mérsárosok, — mondta **Wekerle** és távozott.

A horvátok pedig felindulva kiáltoztak utána német nyelven:

— Így mer beszélni egy miniszterelnök!

Alig hült ki a miniszterelnök helye, máris ott volt az izgatott horvátok között **Muzsa Gyula** s néhány más magyar képviselő.

— Ne bizakodjatok, nem fogunk verekedni. Ezt a szívességet nem fogjuk nektek megtenni. Nem csinálunk belőletek mártirokat.

Fried Laos dühösen kiabálni kezd erre:

— De bizony nem így lesz! Itt nincs immunitás. Képviselőt képviselő ellen nem véd mentelmi jog. Ha valaki pofont kap, az pofon.

Nem félünk mi attól — válaszoltak a horvátok.

— Majd meglássátok, kiabált tovább **Fried** — csak merjen beszélni az a **Lorkovics**, meg fogja kapni a pofont.

A miniszterek az elnöki szoba felé tartanak. Lassankint mind oda vonulnak. Közben megállanak a folyosón és békítgetik híveiket. **Kossuth Ferenc**et is körülveszik és hallani akarják.

— Csak közös ügyekben beszélhetnek horvátul, — mondja **Thaly Ferenc**. — A mentelmi ügyek nem tartoznak ide.

— Ugy van — mondja **Kossuth Ferenc** — a mentelmi ügyekbe sem magyarul, sem horvátul nem szólhatnak bele.

Wekerle azonban jön és csendesít. **Kossuth** kijelentésére pedig csak annyit mond:

— Ezt meg kell még gondolni. Tanácskoznunk fogunk.

Wekerle és **Kossuth** azután bemennek az elnöki szobájába.

Tanácskozás az elnöki szobában.

Nagy Sándor és **Kelemen Samu** már ott voltak. **Kossuth** és társai megmagyarázták **Justh**nak fel-fogásukat, amely az volt, hogy a mentelmi jog nem közös ügy s az volna az egyedül helyes eljárás a horvátokkal szemben, hogy az elnök ne engedélyezzen nekik szót e kérdésben.

A folyosó az elnöki szobában folyó tanácskozás ideje alatt, amely mintegy háromnegyed óra hosszat tartott, állandóan zugott a viták zajától. Kiabáló csoportok alakultak, amelyekben az eseményeket tárgyalták s mindegyikben szidták a horvátokat, akik ilyen kellemetlen helyzetbe juttatták az országot.

A leghangosabb **Csizmazia Endre**:

— Ez nem közösügy — kiabálja el-elfuló hangon. A törvényt kétféleképpen lehet értelmezni. Szűkebben és tágabban. Nem szabad a pimaszkadó horvátokkal szemben a tágabb értelmezést gyakorolni.

Wekerle is ki-kijön a folyosóra és csillapító szavakat mond, de mikor távozik, újból kitör a lármája.

Kmety Károly így fakad ki a horvátok ellen:

— Ez, amit ma **Lorkovics** elkövetett, provokálás volt. A mentelmi bizottság javaslatát már a nemzetiségi párt nevében **Maniu** is elfogadta, most ő újból üszköt akar dobni közénk. Nem a horvát nyelv ellen szólt a tüntetés, hanem a perfidia ellen, hogy már a mentelmi ügyeket is fölhasználják obstrukciós célokra.

Ezalatt az elnöki szobából **Nagy Sándor** kijött a folyosóra és a következő kijelentéssel akarta lecsillapítani a háborgó kedélyeket:

— **Justh**tal megtörtént a megállapodás arra nézve, hogy egyáltalán nem enged felszólalást a horvátoknak!

A kijelentésnek azonban nem volt meg a kívánt hatása. Többen ugyanis éppen azt vitatták, hogy a mentelmi jog közös ügy, tehát a horvátoknak förlélenül joguk van szólni.

Kmety Károly nem hiszi ugyan a hírt, de mégis beszél róla:

— Nos, ha ez igaz, ha ez az enunziáció megtörténik, — mondja — akkor ez a legnagyobb közjogi vívmány lesz a horvátok számára.

Zlinszky István sokkal hevesebb:

— Ezt az enunziációt nem fogjuk megengedni. Nem történhetik ez meg még akkor sem, ha az elnököt dezavualunk kellene is.

— Nem szabad így beszélned — mondta **Kmety**.

— Az elnök nem mehet bele ebbe. Keresztül fogjuk vinni, hogy ez az enunziáció meg ne történjék.

Volta azonban, akiknek tetszett volna az enunziáció. Ezeknek is leczkét adott **Kmety**:

— Azzal azonban nem törődtek úgy-e, hogy mi fog később történni? Arra nem gondoltok, hogy mi-csoda közjogi vívmány lesz ez az ő számukra? A mentelmi jog az egész országban egy és ugyanaz. **Kossuth** interpretációja nem helyes.

Polónyi Géza jött a vitaköz csoporthoz és igazat adott Kmety Károlynak:

— Ugy van — mondta — ez egyenes elismerése volna annak, hogy Magyarország és Horvátország két külön állam.

Polónyi ekkor Josipovich Géza horvát miniszterhez lépett és így szólott hozzá:

— Mondd meg Kossuthnak, hogy amit csinálnak, abból nagy baj lehet.

Josipovich azután több függetlenségi képviselő előtt kifejtette az álláspontját.

— Vannak dolgok, amikhez a horvát képviselőknek hozzá szabad szólni és vannak, amelyekhez nem. Amihez szabad szólni, ahhoz azután akár magyarul, akár horvátul szabad beszélni. Ott volt például ma a Miskolc városról szóló törvény. Ehhez nem volt joguk beszélni, sőt ha kívánták volna, akár ki is küldhették volna őket az üléssteremből. De mentelmi ügyekben igenis joguk van beszélni. Nagyon heyes volna eljárni ezek ellen, de intézményesen s nem így, mint ti kartok incidentaliter. Így én nem tudok a helyemen maradni. Pedig ma már egyedül állok, aki Horvátországot össze tudom valamennyire tartani. Ha én megyek, az egész Horvátország szűz felé esik. Ha ebben a kérdésben nem adok nekem igazat, akkor engem fognak Horvátország Fejérváryjának tartani.

Erre azután Josipovich is bement az elnöki szobába.

Josipovich közbelépésének nagy eredménye lett. Justh többé hallani sem akart arról, hogy meghazudtolja magát és hogy apró eredményekért súlyos precedenseket csináltassanak vele.

Justh Gyula magához kérte Medakovic Bogdánt, a horvát országgyűlés elnökét és a miniszterek jelenlétében hosszasan tárgyalt vele. Medakovic távozásakor már készen volt a megoldás.

Később Wekerle Sándor miniszterelnök újra megjelent a horvátok között és kijelentette nekik, hogy:

— A kormány elismeri a horvátoknak ama jogát, hogy a mentelmi ügyekben felszólaljanak és horvátul szólaljanak föl, de tekintettel a súlyos következményekre és a hangulatra, amelyek leginkább a horvátokra nézve lehetnek legkellemetlenebbek, Lorkovics álljon el a szótól.

— Belegyeznek azonban a kormány és a Ház abba, hogy Lorkovics az ülés megnyitása után fölálljon és kijelentse, hogy eláll a szótól. Ezt a kijelentését meg is indokolhatja.

Ez így is történt. Az elnök tudára hozta a Háznak az egyezséget és Lorkovics beszélt.

Justh Gyula és az alelnökök.

Egyes lapok a képviselőház mai ülésén Lorkovics Iván felszólalásából támadt incidens kapcsán ismét bizonyos tendenciával arról adnak hírt, hogy a képviselőház alelnökei nem azonosítanák magukat Justh Gyula képviselőházi elnöknek e kérdésben tanúsított magatartásával. Legilletékesebb helyről kijelentik, hogy a képviselőház elnöke és az alelnökök közti nézeteltérésekről és a házszabályok a szóban forgó esetben való alkalmazása tekintetében támadt differenciákról szóló hírek minden alapot nélkülöznek, ami azonban nem érinti azt, hogy az alelnökök egyike, mint képviselő, a horvátok fellépését provokatív természetűnek tartotta, anélkül azonban, hogy a házszabályoknak velük szemben való alkalmazása tekintetében az elnök eljárását kifogásolta volna. Ellenkezőleg, azt teljes mértékben helyeselte, azzal magát azonosította és így ezuttal megint differenciákról beszélni, nem egyéb üres kombinációnál.

AZ EGYETERTÉS

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. sz. alatt van

A szerkesztőség telefonja: 788. szám.

A kiadóhivatal telefonja: 706. szám.

A nyomda telefonja: 23-45. szám.

A Vajda-ügy.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, november 26.

Akármihez nyuissz most, a horvát kelevényt nyomja meg a kezed. A Vajda-ügy! Ehhez már igazán semmi közük sincsen a horvátoknak. Száz mérföld fekszik közöttük és mégis, alig-hogy megérintették a Vajda-affért, sivitás, sikongás verte föl a Házat: megnyomták a horvát kelevényt.

Hogy hogy jutottak el idáig, annak históriája nem tulságosan érdekfeszítő. Mindenki ösmerte a Vajda-ügyet, mindenki tudta, hogyan döntött a mentelmi-bizottság s azt is tudta mindenki, hogyan fog dönteni a Ház.

Immel-ámmal hallgatták hát Hédervári Lehel, holott a mentelmi bizottság előadója érdekesen gruppírozta a poéma-csempésző történetét. A Ház nagy többsége megnyugodott volna a bizottság döntésében: mondja ki a Ház Vajda mentelmi jogának megsértését, de hogy ki volt a sértő, nem lehetett megállapítani.

A nagy többség két szélén azonban oppozíció nőtt ki. Az egyik oppozíciót a nemzetiségek képviselték. Öregjében-nagyjában megelégedtek a bizottság döntésével.

— De a megokolás nem kell! — mondták. (A megokolás, tudniillik, leszedte a keresztvizet Vajdáról.)

A másik oppozíció élén Nagy György lovagolt. Neki sok volt ez az elégtétel, melyet Vajdának adtak. Azt akarta, hogy a Ház egyszerűen térjen napirendre a Vajda-ügy fölött.

— Hiszen az a Vajda — így argumentált — gyáva volt.

Ezért rendreutasította Justh Gyula. A rendreutasítás arra ösztökölte Kecskeméti Ferenczet, hogy megélelje Nagy Györgyöt.

— Ki mert éljenzni? — nézett szíjjel zordul az elnök.

— Én! — jelentkezett Kecskeméti.

— Rendre utasítom!

Körülbélül ez volt az introdukció a nagy zenebonához. A Vajda-ügyhöz ugyanis Lorkovics Iván is hozzá akart szólni. Persze, horvátul. Hát erre elfelejtették Vajdát, a versét, Nagy Györgyöt, elfelejtettek csapat-papot és neki estek a horvátoknak.

— A mentelmi ügy a mi belső ügyünk: ehhez csak magyarul lehet beszélni! — ez volt a magia annak a pokoli lármának, mely perczekig ur volt a teremben.

De hirtelen elhallgattak (mintha a szitkokat okádó torkokat egy láthatatlan kéz összeszorította volna) és azt gondolták magukban:

— Várjunk csak! Mit szól ehhez Justh, az elnök. Hiszen itt van az elnökválság bibije!

Justh csak csönget eszeveszettül. Amikor pedig Olay kiugrik a padokból és a házszabályokhoz kért szót, keményen leintette:

— Nem beszélhet addig, amíg Lorkovics be nem fejezte a beszédét!

— Igen, de csak magyarul beszélhet! — ezt százan száziéléképpen kiabálták.

Justh megint csöngetett és most azután olyan csönd támadt, hogy igazán meg lehetett volna hallani a légy zümmögését.

— A törvény értelmében — ezt mondja az elnök — horvátul is beszélhet.

Mintha millió veréb csiripelné: is... is... is... úgy sikongott ez a kis szócseka a Házban. De csakhamar lecsapott rája a durva zaj, a csiripelés elnémult és nem hallani mást, mint heves, haragos zugást minden ellen, ami horvát.

Az elnök látta, hogy nem bírja megélekezni ezt a háborgást — fölfüggesztette hát az ülést. Mindamellett nem csöndesült el a láрма, mint

ahogy máskor mindig megszokott történni ilyenkor. A horvátok ágaskodtak, rikácsoltak:

— Hogy így-ugy... ha a magyarok így viselkednek, akkor ők semmiről sem állanak jól. Vége az uniónak!

S mindezt németül mondták. A miniszterelnök meg nem állhatta, hogy ki ne keljen az ilyen hetvenkedés ellen:

— Hallják az urak — rivallt rájuk — viseljék magukat tisztességesen, mert különben nem állok jól semmiről. Én nem védelmezem meg önöket a tettegesség ellen!

— Nem is kell! — hetvenkedtek tovább.

De ugyanakkor távoztak kifelé, oly fenyegető volt a magyar képviselők magatartása. Apránként kimentek a folyosóra, ahol az izgalom tovább nőtt. Elnöki, miniszteri purparlék egymást érték, hírnökök jöttek, kuriék mentek, száz hirt bocsátottak szárnyra, kétszázat czáfoltak meg a következő perczben — szóval élt, virult a folyosó.

Mindaddig, míg az ülést megint meg nem nyitották. Azzal nyitotta meg Justh, hogy az a szegény Lorkovics csak azért akar beszélni, hogy elmondhassa, hogy nem akar beszélni...

— No azt meghallgassuk!

Meghallgatták; meghallgattak még egy nemzetiségit is s aztán elfogadták a mentelmi bizottság javaslatát. Ezalatt elpárolgott harag, szenvedelem, gyűlölet, zsvaj. Csak egy ványadt, kiíradt Ház maradt hátra, amelyet a horvátok obstrukciója (az autonóm vámtarifa ellen) még aszottabbá varázsolt.

Ilyen élet nélküli, vértelen, sápadt volt a Ház, míg a holnapi napirend megállapítására került a sor. Ekkor újból pirosság szökött az arczába, mert a miniszterelnök azt indítványozta, hogy holnap az egyszakaszos törvényjavaslatot tárgyalják.

Az összes disszidensek (lehettek úgy... öten) fölgráhtak helyeikről és lángszavu tiltakozást jelentettek be. Igen ám, de ki mondja először a tiltakozást?

— Én, én! — kiáltott valamennyi.

Ebből nagy házszabályvita kerekedett. Nyaggatták szegény házszabályokat jobbra-balra, heten tizenegyféleképpen magyarázták, míg végre megállapodtak a sorrendben.

Návay Lajos, Nagy György és Farkasházy Zsigmond Wekerle propozíciója ellen beszéltek, míg Héderváry mellette.

Hét ember híjján az egész Ház a miniszterelnöknek adott igazat.

— Önök heten — vélekedett Kállay — menjenek át a horvátokhoz.

Holott a horvátok ezuttal a többséggel szavaztak. Nekik mindegy, akármiről darálnak: ki egyezéstről vagy horvát tarifáról.

Az ülés elején Miskolc rangemelését iktatták törvénybe (rendezett tanácsu város volt eddig, törvényhatósági joggal felruházott lesz ezentul). Csak Polónyi Gézának voltak skrupulusai, melyeket Hadik János államtitkárnak (Andrássy Gyulát helyettesítette) sikerült eloszlaltania. Részt vett ebben a munkában a miniszterelnök is: ők ketten azután bebizonyították, hogy Polónyi nyugodtan alhatik; Andrássy nem ad ki a kezéből olyan törvényjavaslatot, mely az alkotmányt megcsorbíthatná.

Részletes tudósításunk ez:

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula, később Rakovszky István. Jegyzők: Vertán Endre és Hammersberg László. Az elnök: Megnyitja az ülést.

Több elnöki előterjesztés után a napirend szerint Miskolc rendezett tanácsu város törvényhatósági joggal való felruházása következett.

Miskolcz város rangemelésé.

Melcer Géza előadó részletesen ismerteti a javaslatot és elfogadásra ajánlja.

Bizonny Ákos: Köszönetet mond gróf Andrássy belügyminiszternek s a Háznak azon szerető jóindulatáért, melyet Miskolcz iránt tanúsítottak. Kéri a javaslat elfogadását. (Általános élénk helyeslés.)

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás következett ezután.

A 6. szakasznál

Polónyi Géza: A szakasz tartalmát aggodalmasnak találja alkotmányjogi szempontból, a szakasz a megyei tisztviselőknek és bizottsági tagok megbízó leveleinek határidőn túlvaló meghosszabbítását kívánja. Ha ennek lehetőségét elismerjük, úgy a képviselők mandátumát is meg lehetne hosszabbítani. Ugy látja, hogy opportunisztikus szempontból egy nagy elvet mellőztek, hogy tudniillik ilyenformán a választó közönség választói jogát nem gyakorolhatja. Nem tudja, lesz-e fogantatja felszólalásának, de fel kívánta hívni a Ház figyelmét arra, hogy e szakasz folytán később veszedelmessé válhat a preczedensé idéz elő.

Gróf Hadik János államtitkár: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Csak igen röviden kívánok Polónyi Géza képviselő urnak megjegyzéseire pár szót válaszolni. Én azt hiszem, hogy mindenki be fogja látni, hogy midőn ilyen nagy átalakulásról van szó, akkor mindig bizonyos akadályokba ütközik; valami kis érdek mindig sértve van és az valami kényelmetlenséget mindig okoz egyes tényezőknek. Ennek a szakasznak megszövegezésénél azonban azt találtuk, hogy a legkisebb alkalmatlanságot és a legjobb átmenetet akkor fogjuk csak biztosítani, hogyha éppen így oldjuk meg ezen kérdést; hogyha a vármegye autonómiáját respektálva úgy intézzük el, hogy az a száz városi bizottsági tag, aki ma még tagja Borsod vármegye törvényhatósági bizottságának, körülbelül egy harmadrészt tesz ki a bizottsági tagoknak, többé a megyei tisztviselők megválasztásában nem vesz részt. Ez a szempont vezetett bennünket akkor, midőn ezen szöveget így állapítottuk meg és mivel semmiféle autonómiának megsértését nem látom, sőt ezen intézkedés annak respektálását fejezi ki, alkotmányjogi szempontból pedig egyáltalában nem tartom aggályosnak, hiszen a törvényhozás böles belátásától függ, vajon e mellett foglal-e állást vagy nem. A magam részéről arra kérem a t. Házat, méltóztassék ezt a szakaszt változatlanul elfogadni. (Élénk helyeslés.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: T. képviselőhöz! (Halljuk! Halljuk!) Azon alkotmányjogi aggályok eloszlátása végett, amelyeket Polónyi Géza t. képviselőtársam itt felhozott, csak egyet vagyok bátor megjegyezni. (Halljuk! Halljuk!)

Hogyha alkotmányjogi szempontból veszélyesnek tartja azt, hogy valakinek a mandátuma meghosszabbítások...

Polónyi Géza: Választás alá eső.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Választás alá eső, igen — akkor nem tudom, hogy miért nem tartja valaki veszélyesnek azt, hogyha valakinek a mandátuma, amelyet választás alapján nyer, elvonnatik.

Polónyi Géza: Az más dolog!

Wekerle Sándor miniszterelnök: Ha a t. képviselő ur elővasta volna a javaslat indoklását, akkor látta volna, hogy a Miskolcz városi tisztviselőknek mandátuma június végéig, — ellenben a borsodmegyei törvényhatósági tisztviselők mandátuma az év végeig tart. Ezt a két különböző terminust át kellett hidalni; vagy el kellett volna ezeknek mandátumát vonni, vagy meg kellett volna ezeknek a mandátumát hosszabbítani. Már most én kérdezem, hogyha alkotmányjogi preczedensektől tart valaki, abban van-e nagyobb veszély, hogyha ilyen átalakulási viszonyok között a törvényhozás meghosszabbítja valakinek a mandátumát (Ugy van! Ugy van!), vagy nem abban lenne-e nagyobb veszély, ha egyszerűen dekretálja, hogy „elvonom a mandátumot”. (Igaz! Ugy van!) Bocsánatot kérek, ilyen átalakulásoknál az ilyen jogokat respektálni kell. Nincs helye alkotmányjogi aggodalomnak akkor, amidőn éppen egy törvényhatósági joggal az alkotmányos tényezőknek, alkotmányjogi biztosítékoknak egy elemét vezetjük be közéletünkbe és bevezetjük úgy, hogy az senki szerzett jogának sérelmével ne járjon; amidőn annak a susceptibilitásnak szem előtt tartásával járunk el, hogy ideiglenes mandátáriusok, vagy az ideig-óráig maradó Miskolcz városi képviselők ne gyakoroljanak befolyást a megyei törvényhatósági tisztviselésre, hanem tisztán az ottmaradó hivatott elemek gyakorolják azt. Midőn a közszempontoknak ilyen susceptibilis megóvása mellett akarjuk az átmeneti nehézségeket áthidalni, akkor, azt hiszem, hogy az alkotmányos aggodalomnak nemcsak alapja, de jogosultsága sincs.

Kérem emélfogva a t. képviselőházat, hogy a szakaszt elfogadni méltóztassék. (Élénk helyeslés.)

Polónyi Géza félremagyarázott szavainak helyreigazítása címén kért szót.

Wekerle Sándor újból válaszolt Polónyinak. Ajánlja neki az alkotmányjogi intézkedések bővebb tanulmányozását. (Derültség.) Nem tudja, hogy Polónyi honnan veszi azt, hogy alkotmányjogilag nem lehetséges a mandátum meghosszabbítása. Alkot-

mányos jogrendünk éppen az ellenkezőjére mutat példát.

A szakaszt ezután nagy többséggel elfogadták. A többi szakaszról nem volt felszólalás.

A horvátok villart támasztanak.

A napirend második pontja a Vajda Sándor mentelmi ügyének a tárgyalása.

Hédervári Lehel előadó Vajda Sándor országgyűlési képviselő ügyében beterieszt a mentelmi bizottság ismeretes jelentését. Részletesen elmondja az ügy történetét s ismerteti a vizsgálat eredményét. A bizottság megállapította, hogy egyes képviselők fenyegetően léptek föl Vajda ellen, de tejtleg senki sem bántalmazta. Való, hogy a fenyegető föllépés alkalmas volt arra, hogy Vajdát a Ház üléséről elriaszssa. A bizottság javaslata ez: mondják ki Vajda mentelmi jogának megsértését.

Nagy György: Vajda Sándor olyan cinikus és kihívó magaviseletet tanúsított a Ház megkövetésekor, hogy újra s még jobban fölszította a fölháborodást maga ellen.

Az elnök: Ugy látszik, Nagy György tévedésben van. A Ház Vajdát nem bocsánatkérésre kötelezte, hanem jegyzőkönyvi megróvásában részesítette. Bocsánatot önszántából kért.

Nagy György: Vajda eljárása gyáva volt.

Pop-Csicsó István: Kikérjük magunknak! Tiltakozunk ellene!

Lukács László: De híresek! (Nagy zaj.)

Nagy György: Indítványozza annak kimondását, hogy Vajda mentelmi jogát nem sértették meg.

Az elnök: Nagy Györgyöt a „gyáva” kifejezésért rendreutasítja.

Kecskeméti Ferencz: Éljen Nagy György!

Az elnök (csönget): Ki volt az, aki éljenzett!

Kecskeméti Ferencz (föli): Én voltam!

Az elnök: A képviselő urat rendreutasítom s ha ily eset ismétlődni fog, javasolni fogom a mentelmi bizottsághoz való utasítását! (Zaj.)

Maniu Gyula: Nem tette föl, hogy a Vajdával szemben erőszakoskodók utólag eltágadják cselekedettüket. (Nagy zaj.)

Az elnök: Maniut rendreutasítja.

Egy hang: Éljen az önödi országgyűlés!

Maniu csatlakozik a mentelmi bizottság javaslatához.

Lorkovics Iván (föliáll s horvátul kezd beszélni): Visoki sabore!

Nagy izgalom támad erre. Huszan-harminczan egyszerre kiáltják: Horvátul nem beszélhet! Micsoda dolog ez?

Olay Lajos, Muzsa Gyula s mások fölgranak: Magyarul, magyarul! — kiáltják.

Egy hang: Elnök, elnök!

Olay Lajos kilép a szélsőbaloldal első padsorából s rekedt hangon kiáltja:

— A házszabályokhoz kérek szót!

Az elnök (csönget): A képviselő ur csak akkor szólhat a házszabályokhoz, ha Lorkovics képviselő ur bevégzi beszédét. (Nagy zaj.)

Fölkéltások: Csak magyarul beszélhet! Nem törjük a horvát szót! Nem hallgatjuk meg! Nincs joga beszélni!

Az elnök: A törvény a horvát képviselőknek megadja azt a jogot, hogy a magyar nyelv mellett a horvát nyelvet is használhatják.

Zajos fölkéltások: Is, is!

Az elnök: A képviselő urat megilleti a szó!

Fölkéltások: Nem hallgatjuk meg! Nincs joga horvátul beszélni! (Sokan a padot verik. Lorkovics szó nélkül, mereven áll helyén.)

Az elnök (csönget): Az ülést felfüggesztem! Szünet után

az elnök újból megnyitja az ülést s bejelenti, hogy Lorkovics képviselő eláll a szótól s ezt az elhatározását röviden meg akarja okolni.

Fölkéltások: Ezt meghallgatjuk.

Lorkovics Iván röviden horvátul beszél.

Kállay Tamás: Talán a tolmács mondaná el, mit mondott! (Nagy zaj.)

— No még csak az kellene! Nincs tolmács! — kiáltások mindenfelől.

Pop-Csicsó István fejtegeti, hogy a Vajda-ügy már akkor befejeződött, amikor a Ház a házszabályszerű megtorlással élt. Indítványozza, mondják ki a mentelmi jog megsértését, de hagyják el a bizottság megokolását. (Zaj.)

Az elnök a vitát berekeszti.

Az előadó zárószavai után a Ház a beadott indítványokat melőzi s változatlanul elfogadja a bizottság javaslatát.

Az obstrukció.

Az autonóm vámtarifa 14., 15. és 16. cikkének folytatólagos tárgyalása van napirenden.

Magdics Péter zárószava jogán a cikkek ellen beszél.

A Ház a három cikket változatlanul megsavazza.

Következik a tizenhetedik cikk tárgyalása.

(Justh Gyula az elnöki széket átadja Rakovszky István alelnöknek.) **Tuskán Gergely, Lukinics Ödön, Surmin György, Muacsevics Vazul, Mazuranics Bogoszláv, Zagorác István, Modrusán Gusztáv, Mag-**

dics Péter, Novoszél Mátyás, Cerovác István, Vinokovics Bózsó, Budszavlyevics Bude, Pribicevics Szvetozár, Popovics Dusán, Lorkovics Iván, Suplió Ferencz, Roics Milán és Grahovác Mirkó beszélt a javaslat ellen: valamennyien horvát nyelven, jobbadán minden elnöki beavatkozás nélkül.

A Ház a cikket változatlanul megszavazza.

A holnapi napirend.

Wekerle Sándor miniszterelnök napirendre vonatkozó előterjesztést tett. Kéri az elnököt, javasolja, a Háznak, hogy holnapra az autonóm vámtarifa tárgyalásának félbeszakításával, tűzze napirendre az egyszakaszos törvényjavaslat tárgyalását. Azt hiszi, kérelmét nem kell bővebben megokolni, elég, ha a mostani közviszonyokra hivatkozik.

Az elnök ilyen értelemben teszi meg előterjesztését.

Egyszerre szót kér Lengyel Zoltán, Nagy György és Farkasházy Zsigmond.

Farkasházy Zsigmond: Az beszél először, aki elene iratkozott fel.

Az elnök: A Házszabályok 202. szakasza erre nézve nem intézkedik, csak törvényjavaslat tárgyalásánál áll fenn ez a disztinkció!

Megint izgalom.

Farkasházy Zsigmond az ellenkezőt vitatja és kéri Apponyit és Justhot, akik a házszabályokat jól ismerik, nyilatkozzanak.

Polónyi Géza (a házszabályokhoz): Ő is vitatta, hogy nem lehet kijátszani a házszabályt azzal, hogy az indítvány mellett négyen iratkozzanak fel s ezzel az ellenvéleményt, miután napirend-indítványhoz csak négyen iratkozhatnak fel, elhissék a szótól. Felteszi az elnökségről, hogy nem akarja a házszabályokat sérteni.

Az elnök: Polónyival szemben a maga álláspontját védi.

Lengyel Zoltán: Jó lesz nem erőszakoskodni!

Az elnök: Rendreutasítja.

Lengyel Zoltán szót ezután a házszabályokhoz. Figyelmeztet, hogy ez a kérdés nem házhatározat tárgya, sem méltányossági kérdés. Ezután kéri, hogy legalább a magyar képviselőkkel szemben tartsák meg a házszabályok rendelkezéseit.

Az elnök: Lengyel Zoltán képviselő urat rendreutasítom, mert ez az elnökség meggyanusítása. (Helyeslés.)

Olay Lajos a régi gyakorlatra hivatkozik, amely szerint kettő beszél mellette, kettő ellene.

Csizmázia Endre azt vitatja, hogy akik az elnökkel szemben foglalnak állást, azoknak nincs igazuk. Hiszen akik feliratkoznak, azt sem tudhatják, hogy mi lesz a napirend.

Kelemen Samu nem tartja helyesnek az elnök interpretációját, mert ez kiszolgáltatná a többséget a kisebbségnek. Felváltva kell felszólítani a szónokokat.

Vertán Endre tárgyalannak tartja a vitát, mert ő lemond a szólás jogáról, mert már most ketten vannak mellette és ellene.

Az elnök: A további vita tehát tárgytalan.

Lengyel Zoltán: De jövőre nem tárgytalan!

Az elnök: Kérem Lengyel képviselő urat, hogy nem méltóztassék parallel elnöklést véghez vinni.

Következett tehát a ügy napirendvita szónok felszólalása.

Mita a napirendről.

Mérey Lajos: Hozzájárul a napirend megállapításához. Ideje már, hogy e Házban végre magyar szó is hangozzék.

Nagy György nem fogadja el a napirend-javaslatot. A magyar ellenzék...

Felkeltások: Hol van? Polónyi vagy Lengyel?

Nagy György folytatta: ... elkecserezzel nézi a horvátok garázdálkodását, de nem járulhat hozzá, hogy nem törvényes alapon törjék le a horvátokat. A horvát obstrukció letörésére a legalkalmasabb eszköz maga az 1868:XXX. t.-cz. végrehajtása. Az egyszakaszos törvényjavaslat a kiegyezési javaslatok komplexuma.

Az elnök félbeszakítja: Nem engedhetem meg, hogy most a javaslatot bírálja.

Nagy György azután azt vitatja, hogy az egyszakaszost azért nem lehet tárgyalni, mert annak alapja az autonóm vámtarifa, amelyet most tárgyalnak.

Gróf Batthyány Tivadar: Már érvényben van!

Nagy György kéri, hogyha már érvényben van, miért kellett ezt a mostani tárgyalni.

Az elnök figyelmeztette, hogy maradjon a tárgynál, különben megvonja a szót.

Nagy György tovább beszél a nemzetközi szerződések jellegéről, mire az elnök megvonta tőle a szót.

Hédervári Lehel: Hibásnak mondja Nagy Györgynek törvénymagyarzatát a horvátokkal szemben. Elfogadja az elnök napirend-indítványát. (Helyeslés.) Megindokolja véleményét azzal, hogy magyar ember nem támogathatja a horvát obstrukciót.

Farkasházy Zsigmond nagy zaj közt kezdte meg felszólalását a napirend-indítvány ellen.

Buza Barna: Csak a káplárok beszélnek? Hol vannak a vezérek?

Farkasházy Zsigmond: A parlament eddig nagyobb tiszteletet tanusított az ellenvélemény iránt. Az elnök: Ne gyakoroljon kritikát a parlament fölött!

Farkasházy Zsigmond: Megengedi, hogy a Háznak joga van a napirendjét megállapítani...

Förster Ottó: Ein schöner Mann! (Derültség!)

Farkasházy Zsigmond kifogásolja, hogy egy sokkal későbbi javaslatot tűz ki egy előbb megkezdett javaslat tárgyalásának félbeszakításával. Fontosabb volna a II. osztályu kereseti adó és a bírói szervezetről szóló javaslatokat kitűzni, akkor garantálnak a gyors letárgyalásról.

Felkiáltások: Kik?

Éber Antal: A horvátok nevében is szól!

Farkasházy végül inbitványozza, hogy a Ház tárgyalja tovább az autonóm vámtarifa-javaslatot.

Ezután az elnök feltette a kérdést szavazásra. A Ház többsége elfogadta az elnök napirend-javaslatát.

— Ellenpróbat kérünk! — kiáltották sokan.

Az elnök elrendelte.

Heten álltak fel az elnöki javaslattal szemben.

Az ülés ezzel fél négy órakor véget ért.

Botrány a Reichsrathban.

— Tüntetés Abrahamovicz ellen. —

Bécs, november 26.

Az osztrák Reichsrath ma ismét épületes botrányoknak volt a színhelye. Ezuttal Abrahamovicz lovagot, az új lengyel minisztert illették a Reichsrath képviselői nem éppen parlamentáris kifejezésekkel. Abrahamovicz tudvalevőleg Badeni miniszterelnöksége idején Kramarzzal együtt alelnöke, majd elnöke volt az osztrák képviselőháznak s mikor a cseheknek kedvező nyelvrendeletek miatt a németek obstrukciója kitört, erőszakos módon igyekezett az obstrukciót elfojtani. Ő volt az, aki keresztülhajtotta a Lex Falkenhaynt, amely alkalmas lett volna az obstrukció letörésére. Alkalmazni azonban a Lex Falkenhaynt sohasem lehetett s Abrahamovicz ott kellett hagynia helyét. A németek akkoriban kiméretlen támadásokat intéztek Abrahamovicz ellen, úgy mint a mai napon, mely véletlen éppen tizedik évfordulója az akkori parlamenti viharoknak. A sok szitok, mely a miniszter felé repült, ismét emlékébe idézhette az 1897. évi november 27-ik napját.

A vihar akkor tört ki, amikor Abrahamovicz, mint a kormány legújabb tagja az ülésterembe lépett. Kiséretében volt az egész kormány, melynek tagjai az ő tiszteletére frakkban jelentek meg. Az első vihart a cseh radikálisok, az ó-németek és különösen a ruthének inszenzárták, mert a szociáldemokraták még klubhelyiségükben tartózkodtak. Mikor a miniszter a terembe lépett, orkányszerűleg zúgott végig rajta a szitkok özöne.

— Ki vele! Píuj! Píuj! — kiáltásoktól volt hangos az ülésterem.

A lengyel képviselő, különösen Abrahamovicz szűkebb politikai elvtársai tüntető ovációval fogadták, melyet azonban teljesen elnyomott a miniszter ellenfeleinek fülsiketítő szitkozódása. A botrány azonban akkor érte el tetőpontját, amikor a szociáldemokraták léptek a terembe és szintén Abrahamovicz ellen fordultak, ki sápadtan, de azért nyugodtan ült helyén. A legnagyobb zaj közepette hozzálépett Liechtenstein herceg keresztényszocialista képviselő és pártjának tüntető tetszése közben üdvözölte. A nagy kaoszban itt-ott kihallatszottak egyesek kiáltásai, Iro ezt kiáltotta: — Ki ezzel az erőszakos emberrel! Hozassunk rendőröket és szakítsuk félbe az ülést, hogy ezt az embert kivesszék! Ez az ember a parlament megbecstelenítője. Malik: Micsoda sértéseket vágtak ennek az embernek tíz évvel ezelőtt az arczába?! Hol van Lecher, aki akkor azt kiáltotta feléje:

„Szemérmetlen fegyliázba való ember!”

Daschinszky ugyanakkor Abrahamoviczhoz ezt vágja a fejéhez:

— Lengyel lótolvaj!

Az örült láрма negyed óráig eltart, amikor gróf Kollowrath odalép Abrahamoviczhoz, hogy gratuláljon neki. Újjult erővel tört ki ekkor a zenebona és Malik torkaszakadtából kiáltja:

— Píuj! Német ember tesz ilyet?! Német agrárius szerencsét kíván egy ilyen embernek!

Amikor gróf Kollowrath erre azzal mentegetődzött, hogy Abrahamovicz rokona, a német képviselők köréből ezt kiáltják közbe:

— Ez nem tartozik a Házza, mi politikusok vagyunk!

Mialatt Romanczuk a jegyzőkönyvhöz szól, Breiter képviselő Abrahamovicz miniszterről gúnyoló képet vázol, amelyet Malik és Iro felváltva lobogtatnak. Az elnök a három említett képviselőt rendreutasítja és követeli a kép eltávolítását, amelyet a teremőröknek sikerült is kézhez kapniok. Az illető pártok tagjainak folytonos zajongása és élénk helyeslései közben Romanczuk a ruthén klub, Stand a czionisták, Malik a nagynémetek, Michel a szabadelvű nagynémetek, Davidiak az ó-ruthénklub nevében tiltakoznak az ellen, amely formában a miniszterek kinevezését a képviselőház legutóbbi ülésén bejelentették, valamint Abrahamovicz miniszterré való kinevezése ellen, amely utóbbi kérdésben nem kérték ki Galiczia összes nemzetiségeinek és pártjainak véleményét. Diamand lengyel szociáldemokrata a Házzal intézett azzal a felhívással zárja szavait, hogy ne akadályozzák meg a legutóbbi határozatot a miniszteri kinevezésekre vonatkozó vita megnyitása tárgyában. A szakadatlan lármás tiltakozás tovább tart, mire a Ház a bizottsági pótválasztások megejtése után az élelmiszerdrágaságra vonatkozó sürgősségi javaslatok tárgyalását folytatja.

Moracewski vezérszónok és Schrammel és Renner képviselők beszédei töltötték ki az egész ülést, akik hevesen polemizálnak a földmivelési miniszter legutóbbi fejtegetései, valamint a kontra-szónokok beszédei ellen és az élelmiszerdrágaságra vonatkozó sürgősségi javaslatokat elfogadásra ajánlják. Az ülést megszakítják. Az irományok között van Choc képviselőnek a czukoradó leszállítására vonatkozó sürgősségi javaslata. A legközelebbi ülés esütörtökön lesz.

KÜLFÖLD.

Az osztrák kiegyezési bizottság. A kiegyezési bizottság mai ülésén a pénzügyi kérdéseket tárgyalták. Kuranda képviselő hosszabb beszédben a bank szétválasztása esetére szóló biztosítékokat elégteleneknek mondja. Utal arra az előnyre, amely Magyarországra nézve abból a lehetőségéből járul, hogy a pótláradeköt sokkal későbbi időpontban fizethetik, mint amely időpontban Ausztriára nézve a block-járadék konvertálásának lehetősége beáll. Schlegel képviselő azt a kérdést intézi a kormányhoz, tett-e intézkedéseket, hogy Ausztriát egy bank-szétválasztás esetleges kárai elől megóvják, továbbá hogyan áll a nyilvánosság előtt sokat pertraktált formula ügye. Szónok aggodalommal látja azt, hogy a magyar értékpapírok betétképpen elfogadhatók. Egyáltalában nem indokolható a magyar blockjáradéknak adott pupillár biztosíték. dr. Ellenbogen kifejti, hogy a bank szétválasztása bizonyára Magyarország gazdasági bukásával járna, amely bukás káros következményei a két állam benső viszonyánál fogva nemcsak Magyarországra szorítkoznának. A szétválasztási törekvésben Magyarország részéről csak alacsony személyes érdekek istápolását látja. Laginja és Choc képviselőknek, utóbbinak cseh nyelven mondott beszéde után a gyűlést berekesztik.

A német birodalmi gyűlés megnyitása. A királyi palota „föhér termében” ma délelőtt volt a porosz országgyűlés ünnepélyes megnyitása. Bülow herceg olvasta fel a trónbeszédet. A lengyel ügyre vonatkozó törvényjavaslatra nézve azt mondja a trónbeszéd, hogy a birodalom keleti részében uralkodó állapotok tanúsága szerint, a kormány törvényes intézkedései nem elégségesek arra, hogy e vidéken a német lakosságot hathatósan támogassák és erősítsék. A kormány ezért kényszerítve van, hogy továbbterjedő felhatalmazásokat kérjen. Az utóbbi években kb. 100.000 hektárnyi terület ment át német kézzől lengyel kézre. A telepítési bizottság által fizetendő rendkívül felszított árak különös intézkedéseket tesznek szükségessé. Kétségtelen, hogy a telepítő-bizottságnak nagy, zárt területekre van szük-

sége, mert csak ezek használnak a kitűzött czélnak. Végül arra kéri a képviselőket, hogy a kormányt a telepítési javaslat elfogadásában támogassák. Rövid házszabályvita után péntek délelőttre tűzik ki a legközelebbi ülést.

A portugál helyzet.

Budapest, november 26.

Azokkal a hírekkel szemben, hogy Portugália a forradalom küszöbén áll, beavatott helyről oly információkat kaptunk, melyek azt vitatják, hogy a portugálok forradalmi láza csak szalmaláng, mely épp oly gyorsan elalszik, mint amilyen hirtelen fellobogott.

Franco diktátor vasmarokkal kormányozza most Portugáliát. A királyi családot megszábadította az adósságoktól olyképp, hogy eladatta a koronagyémántokat, az udvari fogatok egy részét és a királyi yachtot. Utóbbi az államnak adta el s így továbbra is a királyi család rendelkezésére maradt és így ezzel a pénzügyi művelettel Franco lekötölte az uralkodóját, kinek most ő a legkedveltebb embere.

Franco Joao most az állam belügyeinek tisztogatásához látott. Első ténye volt a henyéző paraziták eltávolítása, kik zsiros állásaikban ülve, csak szipolyozták az államot. Ezzel szemben javított a dolgozó tisztviselők helyzetén. Ezenkívül egy csomó üdvös reformot teremtett. Kötelezővé tette a vasárnapi munkaszünetet, más alapokra fektette a közoktatást, a szőlőművelést az egész országban felvirágoztatta, reformálta az adórendszert és új kereseti forrásokat nyitott a lakosságnak. Az egész országban nyoma van az ő erős kezének. A Portugáliában élő idegenekre is jobb napok virradtak, mert az ország kereskedelme szilárd alapokon kezdett emelkedni.

Az állam testén élőködőknek azonban, kiknek száma Portugáliában megdöbbentően nagy, természetesen nem tetszett ez az általános tisztogatás. Elégedetlenségük nap-nap után nőtt és hozzájuk csatlakoztak azok is, kik irigy szemmel nézik Franco sikereit, mert hosszú időre kiszorította őket az államkormányzásból. Különösen elégedetlenek a konzervatívek, kiknek vezére, Vilhenas nagy hangon hirdeti az országban, hogy a válság csakis Carlos király lemondásával érhet véget.

Vilhenas különben nem foglalt mindig ilyen álláspontot a diktatúrával szemben. 1902-ben még azt hirdette, hogy az országnak üdvös volna egy mérsékelt diktatura, hogy megváltoztasson sok oly törvényt, mely az országnak kárára van. Most megvan a kívánt diktatura és üdvös hatása nem is maradt el. Két hónap alatt, júliusban és augusztusban az állami bevételek három millióval emelkedtek és ebben az esztendőben, Franco kormányzása alatt a deficit harminczöt millióról tizenötötre apadt. Vilhenas azonban most még sincs megelégedve a helyzettel, bizonyára azért nem, mert mást szeretne látni a miniszterelnöki székekben — talán önmagát.

A portugál viszonyokkal ismerősök nyugodtan néznek az események elé. A köztársaságiak szaporodása nem okoz nekik gondot, mert ezt a szaporodást a mellőzött elemek csatlakozása okozta. Az ország sohasem volt köztársasági érzületű. Ha Franconak sikerül néhány hónapig magát tartani, míg reformtervezetét életbeléptette, akkor nyert ügye van. De ha kitérne a forradalom Portugáliában, Francoban félelme nem ismerő embert talál.

Legújabb híreink nem a legkecsesettebbek s a forradalom kitörését küszöbön állónak jelzik, mert Lissabonban a helyzet mindjobban kiélesedik. A rendőrség új bombaraktárt fedezett fel. Oportóban több mint háromszáz embert tartóztattak fel forradalmi üzemek miatt. A portugál kormány kijelenti, hogy többé semmiféle gyűlést sem fog megtűrni. A puskák és revolverek eladását a fegyverkereskedésekben megtiltották. A parlament bomlására jellemző az a tény, hogy uiabban több szenátor kijelentette, hogy kollegái példáját követve, a köztársasági párthoz fog csatlakozni. Lopez tábornok, Lissaboni téparancsnok elrendelte, hogy a helyőrség álljon készenlétben, Minden órában várják a hadiállapot kihirdetését.

Az ellenzéki táborban uralkodó egyenetlenség meggyöngítette a Franko miniszterelnök ellen intézett támadást. Több csoport a köztársaság hive, az ellenzék egy másik csoportja a király, lemondását kö-

veteli Lajos Fülöp trónörökös javára. Igen sokan állásokról lemondani szándékoznak, mások azt akarják, hogy a király az ő kezükbe tegye le a hatalmat, ismét mások Don Miguel braganzai hercegről beszélnek. Arra nézve azonban, hogy az ellenzéki pártok mily magatartást fognak tanúsítani, nem lehet semmi bizonyosat tudni. A republikánusok nem vesznek részt a többi pártok intrikáiban.

Wilhena hosszasan tanácskozott Luciano Castroval, a haladók pártjának vezérével.

A londoni portugáli követ a „Daily Mail” ama hírével szemben, mintha a trónörökös száműzetésben lenne, kijelentette, hogy a trónörökös ezidőszakra is Lisszabonban tartózkodik.

Madridi jelentések szerint a portugáli hírek, aszerint, hogy milyen forrásból erednek, ellentmondók. Egy verzió szerint csak a hivatásos politikusok körére terjed az izgatottság, más jelentés azt újságolja, hogy az egyesületi törvény eltörlése általános elkeseredést keltett és most már odáig fejlődtek a dolgok, hogy az utcán az emberek izgatottan tárgyalják a politikai eseményeket. Az egyetem rektora, Coimbra, a városi testőrség parancsnoka, az igazságügyminiszter és néhány hatóság legfőbb vezetői lemondtak állásukról, mert a mostani rezsimmel nincsenek megelégedve. A kormány tüzzel-vassal üldözi a sajtót. Tizenöt lap megjelenését betiltotta és a színházi előadásokra ismét behozta a cenzurát. A kormány Oportóban föloszlott és bezárított 21 politikai klubot, amelyek törvényes formák közt alakultak meg és egyidejűleg az egyesületi törvényt is megszüntette a kormány.

Hivatalosan megczáfolják azt a hírt, hogy a pénzügyminiszter 20,000,000 frank erejéig hitelleveket bocsátott ki, amelyeknek fedezetül a dohánymonopolium jövedelmét kötötte le. Feszült várakozással néznek a legelőkelőbb monarchisták gyűlése elébe, akik valamennyien hívei a trónörökösnek. A gyűlést Vilhena és Luciano de Castro hívta egybe.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Polgármesterek Wekerle miniszterelnöknél. A vidéki városok polgármestereinek küldöttsége tiszteltgett ma délelőtt Broily Tivadar pozsonyi polgármester vezetésével dr. Wekerle Sándor miniszterelnöknél, aki gróf Hadik János államtitkár társaságában fogadta a küldöttséget. A küldöttségben résztvettek: Juhász Mihály (Hódmezővásárhely), Riemler Károly (Nagyvárad), Mattanovich Adolf (Pancsova), dr. Töpler Kálmán (Sopron), Domány János (Komárom), dr. Rezucha István (Versecz), Hauke Imre (Zombor), dr. Tróber Aladár (Pécs), dr. Esterházy László (Kolozsvár), dr. Vajay Károly (Szatmár), Becsey Imre (Debreczen), Kada Elek (Kecskemét), Horváth Kálmán (Szombathely), Wennes Jenő (Győr).

Broily Tivadar üdvözölte a miniszterelnököt és kérte, hasson oda, hogy a városi törvényt a parlament minél előbb megalkossa és különösen, hogy a városok helyzetét a törvényhozás minél előbb törvényileg rendezze. Addig is, amíg ez megtörténik, a városok szomorú anyagi helyzetére való tekintettel kéri a miniszterelnököt, hogy a jövő évi költségvetésbe vegyen fel egy bizonyos összeget, amelylyel a városok legszükségesebb anyagi ügyek rendezését különösen pedig a tisztviselői fizetésrendezés ideiglenes előkészítését eszközölhetné.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában kijelentette a maga, mint miniszter társai és különösen gróf Andrássy Gyula belügyminiszter nevében, hogy a városi törvény parlamenti elintézését a legsürgősebb teendők egyikének tartja és hogy a kormány mostani erősen megterhelt helyzetében mit tehet, azt nem tudja, de mindenesetre mindent el fog követni, hogy a városok anyagi helyzetét fellendítse. Ezután gróf Hadik János intézett néhány szót a küldöttséghez, amely ugy a minisztert, mint az államtitkárt lelkesen megéltette.

Máramrosi főispánság. Néhány lapnak az a híre, mintha ifjabb dr. Wekerle Sándor országgyűlési képviselőt Máramaros vármegye főispánjává szembelték volna ki, nem felel meg a valóságnak, annál kevésbé, miután egyáltalában szó sincs a máramrosi főispáni székben bármiféle változásról.

Köszeg városi képviselőtestülete Ehen Gyula volt országgyűlési képviselőt jelölte egyhangulag polgármesterévé.

Mozgó képek.

B á l.

Ma reggelre megérkezett az első báli meghívó. Az íróasztalomon, a leveleim közt egymás mellé került az aranyos szegélyű kártya és egy váltóóvás. Arra ébredtem fel, hogy a váltóóvás finom hangon bemutatkozott a báli meghívónak.

— Kegyed ide rossz helyre érkezett — szölt a váltóóvás — mert ez az ur nem jár bálókra. Ha valamire engagálja magát, az nem négyes, hanem buza a la baisse és az van akkora számárság, mintha néhánykor körül táncolná a Vigadó nagytermét. Különben is azt hiszem, hogy Kegyed ebben az esztendőben az elképzelhető legfőlségebb valami, mert táncszót minket az élet olyan szaporán, hogy alig bírjuk.

— Kérem, lányos házaknál én szívesen látott vendég vagyok.

— Oh igen... valóban... mondták ezt már nekem sokszor, mert kegyed után mindig én szoktam ellátogatni a házakhoz. Kegyedét manapság már annyira tisztelik, hogy csakis a szentekkel szokták együtt emlegetni. Volt szerencsém többször hallani, hogy vérmesebb családok elhunyt nagyszülők és ükszüllők isteneivel kapcsolják össze Kegyedét.

— Goromba.

— Kegyed egy ravasz kis intézmény, de jó szerencse, hogy kezd kimenni a divatból. Ma már Kegyed nélkül is megvagyunk, mert a házasságokat a telekkönyvi hivatalban, a tudakozódó irodákban szövik és az Uristenke úgy küldi le az áldásait direkt, Pedig tulajdonképpen kár Kegyedért, mert amíg Kegyed uralkodott, mozgalmas volt az élet. Keresett az üveges, mert ilyenkor a báli szezon elején több tányért vágak egymás fejéhez a házastársak, mint jó szót, keresett a parókás, mert részint a gond, részint a lányaiért harcoló anyák skalpolták a „zsugori” családapákat. Keresett továbbá a szabó, mert a fiatal urak ujjai alá új rózsaszínű ruhákat szabtak, amelyek ott haltak meg a harc mezéjén, éppen akkor, amikor a fiatal urak javába bőmbőltek: Hajajaj, soh'se halunk meg. Keresett a fiakkere, a fodrász, voltak egyszerű hecczek segédkeivel, karddal, végkimerüléssel. Végezetül voltak eljegyzések és házasságok, amelyekben azonban nem volt köszönet. Idők multával ugyanis kiderült, hogy a legjobb keringő-táncos némi jóakarattal lehet a legkomiszabb fráter és a legügyesebb négyesrendező nem tudta úgy berendezni az életét, hogy becsületesen megéljen.

— Bocsánatot kérek, a bálnak voltak jó oldalai is.

— Oh igen s ezért sajnálom, hogy Kegyedék eltűnnek. A báli diskurzus: hát van ennél bájosabb? Ragyogó terem, szikrázó villanylámpák százai, parfümgőz, pálmák, bizalmas sarok, hókeblű, márványvállu nők és mindehhez a fuvolahangu párbeszéd: Nagysád, az a jószág Atyaisten áldja meg Kegyedét, szereti Ön a sajtót? — Oh, nagyon szeretem. — Minden körülmények közt? — Oh, minden körülmények közt. — Akkor úgy gondolom, hogy mi... Oh, Artur... Bocsánat, engem Gézának hívnak... Oh Géza stb. Látja Kegyed, ezért sajnálom én, hogy Kegyedék eltűnnek. Hogy megöli Kegyedeket ez a drága idő.

Halk sóhaj hallatszott, gondolom az aranyos szegélyű meghívó sóhajtott, azután csönd lett a szobában. Arra eszméltem föl teljesen, hogy a báli meghívó lecsett az íróasztalról.

Ray.

TÁVIRATOK.

A дума.

Pétervár, november 26. A дума mai ülése 2 órakor vette kezdetét. Az összes képviselők megjelentek. A karzatok zsufolásig megteltek. Chomiakov elnök bejelenti, hogy Koljubatin képviselő ellen a bíróság

eljárást indított. A napirenden a felirati javaslat áll. Plivako moszkvai képviselő az októbristák által készített szöveget olvas fel és ennek elfogadását ajánlja. Gutszkow, az októbristák vezére kijelenti, hogy tudatában van a különböző pártok nézeteltéréseinek, de hite szerint az összes pártokat megegyezésre fogja vezetni az uralkodó iránti közös hála. Vázolja az októbristáknak a manifesztumra és a mai állami rendre vonatkozó nézeteit.

Pétervár, november 26. (Saját tudósítónktól.) Stolypin miniszterelnök csütörtökön fogja a dumában elmondani a kormány nyilatkozatát, amely rövidebb lesz, mint volt az, amelyet a második dumában fejtett ki. A nyilatkozatot Stolypin dolgozta ki. A minisztertanács a törvényjavaslatok egész sorát vitatta meg és fogja a дума elé terjeszteti; első sorban a költségvetést, aztán a jogszolgáltatás reformját, a személyes szabadság biztosításáról szóló javaslatot. Követni fogja ezeket az agrár-törvényjavaslat, amelyen most dolgozik a kormány.

Közgazdasági táviratok.

New-York, nov. 26. Terményüzsa. Gyapot. New-Yorkban 11.40, nov.-re 10.80 februárra 10.56. New-Orleansban 10.07, Petroleum stand withe New-Yorkban 8.75 Filadelfiában 8.70, raffined in cases 10.90, Credit-Balances of oil City 178.— Zsur, Vestern Steam 8.40 Rohe festvérek 8.90.— On 31.12—31.37 Réz 13.25—13.75.

Csikagó, nov. 26. Gabonaüzsa. Zárlat. Buza irányzata szilárd, deczemberre 94.63—92.50 K., májusra 103.—101.50 K. Fengeri szilárd, deczemberre 54.13 K.

Csikagó, nov. 26. Terményüzsa. Zsir január 7.45 tegnap 7.25, májusra 7.45, tegnap 7.27. Salonna short clear 7.87, tegnap 7.24. Sertésus január 11.35, tegnap 11.95.

EGYETÉRTÉS.

December hó 1-ével új előfizetést nyitunk az Egyetértésre. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejár, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minden előfizetőnk teljesen díjtalanul kapja a magyar család számára kiváló gonddal szerkesztett „Magyar Szalon” című folyóiratot.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.
Negyedévre . . . 7 kor. — fill.
Félévre . . . 14 kor. — fill.
Egész évre . . . 28 kor. — fill.

UJDONSÁGOK.

Napirend. Napár. Szerda, november 27. — Róm. kath. Virgil pk. hv. — Protestáns: Virgil. — Görög-orosz: november 14. — Fülöp apt. — Zsidó: Kislev, 21. — A nap két reggel 7 óra 17 perczkor, nyugszik délután 4 óra 12 perczkor. — A hold két éjjel 10 óra 54 perczkor, nyugszik déli 12 óra 47 perczkor. — A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. — A közoktatási államtitkár fogad délután 4 órakor. — A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. — A Kisfaludy Társaság ülése délután 5 órakor az Akadémiában. — A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének választmányi ülése esti 6 órakor Esterházy-utca 4. sz. alatt. — Szabad Egyetem. Dr. Horváth Cyrill esti fél 7 órakor előad „A régi magyar költészet” címen a Főherceg Sándor-utcazi egyetemi épületben. — A fővárosi törvényhatóságának ülése délután 4 órakor az Ujvárosban. — Bemutató a Vigaszínházban. Színrekerült: Tizeti Fruska és Coulisset ur. — A képviselőház zárszámadási bizottságának ülése délután 5 órakor. — A polgári törvénykönyv-tervezet bizottságának ülése délután 5 órakor. — Svárdström Valborg dalstélya a Royalban. — A Kézművészeti Társulat téli tárlata nyitva a Múzeumban 9—8-ig. Belépődíj 1 korona. — Márk Lajos gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban nyitva 9—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Nagy Zsigmond gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán-műintézetben (Nagymező-utca 37—39.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Tolnay Akos gyűjteményes kiállítása az Uránia Kégyó-terti szalonjában, nyitva 9—8-ig. Belépődíj 20 fillér. — Az Ambró Múzeumból kiállítása az Inarművészeti Múzeumban nyitva 9—8-ig. Belépődíj nincs. — Az Inarművészeti Társulat karácsonyi vásárlja nyitva az Inarművészeti Múzeumban 9—8-ig. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—1-ig. — A Szépművészeti Múzeum nyitva 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig. — A Fővárosi Múzeum zárva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — Az Inarművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — A Földtani Intézet múzeuma nyitva 1 korona belépődíjjal. — A Közlekedési Múzeum nyitva 9—12-ig és 2—6-ig. — Az Aquinumi Múzeum nyitva egész nap. — A Széchenyi Múzeum nyitva 1 korona belépődíjjal. — A Technológiai Inarművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig és 6—8-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 8—7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9—12-ig és 3—8-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 5—2-ig. — A Pedagógiai Könyvtár és Fanzermúzeum nyitva 3—6-ig.

Zeneszóval a halálba.

Minden élő hatalom között a legfőnségebb ezen a földön a halál. Akármilyen hittel higynk benne, tekintünk a Nirvána, vagy a Purgatorium kapusának, fehérszárnyú fiatal angyalnak, aki feledést csókol a homlokunkra, vagy a büntető Végzetnek, amely egész életünk utolsó leszámolását minden kinjával, meddségével és gyötrelmével néhány másodperc végtelenségébe szorítja — nincstelen főnségét épp úgy megtartja a keresztény martir, mint a pogány bölcs előtt.

Kell, hogy egész lelkében megrendüljön, akit csak a halál végtelen gondolata is megcsap s akár mint minden szenvedés, meggyalázás, megalázkodás végét óhajtja, akár fél, vagy retteg tőle, vagy tehetetlen dühében mint szeretett kedveseinek elrablójára, minden érzélem örök megsemmisítőjére vicсорítja fogát, de a félelmet a szive legmélyén már attól a pillanattól hordja, hogy az első dobbanással megrezdült benne az élet.

S amikor ez az élet egyszerre megszakad, a halál ott hagyja az arczon a kinnak szenvedő képét, mely csak akkor torzul mosolygássá, ha még nagyobb szenvedéseknek volt a szabadlítója, főnségét azonban nem veszíti el s már pusztá ottlétével minden más ajkra ráfagyasztja a legszilabb kacaját.

Az állat egymagában, magamagát kiközösítve, egyedül pusztul el. Elbujdosik, meg csendesen meghuzódik a vaczkában s ott várja be a véget. A maga végső nyomorúságával nem keveredik többet társai közé, mert azok életműködését a maga megszámlált hullaperczeivel sem akarja megzavarni. A természet legelemibb parancsa ez az állati ösztön, melyet csak az emberek aránytalan szaporodása, az erre épített kultúra és civilizáció tudott meghamisítani. Mert az embereknél ez egy kissé másként van a halállal. Száz ezreket küld egyetlen egy a vágóhídra s ennek az egynek magasságáig el se hat a száz ezrek halálkiáltása. S a békében halódó is még szépen maga köré gyűjti a szereteteit, megáldja őket s mert semmit sem vihet magával, szétosztja közöttük vagyonát és élettapasztalatait. Maga ez a bucszkodás is megnehezíti az örök válást, de az emberi szeretet nevében azonban elviselik.

De az már csöppet sem az emberi szeretet nevében történik, hogy napról-napra szaporodik az olyan öngyilkosok száma, akik mulató emberek, boldog párok, a hevesen lüktető élet kellős közepében emelik maguk ellen a fegyvert s szinpadiasan beállított fogásokkal idegen tömegre, ebben a szomorú világban éppen némi mulatsághoz jutott tömegre kiáltják utolsó tusájukat. Nagy és fontos oka lehet mindenkinek, aki már egyszer maga ellen emeli a fegyvert. De arra már semmi oka és különösen semmi joga nincs, hogy embertársait a mulatságukban zavarja meg s másnak játszott zeneszóval menjen a halálba. Nemcsak semmi főnséges, de tragikus sincs az ilyen öngyilkosságban, mert hiányzik belőle az őszinteség s épp úgy az életnek, mint a halálnak a szeretete.

Mik.—

— Személyi hír. Gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter ma délután Budapestre érkezett.

— Bourbon Károly herceg Budapesten. Bourbon Károly herceg, aki jelenleg feleségével, a párisi gróf leányával nászuton van, tegnap nejével Budapestre érkezett és a Hungária-szállóban vett lakást kíséretével. Ma este a nyilvános vendéglőben vacsoráltak és sokáig gyönyörködtek Berkes Lajos zenekarának játékában. Bourbon herceg inkognitóban tartózkodik Budapesten gróf Trubia név alatt. A fedelmi vendégek holnap elutaznak.

— Külföldi kitüntetések. A király megengedte, hogy Kazy József földművelésügyi miniszteri tanácsos a román korona-rend nagy tiszti keresztjét és „I. Károly” jubileumi érmét, Fittler Kamill udvari tanácsos, az iparművészeti iskola igazgatója, az olasz korona-rend középkeresztjét, Muzsa Gyula országgyűlési képviselő a görög Megváltó-rend tiszti keresztjét, dr. Lers Vilmos kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsos a belga Lipót-rend tiszti keresztjét és a román „I. Károly” jubileumi érmét, Ná-

vay Aladár osztálytanácsos, a m. kir. kereskedelmi miniszterium párisi szaktudósítója, a román „I. Károly” jubileumi érmét, gróf Széchenyi Ödön pása, konstantinápolyi lakos, a török Osmanjé-rend I. osztályát, dr. Bajza István királyi tanácsos, pécsi püsztyigazgató, a „Pro Ecclesia et Pontifice” diszkeresztet, Celléri Mór királyi tanácsos, az országos iparegyesület igazgatója, a román korona-rend középkeresztjét, Szirmai Antal szobrász, párisi lakos, az orosz Szent Szaniszló-rend III. osztályát, az olasz korona-rend lovagkeresztjét, a spanyol Katholikusz Izabella-rend lovagkeresztjét, a svéd Wasa-rend I. osztályu lovagkeresztjét, a dán Dannebrog-rend lovagkeresztjét, a román korona-rend tiszti keresztjét és a francia Officier d'Instruction publique jelvényét viselhesse.

— Bertram öngyilkossága. A Bayreuthban öngyilkossá lett Bertram operaezenes nagy ősszeg erejéig életbiztosítást kötött, de még nem tudni kinek javára. Bertram az utóbbi időben teljesen elvesztette hangját. A „Berlin” elsüllyedése alkalmával ősszeg készpénzt is elvesztette. A nála talált csekély ingóságokat a bayreuthi rendőrség lefoglalta. Az ünnepeit művészt, aki még nemrég száz ezreket keresett, a legnagyobb nyomorban halt meg. Az utóbbi időben mások jószívűségére volt utalva és miután ugyszólván betevő falatja sem volt, a bayreuthi vasuti szálló tulajdonosa meghívta, hogy lakják nála. Bertram elfogadta a meghívást és néhány napig ott lakott. Tegnapelőtt Wagner Cosimáéknál töltötte el az estét és onnan egyenesen hazament, ahol felakasztotta magát. Azt hiszik, hogy öngyilkosságának főoka hangjának megromlása volt. Bayreuthból jelenti egy újabb távirat, hogy Bertram holttestét, miután ezt életében többször hangoztatta, Hook van Hollandba szállítják és ott szerencsétlenül járt felesége mellett fogják eltemetni.

— Az egyházi tanszék. A budapesti tudományegyetemen Antal Gyula halálával megüresedett tanszékét legközelebb betöltik. Az egyetemi tanács fölterjesztése alapján a kultuszminiszterium a tanszékre már a jövő hónapban kiírja a pályázatot.

— A német császár és az angol sajtó. A „Yorkshire Post” főszerkesztője megemlékezik lapjában arról a fogadásról, amelyben az angol újságírók a német császár londoni látogatása alkalmával legutóbb részesültek.

— A császár — ugymond — igen barátságos volt és a leereszkedés minden nyoma nélkül mindenkinek szívélyesen megrázta a kezét s barátságosan beszélgetett mindenkiel és élénken érdeklődött a folyóiratok iránt. A „Centemporary Review” és egyéb nagyszabású angol hírlapjaikhoz arányitva nekünk németeknek alig van hasonló sajtótermékünk. Talán a „Deutsche Rundschau” vagy a „Grenzboten”. De ezzel aztán vége is szakad a sorozatnak. Illusztrált folyóiratjaikhoz hasonló pedig aligha található — mondta a császár. Erre felhívták a császár figyelmét egy német folyóiratra.

— Hol marad azonban ez az angol folyóiratoktól — volt a császár válasza. — A mi jó német művészeink nem akarnak bérért s főleg nem akarnak a lapok számára dolgozni. Örökké csak képeket festenek.

Megemlítették, hogy mily nagy élvezetekben, különösen alkoholikus élvezetekben volt részük az angol újságíróknak németországi látogatásuk alkalmával, nevetve jegyezte meg a császár, hogy mostanában Németországban tobzódik a józanság.

— Igen, ezt határozottan állithatom — mondta a császár.

Vilmos császár a neki előre megjelölt kérdéseket angol nyelven föltette, monoton hangon, akadozva beszélt, mint ha az angol nyelv használata nehezére esett volna. A későbbi társalgás folyamán azonban élénken, jókedvűen, simán folyt ajkáról az angol szó. Sohasem kellett keresgélni a megfelelő szavak után s a szavak hangsúlyozása is kifogástalan volt.

— Házasságok. Szentgerliczey Gaggyhy Dénes feleségül vette bíkelyi Lipcsey Erzsébetet Egerben.

Heymann Artur és Fischel Hermin december hó 1-én 12 órakor a VI. kerületi anyakönyvvezető előtt tartják egybekelésüket.

— Börtön helyett a halálba. Debreczenben Licht Hermann női divatnagykereskedőt ma este a vizsgálóbíró rövid kihallgatás után csalásért és hamis bukásért letartóztatta. Állítólag bécsi, budapesti és berlini czégek vannak nagyon érdekelve. Licht Hermann társa, Stern Richárd, mikor a letartóztatást meghallotta, szívizélhűdésben meghalt.

— Muszka forradalmi fegyvertár Berlinben. Poroszországot a német ellenzéki lapok „Russisch-Preussen”-nek nevezik. Feltűnő is volt az utóbbi években, hogy a porosz hatóságok mennyi és mekkora szolgálásokat tettek Oroszországnak. Minden orosz alattvalót szemmel tartottak, kikémleltek s ha csak lehetséges volt, vagy bármily jogczimet is találtak rá, ki is utasítottak. De bármily szigorúak voltak is az orosz alattvalókkal szemben, mégsem tudtak védekezni ellenük. Mert ott van a legtöbb orosz forradalmár. Onnan propagálják a forradalmat. Legutóbb közöltük, hogy a berlini rendőrség egy szoczialista képviselő házában házkutatást tartott s ott az orosz terroristáknak számtalan forradalmi nyomtatványokat, fegyvereket, bombákat talált. A vizsgálat persze széles nyomokon indult meg. Ennek az eredményéről az alábbi tudósítás érkezik Berlinből:

Még nemrégiben az oroszországi menekülteknek főszékük Charlottenburg volt. Ott telepedtek meg, mert azt hitték, hogy ebben a külvárosban az állami rendőrség figyelmét jobban kikerülik. Mikor aztán a rendőrség minduntalan rajtuk ütött, valahányszor titkos gyűlést tartottak és ezer számra kobozta el röpirataikat, amelyeket Oroszországba igyekeztek csempészni, akkor belátták, hogy Charlottenburg nem jó rejtékhely. Lassanként elköltöztek tehát onnan, különváltak és az északi kerületekben vettek szállást, így akarták tévutra vezetni a rendőrséget. Azóta a berlini rendőrség az orosz forradalmárokat minden lépését figyelemmel kísérte s így történt, hogy nemrégiben meglepett egy titkos gyűlést s ez vezetett aztán Mirski letartóztatására, akinél temérdek dinamit-pokolgépet találtak. Közben a rendőrség nesztét vette, hogy az északi kerületben egy vendéglátós házában titkos fegyvertárat rejtgetnek az orosz terroristák. Tegnap sikerült kikutatni a kérdéses házat. Kerin Emil vendéglős, akit a rendőrség kihallgatott, azt mondja, hogy sejtelmé sincs arról, miként került a sok ezer revolver az ő házába. Elbeszélte, hogy azt a tágas szobát, amelyben a fegyvereket találták, régen bérelte ki tőle egy, Warsavski Frigyes nevű szállító. Ő a bért pontosan megkapta és egyébbel nem törődött. Csak annyit tudott Warsavskiról, hogy a helyiség neki raktárukat szolgált, ott helyezte el azokat az árukat és egyéb szállítmányokat, amelyeket, mint a fogyasztási szövetkezet szállítójának továbbítania kellett. Sohasem gyanakodott Warsavskira, mert tudta róla, hogy Gross-Berlin fogyasztási szövetkezetének hivatalos speditőrije és természetesen neki fogalma sem lehetett arról, hogy házában olyan veszedelmes raktár van. Bonyolódottá teszi a titokzatos felfedezést Warsavski Frigyes vallomása. Azt állítja, hogy már másfél év óta nem használta a bérelt helyiséget s nem is fizetett érte bért. Az a helyiség, ahol a rendőrség a 3000 puskát találta, kétablakos, tágas szoba az emeleten. Ablakai régi, kopott vászonnal voltak letakarva. A röpiratokat egy nagy szekrényben találták. Tegnap délután átkutatták a pinczét is s ott is gyanus nyomtatványokat talált a rendőrség.

— II. Rákóczi Ferenc lovasszobra és a községek. A Rákóczi lovasszobor-bizottság elnöksége megkereste a községi és körjegyzők útján a képviselőtestületeket, hogy a községi pénztárak terhére rendelkezjenek a kuruczfejedelem lovasszobra javára kibocsátott sorsjegyekből. A községek vezetőségének hazafias érületéről tanuskodik, hogy tömegesen küldik be kedvező határozataikat a bizottság elnökségéhez. Főnraink közt is meglepő érdeklődés mutatkozik a fejedelmi emléke iránt.

— A Nobel-békedij. A jövő évi békedijat William Stead, a híres angol békeapostol fogja megkapni. Párisból jelentik, hogy a Nobel orvosi díjat, amely 200.000 frank, minden valószínűség szerint Laveran fogja megkapni. Laveran a mocsárláz körül folytatott kutatásai révén tette magát érdemessé a díjra.

— A karatagi földrengés. A pétérvári távirati ügynökség külön kiküldött munkatársa, aki ide visszakerült Karatagból, a következőket jelenti: A földrengés az 1200 épületből álló várost teljesen romba döntötte. A város 4000 lakója közül 200 menekült meg, a többi életét veszítette. A romok átkutatását a kellemetlen kigözölgések, a hó és a nagy hideg megnehezítik. A Karatag nevű hely nem csuszamlott el, amint először jelentették, de a várost

nagy kötettség borítja. A város környékén 27 lakóhely pusztult el a földrengés alkalmával.

— **A Széchényi-Vanderbilt-nászt elhalasztották.** New-Yorkból érkezett jelentés szerint gróf Széchényi László és Vanderbilt Gladys esküvőjét ismét elhalasztották december 4-ről január közepére. Ez a hír annyiban téves, mert az esküvőt értesülésünk szerint már régebben január 14-re tűzték ki és a magyarországi vendégek is csak december végén indulnak el Amerikába. Bécsből jelentik, hogy Vanderbilt Gladys, gróf Széchényi László jegyese, a new-yorki főkonzul ajánlatára Wittmann Emma kisasszonytól, aki már két év óta ott nevelősködik és aki Wittmann Jozefinnek, egy nem valami fényes viszonyok között élő budapesti özvegyasszonynak a leánya, e hónap elejétől magyar nyelvi oktatást vesz. A tanítónő egy bécsi nagybátyjával tegnap közölte ezt a hírt és azt is jelezte, hogy a fiatal párt annakidején ő is elkíséri Magyarországra.

— **Vasúti katasztrófák a külföldön.** Valencia mellett nagyarányú és borzalmas vasúti szerencsétlenség történt. Az eddigi jelentések szerint tizenhat halottat húztak ki a romok alól. A podgyászokos kivételével az egész vonat a folyóba zuhant. — Böhmisch-Trübau mellett a 342. számú tehervonat kisklott és sok vagon lefordult a töltésről. Majdnem minden kocsi megrongálódott és akárhány pozdorjává tört. A romok alól kétségbeesett segélykiáltások hallatszottak. A vasúti személyzet mindjárt hozzálátott a mentéshez és három súlyosan sebesültet áított ki az összetört vagonok alól. Később megtalálták egy vasúti alkalmazottnak holttestét. Trübauból távirati hívásra mentővonat ment orvosokkal, akik a sebesülteket bekötötték és kórházba szállították. A kisklás úgy történt, hogy a váltó hibásan volt beállítva. A vonalon megakadt a forgalom és a személyvonatok több órát késtek.

— **A katona a hadseregé.** A hadügyminiszter erőfeszítései adták ki az antimilitaris mozgalmak ellen. A leiratot a hadtestparancsnokság után valamennyi ezredhez elküldte. A rendelet felhívja az összes ezredeket, hogy éber figyelemmel kísérjék a logényesség érzelmeit és igyekezzenek a hadseregben nagyon is terjedő antimilitarizmust csirájában elfojtani. A hadsereg harcképességét, erejét, a szubordinációt veszedelmesen csökkenthetik a kívülről beható társadalmi és politikai mozgalmak. Eppen ezért hadászati szempontokból igen fontos, hogy a hadsereg e békés befolyásoktól megóvassék. A monarchia védelemben megköveteli, hogy a katonaság a szó szoros értelmében fegyelmezett, a parancsokat feltétlenül teljesítő, lelkes emberekből álljon.

— **Nagy kitérés a napgolyón.** Dr. Rambant, az oxfordi csillagászat igazgatója e hó 22-én déli tizenkét órakor oly kitérést figyelt meg a napon, mely lényegesen különbözött az eddigi protuberanciáktól. A lángtömeg egy perc alatt 10.000 angol mérföldnyire növekedett. Tizenkét óra tíz perczkor a kitérés 325.000 angol mérföldnyi magasságot ért el. Öt perczel később az egész jelenség ismét eltűnt és csak egy kis folt látszott a napon. Rambant megfigyelése szerint óriási vulkánikus kitérésről van szó. Minthogy a nap átmérője 866.500 angol mérföld, e kitérés terjedelme körülbelül a nap átmérőjének négy tizede. Hasonló kitérés a föld felületén háromszor angol mérföld területen okozta talajváltozást. Legújabb fényképezési módszerekkel kimutatták, hogy az ilyen kitérés a nap felületén igen gyakoriak. 1904. július 10-én egy hatvanezer mérföldnyi területre kiható kitérést állapítottak meg fényképfelvétellel. 1906. augusztus 26-án pedig egy 165.000 mérföldre kiterjedőt. Folyó év július 17-én hasonló jelenséget sikerült megfigyelni. Ennek legnagyobb magassága 125.000 mérföld, szélessége pedig 353.000 mérföld volt. Ezeknek a kitérésnek a földre jelentősebb befolyásuk nincsen, bár eddig a kérdést, vajon milyen viselkedést tanúsít ezekkel szemben földünk, tisztázni nem sikerült.

— **A Rákóczi-emlékkápolna javára.** Vaszary Kolos bíboros hercegprímás október 18-án kelt pástorlevele értelmében a főváros katolikus templomaiban december 8-án, vasárnap gyűjtést rendeznek a Budán, az Oszlop-utcában építendő Rákóczi-emlékkápolna javára. Oránként felváltva a főváros előkelő hölgyei fognak ülni a templomban, hogy az adományokat átvegyék.

— **Letartóztatott orgazdák.** Még márczius havában ismeretlen tettesek betörték Fliegl Vilmos bécsi ékszerész üzletébe és elloptak huszonkétezer korona értékű ékszert. A bécsi rendőrség értesítette a budapesti főkapitányságot a betörésről, mely megindította a nyomozást a főváros területén is. E nyomozásnak eredménye is lett, amennyiben Csocsán rendőrkapitány ma letartóztatott három egyént, kikre rábizonyult az orgazdaság. A letartóztatottak: Glück Salamon rovvott multu házaló, Maitin Márk kereskedő és Lövi Adolf magánzálogház-tulajdonos. Az elloptott ékszernek csak jelentéktelen részét találták meg náluk. A nyomozás most már a tettesek kézrekerítése érdekében folyik tovább.

— **A fényűzés ellen.** A rémesen fokozódó drágaság maholnap veszélyezteti a legigénytelenebb polgári megélhetést is. Azt ugyanis, amelynek alapja, létföltétele a tisztességes, szolid jövedelem. Ezzel a szomorú tünettel ríktó ellentétben áll az a fényűzés, melynek emelkedése lépést tart az általános drágulással és amely távolról sem áll arányban a kimutatható bevételekkel. Amikor öngyilkosságok, vagyonbukások, Amerikába szökések, sikkasztások vannak napirenden, gyanakvó szemmel nézzük némelyeknek örült költségeit. Külföldi fürdőzés, fényes nagy lakás, ékszerek, automobil, estélyek, Caruso-pályók, cigány, kártya, pezsgő és egyéb fényűzési czikk, jól tudjuk, milyen mesés összegekbe kerülnek. És sok budapesti embernek — akinek zsebébe látunk — minderre telik. Miből? Kérdezzük és önkéntelenül zsebünkbe dugjuk az üdvözlésre kinyújtott kezünket. Miből? Mikor a mindennapi szén, a tej, a hus árával is adósok maradnak és mikor egy száz koronás váltójukat se tudják sokszor elhelyezni. Ilyen körülmények között — az általános anyagi romlás és erkölcsi züllés e lejtőjén — örömmel köll üdvözölnünk az „Országos Nőképző-Egyesület” ezidőszerű derék akcióját, melynek legjelkesebb szószólója, a minden nemes mozgalom élén található Rudnay Józsefné, a magyar nőnevelés ügyének fardadhatatlan harczosa. A „Nőképző” alelnökője az áldásos tevékenységű intézetében azt az elvet törekszik érvényre juttatni, hogy a hazának egyszerű igényű, jó gazdasszonyokat kell nevelni, akik minden külső fényűzés és pompánál a háztitűz helye esendes melegét szebbnek, kívánatosabbnak, boldogítóbbnak találják. Azok a szülők, akik leányaik jövőjét szívükön viselik, engedjenek annak a szeretetteljes hívó szónak, amely az Országos Nőképző-Egyesületből hangzik feléjük.

— **Disznóólban tartotta a fiát.** Rejtetes büncset nyomára jött a győri rendőrség. Füzfa László háztulajdonos ellen, a minapában névtelen följelentés érkezett a rendőrségre, hogy 17 éves bamba, nyomorék fiát a disznóólban tartja eizárva és ehzelet azzal a szándékkal, hogy a fiu majd csak belepusztul. Az elrendelt nyomozás csakugyan igazolta a hihetetlennek látszó szörnyű vádat. A fiu borzalmas állapotban, teljesen meztelenül ott feküdt a disznóólban, a teste tele volt fekélyekkel, amelyeken csak úgy hemzsegett a sok féreg. A szerencsétlent azonnal ápolás alá vették, az elvetemült apa ellen pedig megindították az eljárást.

— **Sikkasztó bankhivatalnok.** A Budapesti Általános Hitelbank, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja (Rákóczi-ut 30.) panaszt emelt a rendőrségen Szóka Kálmán alkalmazottja ellen, aki a bank kárára kétezer koronás sikkasztást követett el. Szóka Kálmán ugyanis a pénztáros távollétében a pénztár kezelésével bízták meg és e helyettesítés alatt a betéteket a felektől átvette, nyugtázta azokat a betéti könyvekben és az elszámolási lapokon, de a tételeket a könyvekbe nem vezette be és az így befolyt kétezer koronát elsikkasztotta. A rendőrség ma délután kihallgatása végével letartóztatta.

— **Halálozások.** Özv. Kohányi Sománé szül. Seszták Borhála november 23-án 74-ik évében elhunyt Mándokon.

Sárkány János Ferenc, a Magyar Lovaregylet volt titkárát a sportkörök élénk részvéte kísérte el ma délután utolsó útjára a kerepesi-uti temető halottasházából, ahol az enterprise az elhunytat díszes ravatalra tette, melyet a Magyar Lovaregylet, a Magyar Athletikai Klub, a Vadász és Versenylap és sok mások koszorúi fogtak körül. A végtisztességadásra megjelentek: a Magyar Lovaregylet tisztikara Magyar László vezetésével, az Urlovások Szövetkezetének tisztikara Magyar Elekkel az élén, a Vadász és Versenylap szerkesztője Lovik Károly szerkesztővel, a Sportélet szerkesztője Ferdinándy Béla országgy. képviselő, a kiterjedt rokonság és sokan mások.

Nagy László nyugalmazott városi tanácsnok.

aki nagy szerepet játszott Temesvár kulturális életében és a magyarosodás legjelkesebb előharczosa és a magyar színészet meghonosítója volt, hatvanégyéves korában Temesváron meghalt. Halála városzerte általános részvétet kelt.

Szabó Zsigmond győri református lelkész, a dunántúli ref. egyházkerület s a tatal egyházmegye tanácsbírája, a pápai ref. főiskola igazgató-tanácsának tagja meghalt Győrött.

Özv. Cserny Lászlóné szül. Benedich Terézia november 23-án életének 59-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt Simegen.

Özv. Stein Náthánné szül. Sváb Katalin ma hosszas szenvedés után 73 éves korában meghalt Budapesten.

Lander Henrikné szül. Kovács Hermína huszonöt éves korában Budapesten meghalt.

— **Nagy tüzkatasztrófák.** Borzalmas, számos emberáldozatot követelő tüzvész pusztított tegnap Czinczinatiban. Tüzbe borult egy nagy áruház és a tűz olyan rohamosan harapózott el, hogy az elárúsító leányok az emeletről nem tudtak menekülni és tizenketten a lángok közt haltak meg. A katasztrófa kitérésakor az áruház zsufolva volt vásárlókkal. Hanyatt-homlok menekültek a vevők a kijáratok felé és a nagy tolongásban tizenhét asszony súlyosan megsebesült. Ugyancsak tegnap pusztító tüzvész dühöngött Newyorkban. Ledgett egy olasz fogó és tizenhárom ember odaveszett, köztük tizenegy asszony és gyermek. Valószínű, hogy a tüzet gyújtogatás okozta. — Belfastban tegnap a kikötőben kétszer támadt tűz s a rendőrség a sztrájkoló szénmunkásokat gyanúsítja, hogy ők gyújtogattak. A tűzoltóság mind a két esetben gyorsan a veszedelem helyén termett és elejét vette minden nagyobb bajnak.

— **Öngyilkosság a kávéházban.** Nagy konsternációt keltett ma éjjel az Emke kávéházban Gerdanovics Aladár magánhivatalnok. A huszonkét éves fiatalember magában ült egy asztalnál, amikor hirtelen felugrott és a többi vendég szemeláttára revolvert vett elő s mellbe lötte magát. Nyomban értesítették a mentőket, akik a halálosan megsebesült fiatalembert a Rökus-kórházba vitték. Az ifju azt mondotta, hogy csaiádi perpatvar miatt akart az élet-től megválni. Más oldalról nyert értesülésünk alapján azonban Gerdanovics reménytelen szerelem miatt akart meghalni.

— **Fratelli Dasinger fiúmei cégé Budapestén a királyi bérpalotában árulja a létező legjobb kávé 3 korona 90 filléért.**

FERENC JOZSEF KESERUVIZ
páratlan
HASHAJTOSZER

x Ha jó és olcsó divatrucczikkéket akar, forduljon Vass Jenő céghez Budapest, Erzsébet-körút 22. szám.

x **Véredényelmeszesedés (arteriosclerosis)** nemcsak az öregkor betegsége, hanem sokszor fiatalabb korban is lepi meg embereket és okoz kellemetlen tüneteket, mint fejfájást, szédülést, álmatlanságot, szivtüneteket stb.-t. Az orvosi tudomány ezen és hasonló tünetek okát a véredényelmeszesedésnél tapasztalható magasabb vérnyomásnak tulajdonítja. A múlt évben bejárta a napi- és orvosi szak-sajtót a hír, hogy D'Arsonval francia tudós orvostanár magasfeszültségű villamosárammal e betegséget ellen sikereket ért el. E sikereknek élettani magyarázata az, hogy a magasfeszültségű áramnak vérnyomást csökkentő hatása van. Ez a kezelésmód, melyet fedezdezője után Arsonval-szállónak neveznek, teljesen fájdalommentes és felette kényelmes, mert ruhán keresztül történik. Magyar részről is beigazolást nyertek a kiváló francia tudós eredményei: dr. Hönig Izso budapesti elektrotherapiail intézetében (Károly-körút 24.), ahol e kezelési mód számos esetben kipróbálva, szintén bevált.

x **Fodor-léle vivóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme.** Különös gond fordították a gyermektorna és vívásra.

x **Fáj a szíve azoknak, akik uton-utfélen látják a sok szenvedőt.** Nem volna egy sem, ha mind az Alföldi Fehérkeresztes Sósorszeszt használnák, melylyel csodás eredményt lehet minden esetben elérni. Készíti az Első Alföldi Cognacgyár r. t.

x **Zászlók, czimerek, minden kivitelben kaphatók Linhart színházi festőnél és diszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.**

x **Érdekes kis képesfüzet** jelent meg, a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó Társaság (Nagymező-u. 37.) adta ki újdonságainak jegyzékét, amelyet mindenki ingyen megküld, aki eziránt hozzáfordul.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x Keleti Juliska pörbe száll mindazokkal, akik azt állítják, hogy nem a kecskeméti háromcsillagos-konyak a legjobb!

A gyógytudomány pontos megfigyelés és ekszakt kísérletek alapján ma már oly színvonalra emelkedett, hogy képes a természet romboló elemei ellen sikeres harcra és a szervezet ellenálló képességét növelni. Különösen érvényesül ezen haladás egy új gyógymódban, melynek megalapítója magyar orvos. Dr. Kovács Izsó fővárosi orvos majdnem 2 évtizedre terjedő tapasztalataiból merítve megállapította, hogy a vér alkalicitása a legjobb védőszer és a leghatalmasabb természetes gyógyszer. Ezen elsőrangú gyógytényezőt nagyban emeli speciális gyógymódjával, mely által a vér ártalmas állati fehérjeanyagoktól megszabadul és erősen alkalikus lesz. Közel 5000 beteg — különösen olyanok, kik asthma, köszvény, görvéllykór, szív-, gyomor-, epekő- és idegjelében szenvedtek — vette igénybe ezen új gyógymódot, többnyire oly fényes és tartós eredménnyel, hogy ezen gyógymódnak lelkes apostolai lettek. Dr. Kovácsnak e célra berendezett gyógyintézete van Budapesten, VI. Váci-körút 18. alatt.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Levél Fedák Sárihoz.

Kedves művésznőnk! Leverő volt a hír, leverőbb a valóság, hogy itt hagyja Budapestet, annyi diadalainak színhelyét, a Király-Színházat, de a mi több ennél: itt hagyja a magyar színpadot, amely önt nem méltányolta eléggé!

Igaz. Önt nem méltányolták úgy, ahogy megérdemelte volna. Én önt, kedves művésznő, személyesen nem ismerem, be nem mutattak önnek soha s egy szót ez életben önrel váltani szerencsém nem volt. Tehát én csak a művésznőt ismerem, pedig az ön személye, szelleme, modora, azt mondják, éppen olyan kedves, olyan megnyerő, mint a művészet. Tehát én csak az egyik felét ismerem, a művészt, de azt olyan értékesnek, olyan mélynek, olyan igaznak ismerem, hogy távozását igazán, szívemből sajnálom s a magyar színészetre határozott veszteségnek tartom.

Azért elhatároztam, hogy egyik színházi levelemet önnek szentelem, bucsu üdvözlétül annak a magyar színésznőnek, aki a magyar szellemet, a maga szent igazságában vitte a színpadra, akinek a kezében szerep soha el nem veszett, aki, akár János vitézt játszott, akár idegen operettjei egyik alakját, akár a Népszínházban annak idején bemutatott drámai szerepeit — láttam minden alakítását — s mindegyikben igazi, vérbeli színésznőnek mutatta magát, lélek és szív volt minden ábrázolásában, egyénisége, erős egyénisége volt a színpadon, s nemcsak nagy vonásokban tudott ábrázolni, de olyan finom ecsettel is dolgozott, amelyet jubilált színésznők megirigyeltek volna. Csak egyet említek a sok közül, — mikor a furulyáját átadja a trombitásnak, János vitézben. Az a néma jelenet megért egy jubileumot.

Nem tudom, kitől tanulta ön mindezt. Nem akarom dicsérni a tanítóját. Hogy legnagyobb részét a tudásának önmagában érlelte meg, az legjobban dicséri mesterét. A neve népszerű és kedves lett egész Magyarországon. És mégis itt hagy bennünket, mert hidegségről panaszkodik.

A leánysziv már olyan. A dicsőség, a szeretet napsugara nem perzseli el, csak annál szebben, annál ragyogóbban nyitja ki. De a hideg — az fáj neki, mint a rózsabimbónak. Pedig az a hideg múlt kis tavaszi, hamis fagy volt, amelyet egy-két nap mulva elűz a májusi diadalmas napsugár. És mégis a szívére vette. És elfelejtette azt, hogy „szívet cseréljen az, aki hazát cserél.”

Igen, de az ön hazája a színpad. És ön ott mindenkor otthon lesz. De van-e olyan színpad, mint a

magyar, melyen még a csalódás is melegebb, mint máshol a diadal? Hiszen hazai bérczek fenyüjéből gyalulták azokat a deszkákat, s magyar virágok színe virít a kulisszákon. És azokon az arcokon, amelyek ezreit ön boldog mosolygással sugározottan találta szemközt magával minden este. Kinek fogja most énekelni, hogy „tapsolj csak, népem?” Az ön népe mi vagyunk, — mindenütt bámolni fogják önt, de úgy, ahogy mi szerettük, nem bírják szeretni sehol. Magyar szívek kelljenek ahhoz.

És lassu hervadás emésztí azt a fát — ugyanod a költő — melyet nagykorában tesznek más földre át, — pedig végigborzong rajtam, ha arra csak gondolok is, hogy hervadni tudjam az ön művésztét, ezt az igazi, töröl metszett, lelkebből lelkedzett művésztét, amely önnek az egyedüli, legegységibb sajátja, amely nélkül a mi megszokott színpadunk nem tudunk el lenni, — „a megszokott helyen szemünk gyakran keres, de helyed örökre üres marad, üres.”

De hát örökre-e? Nem lehet. A színpadi művészet véges. S amint Petőfi mondja: „ha a jelennek biztos főenyébe le nem bocsátja hire horgonyát, elmegy nevével az idő hajója és menni fog egy öröklétlen át”.

Ezzel a virágos fiatalsággal, ezzel a dalos kedélyvel hogy állítsam én szembe ezt a leverőt, ezt a borzasztó ígét: örökre! Akkor is siratók, ha boldog családi élet réve felé indulna a felvirágozott hajó, hát még így, mikor megbusitva távozik — idegen országok felé?

Nem lehet az, kedves gyermekem, hogy az ön leányszíve ne fájjon, mikor megszűnik magyar színésznő lenni. A miénk még jobban fáj, mert ön azt a művésztétel egészén a hatalmába kerítette. Hát miért ennyi fájdalom, amikor minden mulandó s a legmulandóbb az a családka, tavaszi hó, amely télnek hazudta magát s amely hidegével úgy megdöbben-tette az ön fiatal szívét?

Vissza kell térnie. Még én, régi színészet öreg krónikása is remélem, óhajtom, várom, hogy önt viszontlássam. Hát még a közönség? A közönséget nem szabad várakoztatni. Ön a magyar közönség volt, egyik kincse volt annak, — ön nem foszthatja meg a magyar publikumot olyan értékes művésztétől, mint az öné.

Várom a visszatérést s ideiglenes utjára egy kis történettel bocsátom el. — Egy nagy sakkozót megkérdeztek egyszer, hogy mire jó az a sakkhuzás?

— Élesíti az elmét.

— És ha már kiélesítette? Mit csinál akkor az éles elmével?

— Tovább sakkozik.

Lássa, az ön kocsijára szórtak virágokat, talán rögöket is. Amaz meglágyítja, emez megkeményíti a színész szívét.

— Nos és ha megkeményítette? Mire jó az a szív akkor?

— Tovább játszani!

Váradi Antal.

Varázskeringő.

(Operett 3 felvonásban. Szövegét írták Dörrmann és Jacobsohn, zenéjét szerette Strauss Oszkár.)

Budapest, november 26.

Elhangzott a bűvös dall Elhangzott a Varázskeringő, az „édes, a lányan hullámzó”, amely lázba ejtette az csztrák császárváros közönségét és amely átlibbent hozzánk, hogy forgatagába vonjon szegényt, gazdagot és beperditse Beöthy László színházába, a Király-Színházba. Elhangzott a Varázskeringő és ha nem is találjuk szellő szárnyán járó orgonailatnak, annyit mindenesetre konstatálhatunk, hogy szép és elég csábos ahhoz, hogy jó időre fölmentse Beöthy Lászlót a repertoár gondjai alól.

Öszinte siker volt ez, a színházi szezonnak első sikere és a közönség az eddigi petyhüdt színházi életben kapott az izgalmakon. Ha a tetszés-

nyilvánítás talán nem is volt olyan elementáris, mint Bécsben, mégis a közönség nagy rokonszenvvel fogadta az operettet. Pedig a szövege olyan, hogy tö-lünk kissé távol áll, hangja, levegője bécsi, azt lehetne mondani, hogy a darab Bécs apotehizisa. A szerencsés kezű szövegíró a bécsieket ott fogta meg, ahol a legbiztosabban behódolnak: az érzélgőségük-nél, annál a szeretetnél, amelylyel városukon csüg-gnek és azon a definiálhatatlan valamin, amit úgy hív-nak: G'müth.

Tisztára a bécsi levegő utáni vágyódása teszi buskomorrá Niki hadnagyot (Ráthonyi), akit egy Bécsben időző duggazdag fejedelem leánya (Petráss Sári) visz magával egy szürke, néma kis országocskába. Az életvidám fiút úgy ragadták ki az ő szóra-kozásai közül, hogy meg sem kérdezték akarátát. A kis unalmas fejedelemiség levegője sorvasztja és hogy szabaduljon, eltökéli, hogy megkezdí — a passzív rezisztenciát. Olyan férj lesz, akire hiába néz remény-keve az ország trónörökös irányában, mert ő töle ugyan nem kapnak semmit. Elhatározásához még a nászéjszakán is hü marad és hazai hangok, egy bécsi keringő hallatára kiszökik a palotából egy szomszédos mulatóhelyre, ahol női zenekar játszik. Itt találja Franczit, a primáskisasszonyt (Ötvös Gitta), akiben fölleli az ő imádott császárvárosát, föltalálja a vidámságot, az érzelmességet és a jó szívet. Mula-tozás közben jó ifju felesége, aki magával viszi fér-jét, míg Franczi, aki csak most tudja meg, ki volt a deli hadnagy, fájalmában a zenekari emelvényre roskad. Később Franczi a palotába jó, hogy kibékítse a hercegnőt férjével. A fiatal asszony magára veszi Franczi ruháját és így dalolja férjének a varázskeringőt, amely egymás karjába vezeti a fiatalokat. Egy hamisítatlan bécsi szentimentalizmussal meg-csinált jelenetben távozik Franczi hegedűjével hóna alatt a nagyhercegi palotából.

Ehhez a tisztességesen összeacsolt librettóhoz írt muzsikát a nemrégiben felbukkant Strauss Oszkár, akit már első darabja, a nálunk bemutatott „Vig Nibelungok” a hir szárnyára kapott. Zenéje, ha nem is tulságosan értékes, olyan, amelyik népszerű-ségre számíthat. Straussnak van ötlete, melódiai szí-nesek, a partitúrában van frissesség és verve. Izlése egyelőre még távol tartja íróasztalától a bécsi bana-litásokat és hogy ezzel a nem bécsies zenével hódí-tott a Lajtán tul, ez is a zene jóra valóssága mellett bi-zonyít.

A Király-Színház előadásában a szöveg jobban járt, mint a zene. A precíz játéknak minden egyes szereplője a legjavát adta tudásának, csak éppen a művészi énekkel maradtak adósak a hölgyek és urak. Petráss Sári ragyogóan szép volt és sok poétikus vonással ruházta föl Heléna hercegnő alakját. Énekben, játékban meglepően haladt és a közönség szí-vesen adózott elismeréssel a fiatal művésznőnek. Ötvös Gittára az a nehéz feladat várakozott, hogy egy telivér bécsi alakot szerettesen meg a közön-séggel, ami bizonyos mértékig akkor is sikerült volna, ha tulhangos klakk nem dolgozik az érdeké-ben. A legnagyobb sikere Ráthonyi Ákosnak volt, akit kiváltképen a hölgyek halmoztak el tapssal, vi-rággal. Kisebb szerepeikben Németh és Papir gondoskodtak a zsufozt ház mulattatásáról. A pazar fényvel kiállított darab előadását a Bécsből lerán-dult szerzők is végignézték, akik a közönség hívá-sára többször megjelenhettek a lámpák előtt.

U. D.

(*) Operafiz. A „Rajna kincsét” hosszabb pillen-tetés után ma először játszották, részben új szerep-osztással. Nagyonbízott fiatal erőket küöltt ezuttal harczvonalba az igazgatóság; fiatalakot, de nem egyaránt a feladatra termettek. Freia alakja gyöngé deklamációiu személyesítőre talált Kaczér Mar-gitban. Flattné már több illuziót termelő Fricka volt, nemcsak játék, hanem ének dolgában is. A többiek közül ki kell emelnünk Venczell, Sze-mere és Erdős alakítását. Takáts gyönyörű

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorhajo-soknak és székesorulásban szenvedőknek

Igmándi

Keserűviz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt telje-sen rendbe hozza. Kapható mindenütt kis és nagy üvegekben

indulatu Alberich, Beck méltósággal teljes Wotan; ők adták az előadás legjobb részleteit. Az előadás egésze meglehetősen az elhanyagoltság és kedvtelenség benyomását keltette. Csak a zenekar munkája volt tökéletes. Nem is mulaszthatjuk el, hogy a vezénylő Márkus Dezsőt ily nagy feladat magaslátán ne üdvözljük. Annál hangsúlyozottabban, mivelhogy ezt a kiváló karmestert oly ritkán van alkalmunk újabb üdvözölni. Szinte bámulatos, hogy milyen kitűnő érzékkel tudják nálunk a legkiválóbb erőket elilldözni, különösen azokat, akik csak magyaroknak születtek. Pedig éppen Márkus Dezső nem közönséges áldozatot hozott a magyarságért, ott hagyván egy igen előkelő külföldi pozíciót, hogy a magyar zene ügyét szolgálhassa. Himmünk kell, hogy Mészáros igazgató ismeri annyira az Operaház érdekeit, hogy nem engedi kullisszamögötti intrikák kicsinyes tüsuráival elnémitani és végül is elilldözni a zenekarnak ezt a kiváló képzettségű nagy művészt. Ebbe bizonyára nemcsak a közönségnek, hanem más fórumoknak is lesz beleszólásuk.

(*) A „Megváltás” sikere. Szalay Mihály „Megváltás” című darabja ma került harmadszor színre a Nemzeti Színházban. A nézőteret ezuttal is zsufolásig megtöltötte a közönség, mely feszült érdeklődéssel kísérte a drámai erőtől lüktető darab minden egyes jelenetét és zajos tapssal adózott a kitűnő darab szerzőjének és szereplőinek egyaránt. A nagy siker arra készítette az igazgatóságot, hogy e héten vasárnap is előadassa Szalay Mihály darabját.

(*) Kamarai zene. Kemény, Kladviko, Szerémi és Schiffer négyes társaságának második zene-estéje méltóan sorakozott az elsőhöz. Érdekes volt a műsor és művészi nívón állott az előadás az egész vonalon. Csajkovszky F-dúr vonós-négyese nem tartozik ugyan az orosz szerzőnek legsikerültebb alkotásai közé. Az erotikus, szép andantet leszámítva meglehetősen sivár és amellettséggel bíró az egész mű. De bő kárpótlást nyújtott ezért Brahms hatalmas C-moll zongora-négyese, amelynek zongora-szólómat Kelen Ida művészi fel fogással és gyönyörű, tiszta technikával játszotta. Közben és a hangverseny végén Kazal Biri jól iskolázott, kedves, üde hanggal énekelt néhány dalt Schumanntól, Aggházytól, Hubaytól és Schuberttől, továbbá egy-egy áriát Puccini „Manon” és „Bohémélet” című operáiból. A szépszámu közönség az előadó művésznőknek és művészeknek sűrű tapssal és számos kihívással fejezte ki elismerését.

(*) Karácsonyi vásár-kiállítások. Az Iparművészeti Társulat az idén nem rendez művészeti szempontból kiállítást, csupán karácsonyi vásár-alkalmat nyújt állandó kiállítóinak. Holnap mutatja be a Társulat a nemrég elhunyt kiváló iparművészek, Horti Pálnak fölöttébb érdekes hagyatékát is. A karácsonyi kiállításban akad egy pár jó művészi munka. — Az Eggenberger-féle műkereskedés is rendez karácsonyi kiállítást is akad egy pár jó művészi munka. nyekkel, csak egy igen heterogén társasággal, melyben jó nevek és jó képek is találhatók. A kiállítás érdekes Lotz mester „Tavasza”-a és egy kisebb Munkácsy-kép.

(*) Az amatőrök kiállításának megnyitása. Az Iparművészeti Muzeumban ma volt az amatőr-gyűjben jó nevek és jó képek is találhatók. A kiállításban melyet Molnár Viktor államtitkár nyitott meg, nagy és előkelő közönség jelent meg.

(*) Műsor a Kabaret-Színházban. A Teréz-köruti Budapesti Kabaret-Színház holnap, szerdán, november 27-én mutatja be teljesen új műsorát. Az új műsoron szerepel Huszóné új kabaret-számon kívül három új darab: „László Fülöp műtermében”, „A pesti kávéház” és „Zrinyi kirohanása”. Több új színpadi tréfa is bemutatásra kerül, ezek között: „A százéztendőös jövendő-mondó”, „A vajda a Wagner-zenéről” és Nagy Endre illusztrált előadása: „A női kalap túlfengése”. Az ismertevű írón kívül fellépnek László Rózsi, Ferenczy Károly, Balogh Böske, Kepf Jolán, Bibor Olga, Sajó, Huszár, Gabányi, Máhr, Kőváry stb.

(*) Fővárosi Gyermekszínház. A Gyermekszínház igazgatósága több fővárosi színházzal — Népszínház, Magyar Színház, Uránia Színház — tárgyalt, hogy az oly kedvelté vált és pedagógiai szempontból is hasznos és tanulságosnak bizonyult gyermekszínház előadásait az idén is megtarthassa. De fentevetett intézetekkel technikai okok miatt nem birt megegyezésre jutni és ezért elfogadta a Folies Capric ajánlatát, hogy ott tartsa meg előadásait, hol mostanáig a „Thália”-társaság működött. Az előadásokat egyelőre minden csütörtökön, vasár- és ünnepnapokon délután 4—6-ig tartják meg. A Feld Zsigmond-féle Gyermekszínház, mely a fővárosi közönség osztatlan elismerését bírja s mely nemcsak kulturális missziót teljesít, hanem a jótékonyaság terén is nagy érdemeket szerzett, úgy, hogy fennállása óta minden évben a közoktatási minisztertől elismeréssel és köszönetnyilvánítással lett kitüntetve, további fentartása bizonyára általános örömet fog kelteni nemcsak a szülőknél, hanem a gyermekvilágban is. A közreműködő gyermekek felvétele e hó 28-án, csütörtökön, 29-én, pénteken és 30-án, szombaton, mindig délután 4—6-ig a Gyermekszínház helyiségében (Révai-utca 18. szám) történik, hová a gyermekek csak szülőik kíséretében jelentkezhetnek.

FŐVÁROS.

Négy millió korona deficit.

— A főváros költségvetése. —

Budapest, november 26.

Amit már jóelőre jelezünk, ma a tanács pénzügyi osztályának jelentéséből, mint sajnálatos bizonyosság igazolja előzetes híradásunkat. A főváros pénzügyi és gazdasági ügyosztálya ma adta ki a jövő évi költségeloirányzatot, melyben világosan mutatja ki a tervezet statisztikája, hogy négy millió korona a deficit. Ehhez azonban még egy millió és kilencszázezer korona hiány járul, amit a főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslat alapján az államtól vár a főváros. A fedezetlen négy millió korona hiányt a közönségi adónak öt százalékkal és a házbérkrajczárnak négy fillérrel való fölemelésével akarja fedezni.

A hiány körülbél két millióval nagyobb, mint a tavalyi költségvetés, amelynek deficitjét pedig csak a legszükségesebb közmunkák elhalasztásával vagy leszállításával lehetne eltüntetni. Mellözve a részleteket, szembeötöl az a panaszos hang, amely az egész előterjesztésen végig vonul a főváros szinte kétségbeesítőnek mondott helyzet miatt. A pénzügyi osztály minden felesleges kiadást törölt, a lehetőségig leszorította az adminisztráció költségeit, elhalasztotta a legégetőbb szükségleteket és szinte a realitásnak rovására emelte a bevételeket és még sem tudta rendezni a háztartást.

Az ügyosztály a mérleget így állapította meg: Rendes kiadás 43,957.818 korona, rendkívüli kiadás 4,158.483 korona, összesen 48,116.301 korona, ezzel szemben a rendes bevétel 44,049.840 korona, a rendkívüli 42.300 korona, összesen 44,092.140 korona, a hiány tehát 4,024.161 korona. A bevételek között azonban már benne van a kormánytól várt 1,900.000 korona.

Meglepő a mérleghen, hogy a rendes kezelés 92.022 korona fölösleget mutat s csak a rendkívüli kiadások nagyarányú emelkedése okozza a deficitet.

Az idei költségvetéshez arányitva is a kiadás csak 1,747.309 koronával emelkedett, a rendkívüli kiadás pedig 2,175.666 koronával. A rendkívüli kiadás tételei között legnagyobb az 1,400.000 korona drágasági pótlék. A száz milliós kölcsönnek a nem programszerű végrehajtásért vissza akarnak téríteni 902.303 koronát, nyilvános parkok átalakítására rendkívüli kiadás címén a tavalyi 7437 koronával szemben 273.240 koronát irányoztak elő, kisebb építkezésre pedig a tavalyi 100.350 korona valóságos eredményével szemben 494.890 koronát. Ezek a deficit főtételei.

Az ügyosztály a költségeloirányzatot kísérő jelentésében — a múlttól eltérően — semmiféle programot nem ad. A programot a tanács fogja szombaton megállapítani és kiadni. Program helyett a főváros háztartásának utolsó tíz esztendejéről ad képet a jelentés, s azzal kívánja megokolni a mutatkozó nagy deficitet. A jelentés kevésnek

mondja az 1,900.000 korona állami támogatást, amikor a főváros hat milliót meghaladó deficittel küzdök. Azt vitatja azután, hogy a költségvetési egyensúlyának a megbillenése nem mai keletű s a közgyűlésnek az az eljárása, hogy a száz millió kölcsön kibocsátásakor nem gondoskodott a terhel megfelelő fedezetéről, végzetessé vált a főváros háztartásának egész újabb alakulására. Elmondja, hogyan volt kénytelen eladni a főváros egyetlen ingó vagyonát, a regále-kötvényeket, hogyan vette föl a főváros a husz millió korona burkoló kölcsönt s arra a következtetésre jut, hogy a költségvetésnek a megszorítása nem a háztartási hiány megelőzésének, hanem az eladósodásnak, vagy a vagyonromlásnak az útja.

Részletesen foglalkozik a jelentés a személyzeti dologával s kimutatja, hogy az alkalmazottak helyzetén javítani kellett, s hogy a drágasági pótlék elkerülhetetlen. A munkásszemélyzet már az idén megvalósította a követelését. A végleges személyzet nem tér arra az utra, de a törvényhatóságnak kötelessége a gondoskodás.

Elmondja azután, hogy tíz esztendő óta minden megtett a bevételi források fokozására, a közgyűlés azonban az adójavaslatokat nem fogadta el. Sikertelen azonban a járulékok és díjak fejlesztése. Az utolsó tíz évben késedelmi kamatot szednek a közönségi adó után, fölemelték az illetőségi díjat, az iskolapénzekeket, a burkoló- és csatornázó járulékot és a kutyaadót. Végül azt a kijelentést teszi, hogy a háztartás egyensúlyának helyreállítása a jövedelmek szaporítása nélkül lehetetlen. A kért adóemeléssel azonban nemcsak a jövő évi pénzügyi egyensúlyt állítják helyre, hanem előrelátható hosszú időre rendezik a főváros háztartását.

A jelentés mindezek után megteszi konkrét javaslatát, hogy a közönségi adót 25 százalékról 30 százalékra, a házbérkrajczárt hat fillérről tíz fillérré emeljék föl.

(*) A Vörösmarty-szobor. A Vörösmarty-szobor bizottság ma délután az „Otthon”-körben Rákosi Jenő elnöke mellett ülést tartott, melyen a Gizellatér rendezését vitatták meg. A bizottság beadványt intéz a tanácshoz, melyben Varga László mérnök szabályozási tervének megvalósítását kéri. A szobor alkotói végül bejelentették, hogy az alapozási munkálatokkal elkészültek s hogy legközelebb a szobor felállításához fognak hozzá.

(*) Hadkötelesek jelentkezése. A székesfőváros katonai ügyosztályában most jelentkeznek azok a hadkötelesek, akik a véderő törvény értelmében a jövő év március havában sorozás alá kerülnek. A jelentkezésre kitűzött határidő november 30-án, szombaton jár le. A katonai ügyosztály felhívja azokat, akik még nem jelentkeztek, hogy törvényszerű kötelességüknek annyal inkább tegyenek eleget, mert a jelentkezés elmulasztása esetén az illetőket felelősségre vonják és hatszáz koronáig terjedő pénzbírsággal büntetik.

EGYESÜLETEK.

(—) A Jogász-bál. József főherceg titkára után értesítette a Jogász-bál elnökségét, hogy a bál védnökségét elfogadja és kiltásba helyezte a bálon való megjelenést is. A rendező-bizottság kiüldöttéleg tisztelgett gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszternél, aki a neki felajánlott diszelnöki tisztelet elvállalta és szintén megígérte előjvetelét. Ugyszintén tisztelgett dr. Csarada János egyetemi tanárnál, a jog- és államtudományi kar ezidei dékánjánál, aki a bál tiszteletbeli elnökségét vállalta el és biztosította a bizottságot pártfogásáról.

(—) A honfoglalók. Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ülésén ma Nagy Géza igen érdekes felolvasást tartott a honfoglalásról. Utána Szendrey János főtitkár a hivatalos jelentéseket terjesztette be.

(—) Budai Tornász-bál. Az a fényes eredmény, melyet a Budapesti (Budai) Torna-Egyesület rendezett báljával a múlt évben elért, arra bírta az egyesület vezetőit, hogy a bált „Budai Tornász-bál” címmel állandósítsák. A rendező-bizottság a mai napon máris megalakult és tiszteletbeli elnökévé dr. Nagy Emil országgyűlési képviselőt választotta meg egyhangulag.

(—) A művészet és művelődéskörben Vikár Béla, a helsingforszi finn irodalmi társaság tagja, szabad előadást tartott ma este Finnországról. Az előadót a nagy számban megjelent diszes közönség lelkesen megélemezte.

gyomor-, máj-, bél- és vesebajoknál speciárium. Egyetemi tanárok és gyakorló orvosok mint legjobb természetes gyógyvizet különösen ajánlják. A legszegényebb emberek is ihatják, mert a legolcsóbb gyógyvíz. Tovább elárúsítók minden helységben keresztetnek.

Magyarországi főraktár:

Budapest, Rögiposta-utca 10. sz.
Telefon 79-02. Telefon 79-02.

A világ legjobb gyomorvize
a Baldóczi

Deák-forrás

TÖRVÉNYSZÉK

§ Polónyi Géza panasza. A múlt napokban már megemlékeztünk e helyen arról a büntető feljelentésről, melyet Polónyi Géza rágalmazás címén tett dr. Heltai Ferencz és dr. Komlós Ágost fővárosi bizottsági tagok ellen a budapesti büntető járásbírósnál. Panasztát arra alapította, hogy Heltai és Komlós egy kávéházi beszélgetés alkalmával állítólag azt mondták róla, hogy a Dunagőzhajózási Társaság tízezer forint jutalmat fizetett Polónyinak, amiért a társaság érdekében a főváros egyik közgyűlésén felszólt. E rágalmazási pör tárgyalását a járásbíróság e hónap 30-ára tűzte ki. Arra a kérdésre, vajon e tárgyaláson is a kir. ügyészség fogja-e a vádat képviselni, dr. Sélly Sándor, a budapesti ügyészség vezetője így nyilatkozott:

A királyi járásbíróság előtt a vádat közérdekből a királyi ügyészség képviseli ugyan, ámde ezt a tisztelet nem dr. Magyar István királyi ügyész fogja ellátni, a lapoknak erre vonatkozó közlése tehát nem felel meg a valóságnak. Ezzel kapcsolatban közölhetem azt is, hogy Polónyi Géza volt igazságügy-miniszternek Lengyel Zoltán orsz. képviselő ellen az esküdttörvényszágnál indított büntető ügyében az előadói tevékenységétől Magyar István királyi ügyész urat már rég felmentettem s az ügynek más előadóját akkor fogom kijelölni, ha az iratok a kir. ügyészséghez visszaérkeztek.

§ Egy „jótékony” intézet. Van Budapesten egy oltóanyag-termelő intézet, amelynek tulajdonosa Rouget P. párisi lakos és „Rouget P.-nek Pasteur-Chamberlain-féle vegyi műhelye” czéggel van a törvényszéknél bejegyezve. A szerumát használta az ország gazdalközönsége, de szomorú eredménnyel, mert a vele beoltott állatok sora elhullottak. Mikor megírta ezt az „Állattenyésztési Lapok” s a leleplezés kárára volt az intézetnek, a francia tulajdonos sajtópört indított. Megtartatván e sajtópör tárgyalása, Beregi Miklós hírlapíró tudomást vett arról a lapjában „Egy szerum, amely öl” czimmel s közölvén az erre vonatkozó tanuallomást, egyúttal más adatokról is megemlékezett. Megírta ugyanis, hogy ez a tisztán magánvállalat úgy tudott százezrekre rugó üzleteket szert tenni, hogy minden nyomtatványán a Pasteur-intézet nevet használja s ezzel megtéveszti a gazdalközönséget. E czimbitorlásért az élelmes francziát megbüntették, sőt a finánczozal is volt némi kellemlensége. A czikk miatt Rouget újabb sajtópört indított most már Beregi Miklós hírlapíró ellen, aki ma állt a törvényszék egyik ítélőtáncsa előtt. A bizonyító eljárás lefolytatása után Beregi hivatkozott arra, hogy a panaszos intézet szerumától ezer és ezer állat pusztult el s ott olyan gazdálkodás folyt, hogy amikor egy Marlev nevű franczia, a volt igazgató, 34.000 forintot sikkasztott, még 30.000 forint végkielégítést is adtak neki, csak hogy békén távozzék. A védő, dr. Tarján Mihály pedig hivatkozott a teljesen sikerült bizonyításra és felmentést kért. A törvényszék ügyelemmel arra, hogy a cikkben megírt vádak teljesen hű szellemben tükrözzék vissza a valóságot, Beregit felmentette és a panaszos a költségek viselésére kötelezte. A magánvádó felebbezett.

§ Hamis végrendeleti tanuk. A királyi tábla ítéletét ma délelőtt hirdette ki Horváth Béla elnök a hamis tanuzással vádolt Förster-család bűnpörében. Försterék, mint ismeretes, az elhunyt Benkő Róza hagyatéka dolgában arra esküdtek meg, hogy az az asszony előtűk szóbeli végrendeletet tett, amelyben kizárta a törvényes örököseket s kedvesét, valamint ennek törvénytelen fiát tette meg általános örökösévé. A királyi tábla megváltoztatta a budapesti büntetőtörvényszék felmentő ítéletét s Förster Ferenczről hamis tanuzás büntette miatt két évi börtönre és négyszáz korona pénzbüntetésre, férjét, Förster Ferenczet nyolcz hónapi börtönre és kétszáz koronára, özvegy Förster Bélánét hat hónapi börtönre és százhatvan korona bírságra ítélte, Förster Annát pedig hamis tanuzás vétsége miatt három hónapi fogházzal és nyolczvan korona pénzbüntetéssel sújtotta. Az ítélet rövid megokolása kimondja, hogy Benkő Rózának tudomása sem volt arról, hogy szóbeli végrendeletet is tett, s így nyilvánvaló, hogy a haszonra vágyó vádlottak kapzsiságból követték el a hamis tanuzást. Az ítélet ellen a vádlottak és védőik semmisségi panaszt jelentettek be.

Nyilt-tér.

E rovaiban közlőtekort nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Bócal egészségügyi KIÁN. 1908. Állami OT, díszoklevél, aranyérem
CHINABOR - VAS
SAL, gyengélkedőknek és lábado-
dásoknak kitűnő
iszü

Kapható
a gyógyszerárakban K. 2.60 és 4.80-as palaezokokban.

Vérgyógyítás.

Hemopatia

Uj, eredeti gyogyimód, mely tondkívül sikerrel alkalmazható köszvény-, asztma-, görvolykór-, szívdült gyomor-, bél- és idegbajokban (neurasthenia) és némely fontosabb bőrbajban (pl. Lupus). Biztos védelem szélhűdés és elmozavar ellen. 18 évi tanulmányozás és alkalmazás után most száz száz teljes gyogyulással számol be.

E gyogyimód megalapítójának és egyedüli képviselőjének
Dr. Kovács J. egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelésintéze van
Budapest V. Váci-körút 18. szám alatt.
Rendelés naponta 9-1-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol. — Botogeket intézetén kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyogyimódja.

Nyilatkozat.

Az „Egyetértés” tegnapi számában a Terna-ügyről megjelent cikkre csak azt óhajtom megjegyezni, hogy dr. Szuly Aladár ur önmaga kívánja a Múzeum-körút 23. sz. alatt levő üzletét a jövőben saját neve alatt folytatni. A magam részéről a legjobb indultal viseltetem iránta s a jövőben is tölem telhetőleg azon leszek, hogy a nagyközönség igényeit iparkodjak a legjobban kielégíteni. Tárgytalan tehát az a feltevés, hogy én nem adtam beleegyezésemet ahhoz, hogy ő üzletét Brázay Kálmán név alatt folytassa, amennyiben ő azt nem is kérte.

Tisztelettel

Brázay Kálmán.

Gyengélkedő, tanulás miatt vagy bármilyen okból fejlődésünkben visszamaradt gyermekek, úgyszintén vérszegény, túlfeszített munka folytán ideges, izékony és korán kimerült felnőttek mint erősítő szert a legnagyobb eredménnyel használják a Dr. Hommel-féle Haematogen-t.
Es javítja az étvágyat; fokozza a testi és szellemi erőket, erősíti az egész idegrendszert.
De határozottan valódi Dr. Hommel-féle Haematogen-t kell kérni, az utánzatoktól pedig gondosan óvakodni kell. Kapható a gyógyszerárakban.

WIKUS TÁTRA

NYERS EVÉSRE
a legjobb tejcsokoládé
BUDAPEST, DEÁK FERENCZ-UTCA 17.

Nyilatkozat.

Palotay Rezső és Ödön a Lukácsfűrdő részvénytársaság igazgatói ellen pert folytatok és büntető feljelentést tettem ellenük. Ők megtámadtak igmándi vállalatomban. Földeket, melyeket én a gazdákól megvettem, ők csalárd módon újra megvették, magukra telekkönyvezették. Ez ügyben a győri kir. tábla a büntető vizsgálatot elrendelte ellenük. Most a napi sajtóban a legvalótlanabb tudósításokat csempészik be a közvélemény megtevesztése céljából.

Annai okmány, bizonyíték és tanu szól ellentük, hogy azokat itt részletesen felsorolni lehetetlen. Azért gondoskodtam, hogy a bizonyítékok egész halmazát más uton bocsássam a közönség rendelkezésére. Ebből majd mindenki tisztán láthatja, hogy ily rettenő üzemet még a legkörmönfontabb kalandorok nem csináltak Magyarországon. Nem csupán magánérdekem, de a legfontosabb közérdek parancsolja, hogy lerántsam róluk a leplet
A napi sajtóban eddig megjelent valótlán és rágalma ó állítások miatt a sajtópört megindítottam.

Schmidthauer Lajos

az Igmándi keserűvíz források tulajdonosa.

KÖZGAZDASÁG.

A Laenderbank helyzete. Mai számunkban regisztráltuk, hogy Palmer vezérigazgató dicstelen szereplése véget ért s hogy a bank a vezérigazgató távozásának kellő formát adjon, egy második alelnöki állást kreált Palmer számára. Ez az ülés, amelyen a vezérigazgató lemondását beterjesztette, azonkívül, hogy az utódról Lohinstein személyében gondoskodott, kinevezte a már e helyen több ízben említett, ujonnan szervezett végrehajtó-bizottság tagjait, mely bizottságnak az lesz a feladata, hogy a vezetőség mellett mint konzultatív fórum szerepeljen. A bizottság hat tagból áll s köteles hetenkint legalább egyszer ülést tartani. Ami a bank helyzetét illeti, az — a beérkező tudósításaink szerint — nem valami rózsás. Az öt millió korona összegben hivatalosan bemondott veszteségről olyan hírek terjedtek el, hogy az lényegesen meghaladja az említett összeget. A newyorki tőzsdén a veszteség publikálása óta beállott árcsökkenések pedig csak súlyosbítják a bank helyzetét, melyre jelentékeny kihatással voltak a londoni „üzletek”. A banknak az a terve, hogy a folyó évi mérlegben fogja a veszteség javarészét beállítani. Ugy hirdetik, hogy a bank az idén 16 koronát fog fizetni a tavalyi 26 koronával szemben. Ezáltal az idén két és fél millió koronát takarítanak meg, míg a még fönmaradó veszteséget a tartalék dotációjának elmaradásával fedeznék. E célra azonkívül a latens tartalékokat is igénybe vennék. Palmer csak ez év december 31-én hagyja el állását, addig azonban szabadságra megy. Egyébként a bank szervezetében legközelebb több reform fog életbe lépni. Tervbe van véve a kezelés egyszerűsítése, valamint az igazgatási költségek apasztása is. A londoni érdekeltséget lassankint lebonyolítják, nehogy újabb árcsökkenések növeljék a veszteséget. Hír szerint még egy igazgatói állást szerveznek a banknál. A londoni kaland ilyen fináléja hihetőleg más irányba tereli majd a bank vezetését, mely a Palmer-regime alatt nem egy balsikert mutatott föl.

Dr. Koch bankelnök lemond? Berlin pénzügyi körökben — amint onnan írják — az a szenzációs hír terjedt el, hogy dr. Koch, a Reichsbank elnöke lemondani készül, mivel nevezett magas állami méltóságra fogják kinevezni. E hírt eddig még nem cáfolták meg és állítólag Mendelssohn, az ismert bankár foglalja el majd a bankelnök helyét.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseképtelenségeket közli: ifj. Krausz Mór kereskedő, Zalazsentgróth; Poller A. órás, Versecz; Szeptimusz Drágán kereskedő, Nagysomkut; Politzer Sándor és Fia kereskedő, Szeged; Pfeiffer Mihály kereskedő, Bácsszentiván; Novák Gusztáv kalapgyáros, Temesvár; Boros Ignác kereskedő, Kisújszállás.

Popovics és Korytowski tanácskozása. Bécsből írják lapunknak: Tegnapi az osztrák pénzügyminiszteriumban Korytowski osztrák pénzügyminiszter és Popovics pénzügyminiszteri államtitkár tanácskoztak. A tanácskozás felőlt több függőben lévő pénzügyi kérdést, mely a monarchia mindkét felét érinti s többek között a cukor- és szeszadó kérdését is.

Az O. M. G. E. ülése. Az O. M. G. E. állattenyésztési szakosztálya ma Szemere Huba elnökle mellett látogatott ülést tartott, melyen számos az állattenyésztést közérdeklő ügyet intéztek el.

Egy részvénytársaság házvásárlása. A „Kartonyomó-ipar és Textilkereskedelmi r.-t., Fürst Jakob és Fiai” megvásárolta a Sas-utca 18. szám alatt lévő házat, melynek egy részét már hosszabb idő óta bérlé a társaság.

„Hézagpótló” alapítás. A még mindig akut szövetkezeti válság közepette igazán csodáljuk, hogy még mindig akadnak egyének, akik szövetkezet alapításával foglalkoznak. A vállalkozási kedvnel ebben az esetben csak a találékonyság nagyobb, t. i. hogy mégis sikerült céget választani az újdonsült szövetkezetnek. A hézagpótló alapítás a „Reform Hitelszövetkezet” czég alatt alakult, ugylátzik azzal kapcsolatban, hogy a szövetkezeti reform újból aktualitást nyert. A bátor vállalkozók, illetve az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjai

ezek: Igazgatóság: Bienstock József, Lebowitsch Lipót, Zeim Jakab és Korwinebl Mór. Felügyelő bizottság: Goldsand Mihály, Buchwald Herman, Bergmann Herman, Schreiber B. Akiba és Leib Jónás.

A fűszerkereskedők tanácskozása. A Fűszer-, Vegyes- és Kiskereskedők Országos Egyesülete tegnap tartotta rendkívüli közgyűlését. A közgyűlés állást foglalt a szövetkezeti törvényjavaslatnak 77. és 79. §-ai és az egyenes adók reformja ellen. Elhatározta még, hogy mozgalmat indít egy fűszerkereskedői országos nagygyűlés rendezése iránt.

Egy iparvállalat veszteségel. Magyar gyapjúfonalgár r. t., melyet a Deutsch Ig. és fia cég alapított 1906-ban, jelentékeny veszteséggel zárja szeptember 30-ával végződő üzletét. A társaság 600.000 korona alaptőkével alakult, melyből 50% van befizetve, úgy, hogy a tényleges részvénytőke 300.000 korona. Már a tavalyi üzletét 101.307,78 korona veszteséggel zárta a társaság, az idei mérleg szerint pedig 148.247,40 korona veszteség mutatkozik s így a két üzletév alatt 249.555,18 koronára szaporodott fel a veszteség, tehát kevés híján az egész befizetett tőke elveszett. A társaság most úgy akar segíteni helyzetén, hogy a 600.000 koronányi névleges tőkét a részvények lebeljegyzése után 360.000 koronára szállítja le és egyben az így redukált részvénytőkét egy millió koronára emeli fel. A rendkívüli közgyűlést, melyen egy a mérleg, mint az ismertetett tranzakció felett határoznak, december 4-én tartják meg.

A gömör-szepesi vasut ügye. A kereskedelmi miniszter tudomásul vette, hogy a m. kir. államvasutak Dobsina állomásától kiágazólag Istvánfalu, Imrichfalu, Sztraczena-Dobsina jégbarlang, Pusztamező, Vernár, Szepesvéghely, Hernádfalu és Szepestapolca községek érintésével a cs. és kir. kassa-oderbergi vasut Poprád-Felka állomásig vezető fővonalból és ezen vasutvonal Pusztamező állomásától Telgárt (Garamfő) község érintésével a breznóbánya-vereskői helyi érdekű vasut Vereskő állomásáig vezető szárnyvonalból álló helyi érdekű gőzmozdonyu vasútra megadott előmunkálati engedélyt Dobsina rendezett tanácsu város közönségére ruházták át.

Arad város kölcsöne. Ismeretes, hogy Arad város kölcsönt akart felvenni. A város tárgyalta a bankokkal és a Pesti hazai első takarékpénztár ajánlatát fogadta el. A takarékpénztár borsos áron akarta a kölcsönt a város nyakába varrni, ebbe azonban beleszólt a belügyminiszter is és nem engedte meg a kölcsön megkötését. Tegnap ugyanis — amint Aradról írják — érdekes fordulat állt be a kölcsön ügyében. A belügyminisztériumból Hartl miniszteri tanácsos telefonhoz kértte Variassy Lajos polgármestert és tudatta vele, hogy gróf Andrassy Gyula belügyminiszter a Hazai takarékpénztár által felajánlott kölcsön felvételét nem engedélyezi. A miniszter ezen határozatában az vezette, hogy a város a súlyos feltételű kölcsön által ne sodortassék a bizonytalanságba. A miniszter ugyanis a kölcsön feltételeit oly súlyosnak tartja, hogy azoknak a város közönsége csak nagy áldozatok árán tehetne eleget. Ezért semmisítette meg a belügyminiszter az e havi közgyűlésnek a kölcsönre vonatkozó határozatát. A város azonban a kölcsön meghiusulásával kellemetlen helyzetbe kerülne, mert november 30-án 1,238,000 koronát kell letennie a vízvezeték megváltására. Nehogy azonban a város ilyen helyzetbe kerüljön, a miniszter a közgyűlés határozatát megsemmisítő végzésében gondoskodik arról is, hogy a városnak rendelkezésére álljon a megváltáshoz szükséges összeg. Hartl miniszteri tanácsos tudatta Variassyval, hogy a belügyminiszter multkor leiratához képest, a pénzügyminiszter hajlandó nyomban elfrendelni a város regale-kötvényeinek a szükséges összeg erejéig leendő beváltását. Hartl miniszteri tanácsos felhívta tehát a polgármestert, hogy a regale-kötvényeket sürgősen küldje fel a város a belügyminisztériumba és ennek ellenében legkésőbbben pénteken kiutalják az 1,238,000 koronát. A Pesti hazai első takarékpénztár tehát ezúttal alaposan megjárta, ami csak tulzott követeléseinek tudható be.

Hajósok ülése. A „Magyar Hajózási Egyesület” igazgató választmánya szombaton este Szohner Károly vezetése alatt ülést tartott, melyen a fővárosi rakpartok beosztásának kérdését vitatta meg. Az igazgató-választmány elhatározta, hogy a fővárosi tanácsot megkeresi, hogy a rakpartok beosztásánál

a folyó évben tapasztalható széttagoltságot szüntesse meg és a szabad kikötő, valamint egy-egy nagyobb vállalat céljaira kijelölt közel fekvő partrészek különösen a Margithidőtől az Országház-terig terjedő rakodón egy tagba egyesültesse. Elhatározták egyúttal, hogy a fővárosi tanácsot megkerik, hogy a part beosztó bizottság ülésére az egyesület valamint a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszteriumok képviselőit is hívja meg. Dr. Melly Béla fővárosi tanácsnok indítványára elhatározta az igazgató-választmány, hogy a fővárosi hidvám megszüntetése ügyében akciót indít és a mozgalom támogatására a többi fővárosi közgazdasági egyesületeket is felhívja. Végül Wertheimer Lajost, a D. G. T. budapesti kereskedelmi osztályának vezetőjét vitték fel a tagok sorába.

Az „Atlantica” új üzletel. Mai számunkban megírtuk, hogy az „Atlantica” tengerhajózási r.-t. új üzleteket vett föl működési körébe és hogy azok lebonyolítása céljából egyben egy angol részvénytársaságot alapított. Illetékes helyről most arról értesítünk bennünket, hogy a szóbanforgó angol társaság „Atlantica” Sea Navigation Company Limited cég alatt, Cardiff székhellyel alakult és ott czegezve is van.

Az Osztrák-Magyar Államvasutak tarifaemlése. Az Osztrák-Magyar Államvasutak már régóta készül a tarifaemlése. Most — amint Bécsből jelentik — az osztrák vasúti miniszter a magyar-osztrák vámszövetséget tárgyaló osztrák parlamenti bizottságban bejelentette, hogy a személyzeti kiadások és a szénárak nagyarányú emelkedésére való tekintettel, az államvasut tarifáit emelni lesz kénytelen.

Az Osztrák-Magyar Bank helyzete. Jeleztük, hogy a jegybank e hó 28-án tartandó főtanács ülésén meg fogja állapítani annak a rendkívüli közgyűlésnek a napirendjét, amely a főtanácsot fel fogja hatalmazni a bankszabadalom megújítása iránti tárgyalások megkezdésére. Most azt jelentik Bécsből, hogy a főtanács ezzel a kérdéssel csütörtöki ülésén még nem foglalkozik. A közgyűlés összehívása még nem sürgős. A bank alapszabályainak XIV. szakasza szerint a főtanácsnak csak azokat a részvényeseket kell rendkívüli közgyűlésre összehívni, akik az 1907. évi februárban tartott rendes közgyűlésen szavazati joggal bírtak. Az összehívásnak pedig két héttel a közgyűlés előtt kell megtörténnie, úgy hogy erre még három heti idő van. A főtanács ülésének legfontosabb tárgya tehát a vezértilkár jelentése lesz. A bank alább közölt kimutatása a státus javulásáról ad számot. November első három hetében csaknem 200 millió korona folyt vissza úgy, hogy az adóköteles bankjegyforgalom, amely október 31-én 242 millió koronát tett ki, most 42 millióra apadt le. A novemberi utimó az igények növekedésével szokott ugyan járni, de az október végén kimutatott számokig aligha fog az év vége felé emelkedni a forgalom. A múlt évi november első három hetében az idei 200 millióval szemben csak 160 millió korona folyt vissza. A bankjegyforgalom 848 millióval apadt és az adóköteles bankjegyforgalom 88.6 millióval kevesedett. A visszaözlések a leszámításnál 66.6 millióra, a lombardnál 2.5 millióra rugnak. Az Osztrák-Magyar Bank állása november 23-án a következő volt:

Bankjegyforgalom 1.877,163.000 (— 84,896.000) korona, érczkészlet 1.435,108.000 (+ 3,714.000) korona, leszámítási tárca 736,899.000 (— 66,618.000) korona, lombardkölcsönök 84,732.000 (— 2,547.000) korona, adóköteles bankjegyforgalom 42,054.000 (— 88,609.000) korona.

Nagy bukások a vidéken. Nagyváradon — amint onnan írják — feltűnést keltett egy előkelő kézműáru cég, Haas Manó bukása. Haas Manó pár hete utlevelet kért a maga és felesége részére. Azt mondta, hogy Velenczébe utazik, de mint kisért, Amerikába szökött. Feléve fizetéseketlen lett s akkor apósa, Klein Jakab gazdag fakereskedő vállalt érte jótállást nagy összeg erejéig. Klein most kétségbeesve értesült veje szökéséről. Haas a novemberi házbért már nem tudta fizetni s a háztulajdonos biztosítási végrehajtást vezetett ellene. Passzívái mintegy 900.000 koronát tesznek ki, az aktívák 200.000 koronát, azonkívül 60.000 korona rossz könnlevősége van. Haas tőke nélkül dolgozott s bukását a mostani rossz pénzügyi viszonyok okozták. A Telcsér Mátyás és Társa kézműáru cég, mely a Haas céggel szoros üzleti viszonyban volt, szintén fizetéseketlen lett. A hitelezők kérelmére megejtett vizsgálat konstatálta, hogy mindkét cég meghamisította az üzleti könyveket és hogy a bűnös cselekményekben támogatták egy-

mást. Telcsér Mátyást a rendőrség letartóztatta. — Merkavics Rafael — jelentik Eszékről — a Merkavics Testvérek cég tagja, aki néhány nap előtt öngyilkos lett, 90.000 koronára hamisított váltót. A cég fizetéseketlensége több bródi pénzintézetet súlyosan érint, nemkülönben a bosznia-bródi Merkavics Testvérek céget, amelyet az eszéki cég bukása valószínűleg romlásba dönt.

Német-román vasutak. E cím alatt megírtuk, hogy Románia és Németország államvasutai között tárgyalások folynak oly célból, hogy a német biródomnak Romániával való forgalmát Magyarország-tól eltereljék. Illetékes helyről nyert értesülés szerint ez a hír az összes magyar, osztrák, német és román vasutak közt nemrég létrejött megállapodás félremagyarázásából ered, amely szerint a díjszabások és leszámítások egyszerűsítése és a forgalomnak a legtermészetesebb utirányon való lebonyolítása érdekében a jövőben az összes, egyrészt román és másrészt észak-németországi forgalmi területek több állomást felölő csoportokra osztattak fel és egy-egy román és egy német csoport összes forgalma ezentul mindenkor csak egyetlen egy, legfőbb két főirányon át fog lebonyolítani. Főirány, alatt pedig a román-magyar, illetve román-osztrák határállomást tekintve, a következő utirányok értendők: 1. Verciorova—Orsova. 2. Riul—Vadului—Vestorony. 3. Predeal—Brassó. 4. Pallanca—Gyimes. 5. Itzkany—Sutza. E szerint tehát négy magyar és egy osztrák utirány közt osztott meg az összes Románia és Észak-Németország közötti forgalom. Az egyes utirányok forgalmi részesedésének megállapítása szerint a vonalak hosszabb és díjképzése latbavetésével szakszerűen és igazságosan történik, úgy, hogy a magyar érdekek kiállításáról az új szabályozás keretében szó sem lehet. Megjegyzendő emellett, hogy az összes román forgalomnak mintegy 60%-át képviselő bukaresti területre nézve a régi birtokviszony megóvása érdekében külön megállapodás jött létre, amely szerint ezen csoport forgalma három rövid legrövidebb utirányon át és pedig mindenkor két magyar és egy osztrák utirányon át fog vezetetni, amennyiben t. i. a három utirány megállapított maximális 10%-nyi kerülő határán belül mozog.

Kossuthi a vaskereskedelem érdekében. Kossuthi Ferencz kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához a hazai vaskereskedelem érdekében. A leirat így szól:

„A nemzetközi vaskereskedelem egyes szakmaiban az árak mennyiségének, illetve árainak meghatározására darabmértékek szolgálnak. Pl. így jelöltenek: ezer számra, kötegszámra, száz számra és így is csomagoltatnak. A berlini kamara kezdeményezésére Németországban a tizedes mértékrendszer fogadták el alapul, úgy az árak készítésénél, mint azok csomagolásánál. Ezzel megszűnik azon abuzus, hogy az egyes csomagok nem tartalmaznak tényleg annyi darabot, ahány megjelölve van s alkalmat ad a tisztességtelen versenyre is. Felhívom a kamarát, hogy a hazai viszonyok szempontjából vegye szakszerű tárgyalás alá e reformot és adjon véleményét, hogy hasonló megállapodás létesítését nálunk szükségesnek és behatóan tartja-e?”

Az O. M. K. E. az adóreformról. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés legutóbb megtartott választmányi gyűlése dr. Glücksthal Samu, az egyesülés ügyészenek referátuma alapján tárgyalta az új adóreform-javaslatokat. Többek hozzájárulása után a választmány az elnökségnek határozati javaslatát elfogadta és megbizta az elnökséget, hogy a kérdésben szükséges további eljárás tekintetében a határozati javaslatban foglalt irányelvek alapján intézkedjék.

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektroterapeutikai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV. Károly-örút 24. sz. I. em. Lift.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fényvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos massage (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.

Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
Ideggyengeségi állapotok.
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
Idegfájdalmak, zsibbák (Neuralgiák, Ischias).
Szívbetegségek.
Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, ízületi és csontbajok).
Székrekedés.
Agyagserebajok (Elhízás).
Bőrbajok. Bőrvizketeg.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszság).
Aranyeres csomók.

— **Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig.** —
Kezelés egész napon át. — Kívánatra prospektus

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, november 26.

Daczára a szilárd külföldnek, nálunk az irányzat csendesebb lett. Az utolsó napok csapadékos jellege a spekulációt tartózkodóbbá teszi és további vásárlásoktól egyelőre visszatartja. Bár az időjárás jobbra fordult, a kínálat buzában nem igen javult. A készletek sehol sem olyanok, hogy érezhető hozatalok volnának a vidéken. A készáru-piaczon ennél fogva tovább is nagyon szilárd az irány. A ma forgalomba került 16.000 mm. buza változatlan tartott áron kelt el. Az áprilisi buza ára ellenben a tegnapi zárkhoz képest 5 fillérrel olcsóbbodott. A többi cikkek árfolyama csendes irányzatban alig változtak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 78 kg. 25.10 korona, 100 mm. 78 kg. 25.20 korona, 300 mm. 78 kg. 26.20 korona, 300 mm. 77.5 kg. 25.80 korona, 500 mm. 77 kg. 25.85 korona, 250 mm. 77 kg. 25.95 korona, 150 mm. 77 kg. 25.90 korona, 500 mm. 77 kg. 26.20 korona, 500 mm. 75.5 kg. 25.65 korona, 100 mm. 75.5 kg. 25 korona, 100 mm. 75 kg. 25.20 korona.
Pestvidéki: 100 mm. 77.5 kg. 25.85 korona, 150 mm. 77 kg. 25.85 korona, 200 mm. 74.5 kg. 24.80 korona.
Kalocsai: 1900 mm. 76.3 kg. 25.55 korona.
Bácskai: 350 mm. 77 kg. 25.90 korona, 200 mm. 76 kg. 25.70 korona, 100 mm. 75 kg. 24.70 korona.
Raktári: 1944 mm. 76.8 kg. 25.40 korona, 1370 mm. 77 kg. 25.40 korona, 1660 mm. 77 kg. 25.40 korona, mind ó-buza.
Felsőmagyarországi: 100 mm. 80.5 kg. 26.20 korona, 100 mm. 79 kg. 25.80 korona.
Rozs: 400 mm. 23.30 korona, 400 mm. 23.40 korona, mind készpénzfizetés mellett paritással.
Zab: 100 mm. 16.80 korona.
Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

Budapesti gabonaforgalom.

1907, november 23-tól november 25-ig.

Erkezett:	Elszállított:
Buza 22763	—
Rozs 2102	—
Arpa 3680	4502
Zab 4860	—
Tengeri 816	257
Liszt —	9204
Korpa 367	2013

A határidőpiacra kötött:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. áprilisra 13.08, 13.11, 13.06, 13.04.
Buza 1908. októberre 11.35, 11.38, 11.32.
Rozs 1908. áprilisra 12.22, 12.19, 12.23 12.16.
Rozs 1908. októberre 10.40, 10.41, 10.38.
Zab 1908. áprilisra 8.70, 8.69, 8.67.
Tengeri 1908. májusra 7.60, 7.58, 7.57.

1 óra 30 percig zárulnak:

áprilisi buza 13.06-13.07
októberi buza 11.34-11.35
áprilisi rozs 12.21-12.22
októberi rozs 10.36-10.37
áprilisi zab 8.69-8.70
májusi tengeri 7.58-7.59

Délután forgalom.

Délután kevés forgalomra az árak alig változtak.

4 óra 30 percig zárulnak

Buza 1908. áprilisra ———— 13.04-13.05
Rozs 1908. áprilisra ———— 12.18-12.19
Zab 1908. áprilisra ———— 8.67-8.68

Tengeri 1908. májusra ———— 7.55-7.56
Buza új októberi ———— 11.32-11.33
Rozs új októberi ———— 10.38-10.40

Értéktőzsde.

A tegnapi szilárdabb irányzat csak rövid ideig tartott, mert ma már mindenképpen tartózkodó volt a spekuláció. Jelentéktelen forgalom mellett a nemzetközi értékek csekély változásnak voltak alvetve és az árfolyamok ingadozása a délelőtti folyamán alig haladta meg az egy korona különbséget. Szilárd irányzat egyedül az Államvasuti részvényekben, a Weitzer-féle vágongyári és a Kereskedelmi Bank részvényekben. A sorsjegypiaczon ma hosszú idő után valamivel javult a Hazai sorsjegyek árfolyama. Ezt a javulást annak tulajdoníthatjuk, hogy a Hazai sorsjegyekben most már kevés áru van a piacon s így a kényszervásárlások nem nyomják az árfolyamot.

Az előtőzsde ma kedvezőlenebb amerikai hírekre gyenge irányzattal nyílt meg és az árfolyamok alacsonyabban zárultak. A forgalom szűk keretben mozgott. A déli tőzsde változatlan berlini jegyzésekre csekély forgalom mellett tartott irányzattal folyt le. Az utőtőzsde lényegtelen forgalom keretében szilárd volt.

Előtőzsde.

Előtőzsde gyenge.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 624.25-623.25.
Magyar hitelrészvény 738.-737.25. Déli vasút ————
Rimamurányi vasút 508.50-508.25.
Közuti vaspálya 528.50-——. Hazai bank ———

Déli tőzsde.

A déli tőzsde tartott.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 623.50-623.75.
Magyar hitelrészvény 737.-738.50. Osztrák magyar államvasút 657.-658.-. Déli vasút ————
Rimamurányi vasút ———. Magyar leszámítolóbank ———. Jelzálogbank 417.-417.50
Közuti vaspálya 529.-——. Városi villamos vasút 275.-——. Magyar korona járadék 92.-——.
Jelzálog-sorsjegy ———. Hazai sorsjegy 101.50-——.
Konvertált. Hazai bank ———. Kereskedelmi részv. társ. ———. Orosz járadék 87.10-87.15. Belvárosi takarékpénztár ———. Erzsébetvárosi takarékpénztár. ———. Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. 553.50-554.
Neuschloss-féle Nasiczi tannin-gyár ———. Erzsébet kir. szanatórium-sorsjegy ———.
Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.-5.- K, 8 napra 10.-12.- K, deczember végére 24.-26.- K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde szilárdabb lett.
Kötötték: Osztrák hitelrészvény 624.-624.25
Magyar hitelrészvény 738.75-——. Jelzálogbank 418.50-——. Déli vasút ———. Orosz járadék ———.
Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 624.25. Magyar hitelrészvény ———. Jelzálogbank ———.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, november 26. (Az Egyetértés távirata.)
A piacdon ma talán még nagyobb volt az üzlettelenség s az árak nem változtak, csak zab volt néhány fillérrel magasabb. Az északamerikai tőzsdékről szilárd irányzatot jelentettek, London ellenben lanyha volt.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.10-13.60 korona, mosoni 12.40-12.80 korona, tótfelvidéki 12.50-13.- kor., déli vasuti 12.40-12.70 korona.

Uj-rozs: tótfelvidéki 12.20-12.40 korona, csepeli 12.15-12.35 kor., pestmegyei 12.20-12.45 kor., különféle magyar 12.10-12.35 kor., osztrák 12.05-12.30 korona.

Arpa: morvaországi 9.40-10. kor., marchfeldi 9.-9.50 kor., bécsvidéki 8.90-9.50 kor., tótfelvidéki 8.25-9.90 korona.

Magyar tengeri: régi 8.10-8.25, új 7.55-7.85 korona, cinquantin régi 8.75-9.05 korona, új 8.50-8.80 korona.

Magyar zab: selejtes 8.50-8.60 kor., közepes 8.55-8.85 korona, elsőrendű 8.80-9.10 kor., válogatott 9.05-9.30 korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, nov. 26. Ma lanyhán indult az üzlet az előtőzsdén s a kedvezetlen hangulat hatása alatt az árfolyamok csökkentek, csupán Államvasuti részvényekben volt némiképp szilárd az irányzat. A kedvezetlen hangulatban változatlan árfolyamokkal nyílt meg. Később berlini hírek hatása alatt szilárdult kissé az irányzat, de a kis forgalom mellett nem igen emelkedhetek az egyes értékek. A déli tőzsde zárk tartott volt az irányzat.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel. 623.25, Magyar hitel. 738.-, Länderbank 402.-, Államvasút 656.75-——, Elbayölgyi vasút ———, Déli vasút 141.75-——, Alpési bányatársulat 581.25, Rimamurányi 508.50, Májusi járadék 95.80, Magyar koronajár. 92.-, Orosz érték 86.80, Török sorsjegy 181.75, Német márka 117.82.

A déli tőzsde nyugodt hangulattal nyílt meg.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 623.25, Magyar hitel 738.-, Länderbank 404.-, Unio-bank 525.-, Államvasút 657.25, Angol-bank 287.-, Bankverein 513.-, Déli vasút 141.75, Gőzhajó ———, Alpési bányarészvény 581.50, Májusi járadék 95.80, Magyar koronajár. 92.-, Török sorsjegy 182.-, Német márka 117.72, Elbayölgyi vasút ———, Rimamurányi 508.50, Orosz járadék ———, Keleti vasutak ———, Skoda ———, Magyar jelz. ———, Kárpáti petroleum ———.

Bécs, november 26. (Osztrák értékek zárkzata.)
4.2 százalékos papír-járadék 95.80, 4 százalékos osztrák arany járadék 113.75, 1860-as sorsjegy 147.50, Osztrák hitelsorsjegy 431.50, Angol osztrák bankrészvény 285.50, Bécsi Bankverein 512.25, Osztrák-magyar bank 1780.-, Déli vasút 141.75, Dunagőzhajózási társaság 970.-, Dohány részvény 392.-, Cs. kir. arany (vert.) 11.36, Német bankváltók 117.80, Osztrák Lloyd 401.-, 4.2 sz. ezüst járadék 95.70-97.65, Osztrák koronajár. 96.-, 1864-es sorsjegy 254.-, Osztrák hitelintézeti részvény 622.75, Union-Bank 526.-, Osztrák Länderbank 406.50, Osztrák-magyar államvasút 657.25, Elbayölgyi vasút 420.-, Alpési részvény 582.25, 20 frankos 19.23, Londoni váltóár 242.20, Lipótkohó ———, Töröksorsjegy 182.90, Szilárdult.

Bécs, november 26. (Magyar értékek zárkzata.)
4 százalékos arany-járadék 109.40, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 139.-, Magyar hitelbank részvény 738.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 462.-, Rimamurányi 507.50, Magyar csukoripar ———, Adria hajózási részvénytársaság 390.-, Magyar koronajár. 92.-, 4 százalékos magyar földieherm. kötv. ———, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.-, Kassa-Oderberg vasut részvény ———, Magyar jelzálogbank 416.50, Magyar keresk. bank ——— kor.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, nov. 26. (Tőzsdejelentés.) A mai tőzsde megnyitáskor gyenge volt az irányzat, mert a spekulációt a Newyorkból érkezett jelentések és a birodalmi bank kedvezőtlen kimutatása lehangolta. Az állami pénzügyi helyzetnek a porosz országgyűlést megnyitó trónbeszédében említett rosszabbodása és az ennek következtében szükségesnek jelzett új kölcsön bejelentésére az üzlet rendkívül vontatottá vált és az árfolyamok kivétel nélkül estek. Később fedezésekre némi javulás állott be. A tőzsdeidő harmadik órájában az irányzat nem volt egységes. Olasz vasutak olaszországi hírekre nagyobb ingadozásoknak voltak kitéve. A készpénzpiac tulnyomórészt gyenge volt. Napi pénz 6½, ultimópénz 7½%, magánleszámitolási kamatláb 7%.

Zárkzatok jegyezték: 4.2 százalékos papír-járadék ———, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 96.90, osztrák hitelrészvény 195.80, Déli vasút 26.50, orosz bankjegyek 215.40, 4 százalékos új orosz kölcsön 71.75, Disconto Commandit 167.-, Dinamit-truszt 152.30, Harpeni 195.-, Unifikált török

Kapható, míg a készlet tart, egyedül:

ÖRÖM SÁNDOR

levélpapír-áruházában,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám

144 darab III. osztályu alumínium-toll 90 fillér.

Karácsonyi Ocassio!

a legszebb és legolcsóbb ajándékok.

Világ-rekord!!

Világ-csoda!!

144 darab I. osztályu alumínium-toll 1.80 kor. 144 darab II. osztályu alumínium-toll 1.20 kor.

Családi levélpapír óriási doboz ára 3 K. 100 darab egész finom csontlevélpapír, 100 darab színes belésű boritékkal összesen 200 darab, 1.20 K. Névjegyek a legszebb kivitelben, 1000 drb. Kohinor cigaretta-hüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvéttel, v. a pénz beküldése mellett. A fenti árukat kérem sürgősen beszerezni mivel a készlet rövid ideig tart.

Járadék 92.90, 4-2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.80, Magyar koronajáradék —, Osztrák-magyar államvasut 140.50, Bécsi váltóár 84.75, Olasz járadék 103.30, Alt. villamossági Edison 194.50, Gelsenkircheni 193.25, Laurakohó 217.75 Gyenge.

Frankfurt, (Zárlat) november 26. 4-2 százalékos papírjáradék 97.30, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 96.50, 4 százalékos magyar aranyjáradék 91.75, Osztrák hitelintézeti részvény 196. —, Osztrák-magyar államvasut 140.10, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 205.32, Bécsi Bankverein 129.50, Villamos részvény 145.80, 3 százalékos magyar arany kölcsön 75.30, 4-2 százalékos ezüstjáradék 97.30, Osztrák koronajáradék 95.50, Magyar koronajáradék 91.65, Osztrák-magyar bank 127.25, Déli vasut részvény 26.40, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 847.50, Párisi váltóár 814. —, Union bank részvény —, Alpesi óányár részvény 300. — Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) november 26. 4-2 százalékos ezüstjáradék 96.90, 1860. sorsjegy 148.50, Déli vasut 26.30, 4 százalékos Aranyjáradék 96.20, Osztrák hitelrészvény 195.75, Osztrák-magyar államvasut 140.20, Olasz járadék 102.80, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.10 Nyugodt.

London, november 26. Angol consol 82.14. Páris, nov. 26. (Zárlat) 3 százalékos Francia járadék 94.97, Osztr. aranyjáradék 96.10, Magyar aranyjáradék 93.05, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 487. —, 4 százalékos Olasz járadék 103.05, Déli vasut elsőbbségi kötv. 312. 5 százalékos marokkói járadék —, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék —, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 87.25, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 92.32, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 497. —, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 92.10, 4 százalékos unifikált török jár. 92.50, Török sorsjegy 164. —, Török dohányrészvény 421. —, Osztrák földhitelintézet 1041. —, Osztr. Länderbank 444. —, Magyar Jelzálogbank 451. —, Banque de Paris 13.92 Banque Ottomane 687. —, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 148. —, Meridional vasut 656, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 610. —, Rio Tinto 16.66, Sucerie d'Egypte 31, Tula —, Thomson Houston —, Uríkányi köszén —, Chartered 389, De Beers 141. —, East

Rand 24. —, Jagersfontein 434. —, Transvaal Consols 96.50, Transvaal Land Company 45. —, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.87, Váltó német piacokra (rövid) 122.68, Váltó Bécsre (rövid) 104.12, Váltó Belgiumra (rövid) 1/8. — Olasz aranyváltó (rövid) 1/8, Váltó Svájcra (röv.) 3/8, Csek Londonra 252.50, Magánkamatláb 4. — Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, november 26-én. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 123—125 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 126—127 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 128—130 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1907. évi november 24. napján volt készlet 28752 drb., 1907 november 6 napján felhajtott 24 darab, 1907 november 25. napján elszállított 282 darab, 1907 nov. 26. napjára maradt készletben 28494 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonzumvásár.

Budapest, nov. 26. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 1118 darab sertés. — darab süldő, — darab malacz. Pótelhajtás 126 drb sertés, 61 drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1227 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 2471 darab sertés, 61 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 1739 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 732 darab sertés, darab süldő, 61 drb malacz. Mai árak: Zsirterítés öreg elsőrendű 350 kg-on felül életsulyban 104—108 fillér, életsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr-ig — fillér, életsulylevonással

fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, életsulylevonással 122 — fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillérig, életsulylevonással 123—130 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — korona, életsulylevonással 117—130 fillérig. Belföldi süldő — korona. Horvát süldő — korona. Malacz — korona. (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsulyban értendők.) A vásár irányzata közepes, az árak változatlanok.

Sorjувásár.

Budapest, november 26. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 186 drb élő borjút. Az üzlet élettelen volt, mindazonáltal az árak nem változtak. Fizettek elsőrendű élő borjúkért 96—106 fillért, kivételesen 110 fillért. Középmindőségű élő borjúkért 84—94 fillért, silány és rugott borjúkért 76—80 fillért kg.-kint levonás nélkül.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for dates (november 26, november 25) and locations (Duna, Norva Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Iatorozsa, Laboreca, Una). It lists various locations and their corresponding water levels in meters.

Table titled 'Buza' (Wheat) showing prices for different grades (Huszvidéki, fehérmogyai, peetvidéki, búsági, bácskai) in various units (100 kg, 100 hl).

Table titled 'Egyéb gabonafélék' (Other grain types) showing prices for items like Ross, Arpa, Zab, and Repce.

Table titled 'Európanya' (Europe) showing prices for various types of flour (Dunántúli, Felsőmagyarországi, N. vrségi, Erdélyi, Bácskai, Pest).

Table titled 'Különféle termények' (Various products) showing prices for items like diadémásir, szalonba, szilva kőszárú, and boromag.

Államadósság közkölcsonok

Table listing various financial instruments and their prices, including Magyar aranyjáradék, Osztrák aranyjáradék, and bank shares.

Záloglevek. Elsőbbségek

Table listing mortgage loans and their terms, including Bejár. t. r., Egyesült. f. v., and others.

Takarékpénztárak

Table listing savings banks and their financial details, including Budapesti Takarékpénztár, Magyar Takarékpénztár, etc.

Bankok részvényei

Table listing bank shares and their prices, including Anglo-Osztrák bank, Magyar Takarékpénztár, etc.

Biztosító társaságok

Table listing insurance companies and their financial details, including Elő magyar Áll. biztosító, etc.

Gőzmalomok

Table listing steam mills and their prices, including Concordia, Elő Budapesti, etc.

Különféle vállalatok

Table listing various companies and their financial details, including Budapesti Értéktársaság, etc.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1907. november 26-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap leginkább az ország délkeleti felén fordult elő némi csapadék. A hőmérséklet némileg emelkedett; a maximum: Fiumében 8 C° és a minimum: Késmárkon -11 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Némi hőemelkedéssel tulnyomóan borús idő várható, helyenkint - főleg északon és nyugaton - csapadékkal.

Table with columns: Állomás, Legnagyobb mennyiségű hó, A hőmérséklet Celsiusán, Szélirány és sebesség, Felhőzet, Csapadék, Hőmérséklet. Lists various stations like Szatmárnémeti, Késmárk, Budapest, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

November 26.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Molnár Miklós szatmárnémeti törvényszéki joggyakornokot a tordai törvényszékhez aljegyzővé, Fekete Béla budapesti törvényszéki irodatizsét a pestvidéki törvényszékhez telekkönyvvezetővé, Schermann Jenő bethleni járásbírói telekkönyvi átalakító díjokat a vingai járásbíróihoz, Homoga János szolnoki törvényszéki díjokat az egri törvényszékhez és Medzilátrány Miklós nagybirtosi járásbírói telekkönyvi átalakító díjokat az illavai járásbíróihoz irnokokká; a pénzügyminisztérium vezetésével megbizott miniszterelnök Tuka László, Spitzer Fülöp, Herczegh Pál, Fazék Gyula, Krepelka Ferencz, Pántó Dezső, Timok Tiberius, Grünhut Gyula, Kalotsa Imre, Glück Zoltán, Abzinger Gyula és Preszlik György okleveles bányász, illetve fémkohómérnököt, ideiglenes minőségű bányagyakornokokat, az állami szolgálatban véglegesítve, tisztjölöttekké; a kassai ítélőtábla elnöke Bárdos Benő mikolczi lakos, végzett joghallgatót a kassai ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a marosvásárhelyi ítélőtábla elnöke Szabó Ignác ügyvédjelölt, végzett joghallgatót a marosvásárhelyi ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornokká; a nagyvárad-i főügyész a nagyvárad-i törvényszéki fogházhoz fogházfőmesterré Széplaki Sándor nagyvárad-i törvényszéki címzetes fogházfőmestert; a pancsovai törvényszék elnöke Kiss Gergely tartalékos honvédszázados, pancsovai állami polgári leányiskolai napidíjas szolgát az antalfalvi járásbíróihoz III. oszt. hivataloszállású nevezte ki és a vallás- és közoktatásügyi miniszter Eötvös László a siketnémák szegedi intézeténél ideiglenes minőségben működő gyógynevelő tanítóit ezen állásában végleg megerősítette.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter Hetey Gyula, az igazságügyminisztériumban alkalmazott nagyvárad-i törvényszéki irnokot irodasegéd-tisztii minőségben az igazságügyminisztériumhoz; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Salamonné Bartha Józsa szentleányfalvi állami óvónót a rahóti állami óvodához ugyanebben a minőségben, Czeizler Ilona rahóti állami óvónót a szentleányfalvi állami óvodához ugyanebben a minőségben és Nagy Róza mezővári állami óvónót a muraszombati állami óvodához ugyanebben a minőségben áthelyezte.

Pályázatok. A selmecbányai erdészeti és bányászati főiskolánál tanárségi, a losonczy sóhivatalnál sótanári, a veszprémi pénzügyigazgatóságnál állami végrehajtói, a nagykállai adóhivatalnál ad-

tisztii, a balatonfüredi járásban járási számvevői állásra 2 hét és a sajoszentpéteri járásbírói állásra egy irnok állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

Felelős szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND

S Z I N H Á Z A K

Szerdán, 1907. november 27-én.

Nemzeti színház

Napamasszony.

Vigjáték 3 felvonásban. Itt: Victorien Sardou.

Személyek: Noivollé, Susane, Thovenot, Berard, Davenay, Barzac, Bondinois, Fucsi, Piocheul, Berquin.

Kezdeté 7 órakor

M. K. Operaház

Jancsi és Juliska

Mese 3 képm. Zenéjét szerző Humperdinck. Szövegét írta Veze Adelaide, fordította Abrany. E.

Személyek: Andris, Jancsi, Juliska, A vasorrú bába, A tatár bácsi, Harmat bácsi.

Utána: A BABATUNDER

Lövésnyus 1 felvonásban Szerző Lassalle és Gaul.

Kezdeté 5 órakor.

Várszínház

Zárva

Nepszínház-Vigopera

A bálkirálynő.

Operett 2 felvonásban, szövegét írta Hicks Hamilton, a verseket Paylor, zenéjét szerelte Erolino Baket és Heines Herbert. Fordította Heitai Jenő.

Személyek: St. Jermyns hercege, Sir Johan Crystal, Angela, Honoria, Sophia, Lord Dandreamy, Gibson.

Kezdeté 8 órakor

Vígyszínház

Tisztii fruska

Vigjáték egy felvonásban. Itt: Rajna Ferencz.

Személyek: Carin grófné, Valibu gr. leánya, Arzen, báró, György, szazados, Kort, diák, Szobalány.

Kezdeté 8 órakor

Coullisset ur

Vigjáték 3 felvonásban. Itt: Blum és Toche, Fordította Mihal József.

Személyek: Coullisset, Saint-Castel, Gas on, Rosino, Lucien, Louise, Anette, Esparvi leno, Althe né, De Fontelierno.

Kezdeté 8 órakor

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE igazgató VI., Nagymező-u. 17

Ma és minden este a rendkívüli kacagató hatású Bernard-társulat előadása egy amerikai tingli-tangliban

és a műsor többi elsőrendű száma.

Az előadás kezdete pont 3 órakor.

Jegyelővétel: délután 10-12-ig és délután 3-6-ig

A töltörben reggeli 6 óráig VORÓS ELEK cigányzenekara hangversenye.

Varieté-Színház

ezelőtti Nemzetközi Orfeum. BUDAPEST, VIII., Rákóczi-ut 63. szám.

Még csak rövid ideig

Ő excellentiája Vehim Pasa neje

Margarethe Morgan fellépte, a vi ághírű THE GREAT MORGAN FAMILY akrobata csoporttal.

Az előadás kezdete este 8 órakor.

A töltörben éjjeli 12 órától reggeli 6 óráig

NAGY BALL MABILLE

A töltörben reggeli 6 óráig HEGEDUS GYULA elsőrendű cigányzenekara hangversenye.

Minden ünnep- és vasárnap délután 1/4-kor előadás.

SCHMIDT M szíjgyártó, nyerges és bőrdíszes Budapest, VIII., Rákóczi-ut 2A. sz. Ajánlja saját gyártmányú kocsisző és lovaglő-szerszámjait. Mindennemű utazó és kémi bőrdíszek, pénz, szivar, csigargó stb. társzál. - Árjegyzék bém. könyve.

Gőzekéket

a legkülönbözőbb szerkezetekben, kisebb és nagyobb gazdaságok, szövetkezetek és bérszántási vállalkozók részére, a legjobb kivitelben és kedvező fizetési feltételek mellett szállítanak

John Fowler & Co., Budapest-Kelenföld.

BUDAI KIRÁLY KESERÜ VIZ. ELSŐRANGÚ HASHAJTÓ

SZÉP, ÜDE LEÁNYOK, BÁJOS ASSZONYOK

arcuk ékességét az Azaleakrémnek, a modern kozmetika ezen csodaszereinek köszönik, mely rapid távolítja el a szeplőt, pattanást s az arcnak természetes, bájos fényességét kölcsönöz. Ára 3 korona. Utánvétellel szétküldi a főraktár: Borbás Gyula gyógyszerész, kozmetikai laboratoriuma, Mezőcsát.

Most jelent meg!

ALMANACH AZ 1908. ÉVRE.

Szerkesztő: Mikszáth Kálmán

TARTALOM: Előszó. Mikszáth Kálmán. Dániel Lengyel Laura: A megváltás. Krudy Gyula: A lumpok iskolája. Ambrus Zoltán: A kor vezérei. Farkas Pál: A bolgoly hollandi Szini Gyula: Heliosz. Pekár Gyula: A rezidens. Zöldi Márton: Rátartás. Kazár Emil: A felesége egyetemi hallgató. Malonyai Dezső: Egy vén kisasszony és egy kuty. Sas Ede: Hová lett a pinczekecs Bársony István: Volt - nincs. Lux Terka: Amit Borcsa keres. Lőrinczy György: Szervusz, Barányi. Lovik Károly: Borcsa kisasszony. Herczeg Ferencz: Mariska szégyent hoz a családra. Mikszáth Kálmán: P. York.

ÁRA DISZKÓTÉSBEN 2 KORONA.

Kapható minden könyv-ereskedésben, valamint a kiadónál Singer es Wolfner könyvkereskedésében, Budapest, VI., Andrassy-ut 10

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyra ragyogó ékessége: olcsóbb és jobb, mint a külföldi utazatok.

„Glória angyalharangocská"

1895 t. c. é. tör. vedve kizárólag Pálfői és Hase-nál. Fényár közepes ragyogva a karácsony közeledtét hirdetik. Fényvel beragyogja az egész karácsonyt. A 3-nyerű megfogható a fűző kerék forgatásán s a róla lecsúszó patent kálapacok az angyalharanghoz vedve egyszerre többféle, kel emes, tiszta összhangot hallatnak így a fényár közepes ragyogva a színt játszóhoz vonuló nyálcsonyóra emlékeztetve a betűnemi éjvarázsló erejét ábrázolja a fűzőkerék és gyöngyökkel. A kályhára állva is könnyen működik. A Pálfői és Hase-féle „GLÓRIA ANGYALHARANGOCSKA" kéregdobozos, díszes kivitelben, hazánál utasítással 75 kr., 4 db 2 frt 69 kr., 6 db 8.90 kr., 12 db 7.25 kr.

75 kr.

Pálfői és Hase-féle „Glória angyalharangocská" díszes kivitelben fűzőkerékkel 1 db, 2 darab 1 frt 85 kr., 3 db 2 frt 70 kr., 4 db 3 frt 50 kr., 6 db 5 frt 15 kr.

Okulva a multakon! Minthogy közvetlen az ünnepok előtti vidki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját erejűvel elkérjük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után sürgősen rendelje meg.

Plökl és Haas

szportüzletének karácsonyfadísz idegyosztálya Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 13. szám. Ezerféle gyönyörű fadísz udjónsággal, 12 db egy dobozban 20, 25 és 30 kr. Glória- és karácsonygyertyák 80 db 24 kr. stb. finomabb és díszített darabja 2 kr.

S Z I N H A Z A K

Szerdán, 1907 november 27 évi
Magyar színház

RAFFLES.
Színház felvonásban. Irta S. B. Hornung és W. Eugen Prosbrey
Lord Amersleth Réthey
Lady Melrose, testvére Vera P.
Gwendolyn Borostyán S.
Crowlay, a lord fia Vandory
Lady Ethel a lord lánya Lóant I.
Bedford Curtis Vágó
Merton Tarnay E.
Clawabay Garas
Mrs. Vidal Polgár I.
Soldbey, komornyik Körmenyi
Manpos Harry Papp
Raffles Arthur Somlai
Kezdeté fél 8 órakor

Király színház

Varázskeringő
Operett 4 felvonásban. Írták
Dörmann és Jacobsen. Fordi-
totta Mérei Adolt. Zenéjét szer-
ezte Strauss Oszkár.
Személyek:
XIII. Josphim Német
Lothár Papir
Helena Petráss S.
Niki Rathonyi
Gusztó Csapó
Friderika Ötös G.
Franca Ötös G.
Vendolin mérnök Szabó
Sigmund, lakaj Sáfrány
Kezdeté fél 8 órakor

Urania színház

A babona.
Kezdeté fél 8 órakor

november 27 évi
MODERN SZÍNHÁZ KABARET
Andrássy-ut 68.

— Minden megdrágult. Mol-
nár Ferencz jelenet. **Nézőbőr**
a színpadon. Színpadi tréfa. —
Disznótör a Lipótvárosban.
Pesti életkép, írta Molnár Ferencz.
21 mulatságos kabaretssám.
Fellépnek: Medyaszi Vilma,
Tornai Fancsi, Pócs Lili, Vörös
III, Kökény Ilona, Ural Mollá,
Gregus Margit, Nyáral, Kar-
dos, Kabók, Solyom, Eszenzimál,
Bárony.
Kezdeté 9 órakor.

„APOLLO“-SZÍNHÁZ
Telefon 68-82.

**Vilmos császár
angliai látogatása.**
Egynapos szerelem. Kelle-
metlen kocsikázás. Neró
császár élő szobra.

Titokzatos szabóműhely.
Részeg kerékpáros. Az órák.
Az öregség. Szénevédélyes
csokoládé.

Reiszer Dóri.
(Éneklő kép)
Naponta délutáni gyermekelő-
adások Ali Baba és a negyven
rabló kerül színre az alkotáiban.
Esténként egy új cabaret kuplé
kerül színre előrangú művészek
előadásában.
Kezdeté 5 órakor.

BUDAPESTI Cabaret Teréz-körút 28.
Telefon 52-88.

(BONBONNIERS).
Minden este 9-től 12-ig nagy előadás. Szerdától, november
27-től teljesen új műsor! Új darabok! Leszli Fildör mű-
termében. A pesti kávéház. Zrínyi kiróhanása. Egy valópör
története. Új színpadi tréfák! A szász yszendős jóvendő
mondó. A női kalap tultengése. A Valida a Wagner zenéről.
Huszonöt új cabaretssám. Fellépnek: László Édzsi, Nagy
Endre, Ferenczy Károly, Kepl Józsi, Balogh Érika M.
Chabauty, Huszar, Sajó, Mahr, Gabánai, Kóváry stb. Je-
gyek: Bárd, Kossuth Lajos-utca és Andrássy-ut, Zipser-nél. And-
rássy-ut 4. és a Cabaret pénztáránál.

FOLIES CAPRICE.
RÉVAY-UTCA 18.

Igazgatók: Leitner és Keleti | Rendező: Rott Sándor
Az előadás kezdete 1/29 órakor.
1/40 órakor: M A 1/40 órakor!
„Leánynezőben.“
Böhözi írta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Végül 11 órakor.

„Ländliche Unschuld“
Büriest bohózat írta: Satyr. Rendező: Werner Manó.
Továbbá: Trebitsch Sándor, Baura Emil, Türk
Berta és Zöldi Márton u. szülő számaikkal.
Nappali pénztár 9-11-g és délután 3-6 óráig.
Az 1-ső emeleti Casino de Paris-ban minden este
1/212-től angol és francia különlegességek fellépte.

TÁTRA-MULATO
VII. KIRÁLY-UTCA 77.

A főváros legelőkelőbb családi mulatója.
1907. november hó 16-tól kezdve
teljesen új műsor.
Különösen kiemelendők:
WOLLNER ADOLF jellemzés
az 6 kiltűnő Cabaret-műsorával.
The Jolie's Boston a legjobb néger excentrique-ketős.
Bermony Mina
előadó-művész nő új műsorral.
Rénard Ada
tánc-excentrique.
Kovács Vima
átváltozó tánc-soubrette.
Az említettek kivül fölép még naponta 16 előrangú attrak-
ció. Teljesen új bohózatok. Palyók! Fentartott helyek!
Az előadás kezdete 8 órakor.

Ingóságokat,
butorokat beraktározunk, kívánatra azokra előnyös
feltételek mellett pénzelőleget adunk, ugy-
szintén mindennemű költöztetést jutányosan elvállalunk.

Hj. Braun Testvérek.
József-körút 78 Telefon 86-12.

Ha brilliant függőt

gyűrűt vagy más ékszereket akar jutányos
árban vásárolni, keresse fel bizalommal
BLATT HENRIK ékszerüzletét
BUDAPEST, József-körút 59.

Ezüst. Ezüsttárgyak kicsinyben
való árusítása
cs. és kir. udv. és
kamara ékszerész
üzletáruháza.

IV. ker., Királyi Pál-utca 13 szám.
1906. évi december 1-én, gyári épületében a kicsinyben
való árusítás számára is pazar helyiséget nyitott. (Bejárati
földszint.)
E főnyes helyiségben mindennemű ezüsttárgy (asztal-
dísz, tálak, fényűző cikke, evőeszköz stb.) vásárolható.
Rendkívül gazdaság választék a legfinomabb kivitelben,
szabott gyári áron, melyek minden tárgyon láthatóan jól
vannak tüntetve.

**MARGIT GYÓGY
FORRÁS**

(Margittelep* Szegmogyó)
a gyomor, belek, húgyhólyag, s különösen a
légzőszervek hurutos bántalmainál igen jó
hatású még akkor is, ha **vérzések** esete forog fenn
Megrendelhető: Édeskúty L.-nél Budapesten és a
forrás kezelőegységén Munkács.

RÓZSATEJ
kittűnő telet-ápolószer 9 K
balzsamszáppal hozzá — 60

OSAN kittűnő fog-ápoló
szájvíz 1 K 78 fill.
Fogpor — 88 K.

TANNINGENE
legjobb hajfestőszer 5 kor.
ANTON J. CZERNY, WIEN, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. 1., Wallfischgasse.
Raklár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Michelstädter Utóda

OSKÓ GÉZA

BUDAPEST,
IV., Váci-utca 3. ss.

Cipő-
különlegességei.
Részabottárak talpa vésvé.

Nászajándékok
jubileumra díszítványok, évő-
eszközök, műtári cikke k

részletfizetésre
is kaphatók jutányos áron

POLGÁR KÁLMÁN
művészi ékszertervező
Budapest, Erzsébet-körút 29. I. em.
Arjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

Hol kell

Erényi-lichtiol-

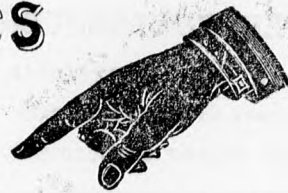
Salicilt használni?

1. Ahol a viszketegségi bőr-
baj ellen nem lehet találni
más megbízható szert.
  2. Ahol a sömörös viszketeg-
ségtől nem tudnak meg-
szabadulni.
  3. Ahol a sebek vagy kise-
besedések sok bajt és kel-
lemetlenséget okoznak.
  4. Ahol az aranyeres fájdal-
mak napirenden vannak.
  5. Ahol végbél-bántalmak
óriási fájdalmakat okoznak
  6. Ahol az excema gyakran
mutakozik.
  7. Ahol a feldörzsölés és
kisebesedés égetési fájdal-
makat okoz.
  8. Ahol a test bármely része
vagy a lábak izzadnak.
  9. Ahol a viszkető fájdalmak
jelentkeznek.
  10. Ahol az ótvár nem volt
eddig gyógyítható teljesen.
- Az eredeti „Erényi-lichtiol-Salicil”
3 koronás dobozokban csak a kizárólagos
készítőnél kapható:
- Erényi Béla** DIANA-
gyógyszertár
Budapest, Erzsébet-körút 5.
(Postai megrendelések utánvétel mellett aznap
szállítatnak.)
Több mint egy millió köszönőlevél és
beszélgetés a világ minden részéről.

Szegény és gazdag

egyaránt vegye meg azonnal, amint módját ejtheti a hirneves

Alföldi Fehér Keresztes

SÓSBORSZESZT

mely felülmúl minden más gyártmányt és mert

szegény és gazdag

fáradt teste okvetlen megkívánja, hogy az

Alföldi Fehér Keresztes Sósborneszszel

masszirozzak

Ezen sósborneszszel való bedörzsölés által rögtön elmúlik a meghűléstől, hőségtől és megérőltetéstől keletkezett fájdalom. Ugy szintén hatásos szer fogfájás, főfájás, csontfájdalom, hátfájás, derékfájás, izomfájás, nyilalás, oldalszurás és szaggatás. Különösen és éppen ezért kedvelik az alföldi fehér keresztes sósborneszszet, mert azonnal a használatba vételkor már csillapítja a fájdalmat.

Az alföldi fehér keresztes sósborneszszel ezért nyerte

a „HÁZIBARÁT”

elnevezést, mert ha cseppenkint cukorra vagy vízbe téve használják, az étvágyat gerjeszti, az emésztést elősegíti és ha véletlen gyomorfájása van az illetőnek, annak fájdalmát csillapítja.

Vigasztal a bajban, búbán és bánatban, mert ő a nélkülözhetetlen

„Házibarát”.

Kérjük, ha ezen hirdetésünket elolvasta

próbáljon bárhol,

mert ma már Magyarország minden városában — falujában található

a „Házibarát”

az alföldi fehér keresztes sósborneszszelből egy üveggel venni és meg fog győződni, hogy a mi hirdetésünk a tiszta igazság. Az igazság pedig győz.

Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után,

➔ Oriási próbauveg csak 40 fillér.

Mindenütt kapható, de kérjük világosan alföldi fehér keresztes sósborneszszet kérni a bevásárlás alkalmával.

Egyedüli gyártója:

Első Alföldi Cognacgyár R.-T. Kecskeméten.

Ő csász. és kir. fensége József Főherceg és Fülöp szász Coburg Gothai herceg ő fensége kamarai szállítója.

Minden posta utánvétel rendeléshez a hirneves ALFÖLDI COGNACGYÁR hirneves kecskeméti különlegességeiből a rendelés nagyságához mérten 1—5 üveggel ajándékozunk.

Budapest főraktár Lederer „Magyar király” gyógytára V. Marokkói-utca 2. Erzsébet tér.

Gőzeke-, BARDI.

kocsirud-, Spritzbogen-, kézi-, udvari- és asztali-

Acetylen-lámpák

Bárdi József

RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL,

Budapest, VI., Mozsár-u. 9.
(Fővárosi Orfeum mellett).

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Leosztás... Leosztás... Leosztás...
PAP LAN PAP LAN PAP LAN

Összeállható vasgőz kályhák és mairaccal 10 kft.
Sodanyágybetelek német szőnyeg 6 kft-tól feljebb.

GICHNER JÁNOS

Ágyonmű rész- és vasbútor-gyáros
szőnyeg, függöny, pokróc, terítő stb.
nagy választékban.

BUDAPEST,
Erzsébet-körút 20,
Fűzfűtől a Rákóczi (Károlyi) ut 24. sz.
Gyár: Kertész-utca 7. és 9.

Arjegyüket házhoz is küldjük és bérmentve küldjük.
Mag nem felelő árú készleten vagy a pénz visszafizetés.

Magyarnak Pécsi Németség Bécsi

Ne küldjék pénzünket külföldre.
Készletét kizárva, nem tetsző árut kicserélek vagy a pénzt adom vissza. — Csak ártalmatlan szobalakat, kipróbált órákat szállítok.

Legnagyobb raktár! Legelőcsőbb árak!

«Kortárs» ébresztő óra külön szerkezettel, 1 haranggal — K 3.—
Dupla csengős — 4.—
Éjjeli világító számlappal, 1 haranggal — 4.—
Vasutas ébresztő, legjobb minőségben — 5.—
Törzvényharang ébresztő óra, kollektív csengésű falli óra — 7.—

2. Osztrák vagy cseh áru 1 koronával olcsóbb.
Megrendelés legelőcsőbb postautalványon csak külföldi. Ezen lapra hivatkozva, megkapja 3000 ábrájú arjegykezetet ingyen és bérmentve.

Schönwald Imre órásmester és Pécsi órásgyáros

Felesége keres

a háztartás vezetése mellett könnyű kézi munkával 20 koronáig hetenként.
Férfit keresek is alkalmas.
Csekély bosszorzósi költségek.
Kérjen prospektust!
Schöndorfer F. Választ hazipar felosztására. Wien, VII., Neukengasse 150.

Kapható minden jobb férfierőmű üzletben.

Wien, I., Kohlmarkt 8.
Képes arjegyék ingyen.

Ügyelni tessenék a gyári jegyre ezen átlátszóval:
W. Benger Söhne, a. a. Prof. Dr. G. Jäger.

Deutsch Márkus

gyufa-nagykereskedő
Budapest, VII., Dob-u. 1.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACS

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbajt, sebeket, bujakórt (syphilit), bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is, önterleket és annak utóhatait, ideg- és hágerővel, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 9-4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógy siker.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfeletti gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyvesztés és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban, emerit. kórházi orvos,

gyorsan és alaposan gyógyít bármely régi és makacs titkos betegséget (húgyvesztést, sebeket, syphilit stb.)

Impotentiát (férfiui gyengeség) még idősebbeknél is meglepő eredménnyel, a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül.

Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszerek.

Rendelés: d. e. 9-3-ig és este 6-8-ig.

Budapest, Rákóczi-ut 8/A. szám
(A Pannónia szállodával szemben.)
Atjéző ház — Betárolás — Kézen vándortermek.

INGYEN

diszkrét és bérmentve küldjük rendkívül érdekes tartalmú ábrákkal és használati utasítással ellátott arjegykezeteket.

HALHOLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12 K tucatja
PESAR, OCLUS, NŐI ÖVSZER 3—5 kor.
ettől való megbízható valódi angol és francia gyártmányok.

„NAKIRA“ törv. védett férfi-övszer különleges, valódi indiai paragummból feltétlen megbízható, tucatja — 12 K

MINTAGYŰJTEMÉNY 12 darab legfinomabb óvszerből — 4 korona.

UTERUS-SPRAY eredeti törv. védett női különleges — 14 korona.

Universalis-sérvkötők
páratlanok, kis gummi nyomólappal, a legnagyobb sérv is elszarható. Egyoldala 6-12, kétoldala 10-24 korona.

Műlábak, műkezek, egyenestartók, terdönöttek, támgépek, stb. stb.
Haskötők, gummiharisnyák stb. Irriqatorok, betegápolási cikkek kaphatók.

Magyar Orvosi Múszertár Budapest
VII., Rákóczi-ut 32.
Pontos címre és a veres keresztre figyeljünk.

BIZTOS

gyógyulást keresőknek
kik bármily nemi betegségben szenvednek

mint húgyvesztés és hólyagbajok, húgyvesztésküldetek, vizeletlét zavarok, éjjeli magömlések, sebektől és bujakóros bántalmaktól (syphilit), az önterleket utóhatóitól fellépő idegbajok, korai férfi erő elgyengülés, bármily bőrküldetek stb. nőknél fohérfolyás, méh bajok, alapos, gyors és gyökéres gyógyítására szigorú tudományos és lelkiismeretes gyógyítási módjainkat legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. ( ) kir. osztály főorvos országos hírt és a legújabb 20 éve fennálló rendelés intézetét

Budapest, VI. kor., Andrássy-ut 24. sz.
Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idült húgyvesztés és hólyag bajok vizsgálata villamos húgyvesztésről segítélvel.
Videknek levelekre kimerítő választ és szakértői tanácsot nyújtok, gyógyszeréről gondoskodik. Titoktartás biztosított.

Nőknek külön váróterem.

HETI MŰSOR.

November—Deczember	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Víg-színház	Király-Színház	Nepszínház (Vil.-Opera)	Magyar Színház	Vár Színház	Urania
28 Csütörtök	Pozsonyi diéta	Carmen	Az ingovány	Varázskerényő	A denové	Kerülő ut	—	A babona
29 Péntek	Romeo és Juliá	—	Coulisse ur, Tiszti fruska	Varázskerényő	A vörshaju	Kerülő ut	Miss Hobbs	A babona
30 Szombat	Napam asszony	Is enek alkonya	osette isasz a feleségem	Varázskerényő	A bákirályó	Rosmersholm	—	—
1 Vasárnap	Marianne Megváltás	Eledott menyasz szony	Az igazság Coulisse ur, Tiszti fruska	A vig özvegy	A bujakóros	Nóra	—	Rendnek muszaj lenni A babona

Hatóságilag engedélyezett

Hol keressük a LEGJOBB POWDERT ?

Kérjünk MÖLLER J. L.-től

Blaha Serail Poudert

Blaha Serail Poudert (név szerint) a legfinomabb por. Valószínűleg az egész országban az egyetlen, amely a legújabb és legkorszerűbb technológiával készült. A Blaha Serail Poudert a legújabb és legkorszerűbb technológiával készült. A Blaha Serail Poudert a legújabb és legkorszerűbb technológiával készült.

GREME POMPADUR

Greme Pompadur (név szerint) a legfinomabb por. Valószínűleg az egész országban az egyetlen, amely a legújabb és legkorszerűbb technológiával készült. A Greme Pompadur a legújabb és legkorszerűbb technológiával készült.

Egy téglát ára 1,80 forint. Egy téglát ára 1,80 forint.

MÜLLER J. L.

Budapest, IV., Koronahéczeg-u. 2. Az országban mindenütt kapható.

Grammofonok, Hangszerek, Fegyverek Látszók

Csekély havi részlet
mellett árfelértékelés nélkül.

Aufrecht & Goldschmied
Budapest, VII., Rákóczi - ut 26. szám.

Tessék árjegyzéket kérni.

GUMMI!

Valódi francia és amerikai óvó különlegességek eredeti csomagolásban.

Orvosi ajánlva! Feltétlen biztosított Gummi és halálhíjag. Árak: tucatanként k. 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14. Női évászor, Passarium oclasiivum. Mensinga tanár szerint, k. 2-6. Ujj Autó vaginal spray! a legbiztosabb és legényelmesebb női különlegesség. Ára k. 18. Irrigátor, sebfeccskendő, bidek stb. gyári árak mellett.

Kérje ingyen és bérmentve legújabb árjegyzékemet, céri bevitelben titoktartás mellett.

KELETI J. orvos-sebészeti mű-
Budapest, IV., Koronahéczeg-utca 17.
(A magy. kár. főposta mellett.) Alapítva 1896.

Autom. patkány fémfogó 2
frt. ezereknek 1.20 frt. egy éjjel
felgölygés nélkül vagy 40 darabot
fogtak nem hagynak szagot
hátra és önmaguk állnak fel.
"Polipse" svábbogárfogó ezerekre
fogja elfeleként a svábokát és
muskákat. Ára 1.20 kor. Min-
denütt a legjobb ár-érték arányú.
Készítők: Dr. Annyóval Schuller
J. Bécs, II/E. Kuzina-utca 4/c
4/c Bécs aian köszönő és elis-
merőlevel.

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, HÁZAJÁNDÉK- TÁRGYAK

A
LEGELŐNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERÉSZ-és MŰORÁSZ
üzletében szerezhetők be.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK.
ÁRJEGYZÉK 20 000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Dr. FÜREDI

v. kórházi főorvos, katonai, megyei és ker. pónzlár/
főorvos, a madjidie-rend lovagja stb.

Titkos betegségek

minden neme, impotentia, nemi és női bajok, leg-
képzettebb specialista, rendel: 9-től 4-ig és este
7-től 8-ig.

BUDAPEST, Kerepesi-ut 60. sz.

Vegyí és górcsói vizsgálat mellett, levél után is biz-
tos gyógyászer. Mérsékelt díj.

ki villamos cég táblát vagy más reklámot

akar, forduljon az

„Elektricitás“-hoz, **50% megtakarítás!**

szabadalmazott színváltoztató és betüknént író szerkezetek. Rendkívül elterjedve!
BUDAPEST, VII., Jósika-utca 2. Telefon 22-76.

Hatóságilag engedélyezett

Villamos-vállalat.

3 hirdetés rovában minden szövegszerű beiktatása közönséges postai befizetéssel 4 fillérrel, kompakt beiktatás szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETESEK

3 hirdetés rovában minden szövegszerű beiktatása közönséges postai befizetéssel 4 fillérrel, kompakt beiktatás szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban. Budapest, V. Ráivány-utca 6/C. 286

Vigyázzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. 25271 sz.

1 ma pergetett
akáczmézet bádogszelen-czékben 5 kilós postascomagokban bérmentve 8 korona utánvét mellett szállít a kakucsi méntelep kezelősege Inárcs-Kakucs. Posta és táviró helyben.

Házak,
villák, telkek, gyáriraktárak, gyáripari épületek a főváros minden részéből eladásra vagy kibérlésre előjegyzésben. Huszár Budapest, V. Gresham-palota Elsőrangú ajánlások. Telefon 81-08.

Ha állást
vagy foglalkozást keres, ha képviselést óhajt, ha helyzetét javítani akar, úgy rendelje meg a „Magyar pályázati értesítő és munkaközvetítő” V. Csáky-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Mutatványsszám ingyen. 27367

Magán építő iparos
iskola előkészítő építő, közműves és kőfaragó vizsgálóhoz biztos sikerrrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat, Vagy főzést műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 27225

Érdekes
könyvek és fényképek
Izléses, elragadó stereoskopokat és levelezőlapokat szállít

FRIEDRICH MÜCKE
photo-technikai intézet
Weissensee - Berlin.
Katalogus zárt borítékban 40 fillér bélyeg ellenében.

BUTOR
Alkalmi vételi
Butorvásárlók figyelmébe ajánlom legjobb minőségű butoraimat. Háló-, ebédlő- és üreszobák, valamint egyes butordarabok, oszlopok olcsón, minden elfogadható áron kaphatók
PECHNER N.
butor - nagykereskedő
Király-u 28. az udvarban.
TELEFON 38-71.

A Schnitzer-féle
TEÁT
Kiváló ízű és kiadós ízű fogva a legjobb családokban, internátusokban, szanatóriumokban stb. minden más tea fölé helyeznek.

Schnitzer Mór
orosz, cejloni, kínai tea, valamint cognac, rum nagy-bani behozatala
Bpest, VI., Váci-körút 9.
Fióküzletek:
V., Váci-körút 80.

Polgári iskolai
reáliskola, gimnázium, kereskedelmi, egyéves önkéntességre képező vizsgákra, valamint mindenféle javító és pótló vizsgákra legrovidebb idő alatt a legjobb sikerrel előkészít. „Tanár” Budapest, Thököly-utca L. m. s. ajtó. 26814

Üzletvételt
és átvételt minden irányban ingyen közvetít Huszár Budapest, Gresham-palota Csak levélféleg. (Válaszbélyeg). Elsőrangú ajánlások.

Lakást,
butorozott szobát, bármely célra, berendezéssel is, mindenféle berendezéssel gyorsan, csekély díjért közvetít a lakásbérletbiztosító cég V. Gresham-palota Merleg-utca 2. sz. Telefon 81-08. Minden bérletbiztosítást nyilvántartva.

Csemegezőllőt
legnemesebb fajokban, fagymentesen csomagolva, 5 kilós postakosarakban 4 koronáért, valamint saját méhészeti termékeiből garantált liszta szimment 5 kilós bádoggödönökben 7 koronáért szállít Rottmann Hermin Kiskunhalason.

Mérnöki műszerek
vesz, elad, cserél, lejtmérők, Planiméter, Teleskop, Goerz-Zeiss-Triader stb.

HATSCHKE EMIL
Andrássy-ut 13.
Fiókja: Erzsébet-körút 38

Veresáfonyabefőtt
BARTÁ-féle, 5 kilós postakosárúveg 6.-
ko rena FELKA, KONZERVGYÁR Felka, Szepes. 86972

Pénzkölcsönt
4, 4 1/2 és 5% alapon föld-birtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I. II. III. helyen 5-70 évig törleszthető. Személyhitel tisztviselőknek gyorsan eszközözöttelik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Feréz-körút 1/a.

Harzi kanárik.
A nálom 20 év óta elismert legnemesebb cseklő kanári, almat, kék, illetve cs. kir. állami és eremmel állami és eremmel állami, valamint a sz. tisz. teletdíjjal, 10, 12, 16 és 20 koronás versenyen kívül áron. Elsőrendű nőstény 8 korona. Postai szállítási díj hová a legnagyobb hídokban is. Nem tetszőt kicserélek, cserél a pénzt visszadom. Fényképek, elismerő levelek. Magyar-árjegyzék ingyen. I. W. H. S. Kanárienyésző W. H. S. Löhrgasse 20.

Gimnáziumi,
reál, kereskedelmi, polgári egyéves önkéntességi, bármely erkölcsei vizsga letévesztéshez igényelt tantárgyakból legjobb módszer szerint tanít és tanítást kitűnő philológus és matematikus. Egyenkénti oktatás. Tanítványok csak korlátolt számban vételnek fel. A bámulatos eredményeket igazoló okiratok a lakásban meglekinthetők. **Goitein Heinrich** Budapest, VII. Dampj-eich-utca 29. II. emelet 10.

Veszek zálogcédulákat,
elzálogosított brilliántokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és a teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő Budapest, Király-utca 91. Izabella-utca sarkán.

Gyász esetben
ruhák soron kívül gyorsan festetnek feketere Haltenberger Béla ruhafestő gyárában Kassa. 27086

18 forinttól
mérék után készíttük a legelőkelőbb férfiöltönyt, téli-kabátot, felöltőt, francia, angol és hazai szövegekben.
28 forinttól szalon. Ferenoz Jozsef, frakk és zsalaköltönyt a legújabb kiegészítéssel a legújabb kiegészítéssel. Budapesti lakásoknak kedvezményes árai részletekre is. Nagy állomány készpénz rendelkezésünkre áll. Nagy mintagyűjteményekkel vidékre is küldjük.

Grossmann B. és Társa
Budapest, Nagydiófa-utca 3.

500 koronát
fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizeték használatát mellett - tveje 76 fillér - valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök (franco küldéssel külön 95 fill.) Bartilla-Winkler Ede Wien 19/1. Sommergasse 1. Főraktár Budapest, Török Király-u. 12., Andrássy-ut 29. sz. Dr. Egger Václav-körút 17. sz. - Kapható minden gyógyszerárban, Csak a „Bartilla fogvizeték” kérésre. Hámisítások bejelentése jól jutalmaztatik. 372

BUTOR
árverésről, finom és egyszerű butor, hálósobák és garszon szobák Szalon börtölök, gyönyörű tükrök, diván, borszék, íróasztal, perzsaszőnyeg és egyes darabok; Pádes B. VII. Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

Stenográfia
Díjtalan gépirás oktatás az összes írógépeken. Díjtalan és biztos állásbiztosítás. Minden hónapban új gyorsírási és gépirási tanfolyamok nyílnak az okleveles gyorsíró tanóráktól vezetett Stenográfia országos Gabelsberger, magyar, német gyorsíró és gépiró-iskolában. Levelező és vitairás tanfolyamok, kereskedelmi szaktanfolyamok, kereskedelmi akadémiák, a rögös tanórák vezetésére. Tanítás reggel 7 óratól este 9-ig. Copying office, sokszorosítási iroda. Kérjen prospektust. Az intézet helye: Váci körút 33. alatt vannak. Azelőtt Kazinczy-utca 8 (B054)

Leányinternátus.
A fiúmei „Maria Immaculata internátus”-ban kitűnő nevelésben részesülnek 6-12 éves leányok. Nyilvános jellegű iskola.
Méréselt díjak Olasz francia, német nyelvtanítás. Zongoraoktatás. Az internátus a tengerparton van.
Felvilágosítást vagy prospektust szívesen küld:
Az Igazgatóság.

Modern
urasági butorok
alkalmi vételi és eladásra háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítkek, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Lizi Ferencz-ter 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-09.

KI a YES-OUI-SI
mind a két megrendelő, a legújabb minden megrendelőnek szállít és szállás is
angol és francia
gyöngyök alaposan megtanult halja. Közfizetésű ár megrendéssel mind a két megrendelőnek szállít és szállás is. Magyarországon a legújabb és legújabb megrendelőket küld a kiadóhivat. Budapest, Andrássy-ut 91. sz. m.

Parketagyár
Gyöngyösön ajánlja gyártmányait.

Fénykép-készítők
objektívot, vas, alát, cserél, hites Applo lemezek egyedül-elárultó helye.

HATSCHKE EMIL
Andrássy-ut 13.
Fiókja: Erzsébet-körút 38.
Alapítástól 1877.
Sokkal előbb, mint mások kezdték.

Ajtók ablakok,
VASREDŐNYÖK,
VAS RÁCSOK,
kapuk használhatók és újak olcsón kaphatók.

Lefkóvits Jakabnál
Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipót-körút közelében

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol borgeáritárak eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 263
Kazinczy-utca sarok.

KENDI ANTAL
Budapest, IV., Károly-utca 2
az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi borszék és karosszékben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.
Használt szék átalakítása borszékbe olcsó árakban. Legolcsóbb borszék és állványok.
Magánkutató iroda
Rákóczi-ut 75. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvállal úgy magán, mint családi ügyekben Kossá-Magyarország. Telefon 67-47. 26703

Urasági butorokat, szőnyegek, oszillárokat
és legteljesebb berendezéseket (gyárakat és üzleteket is) veszek és eladok.
Nagy Zsigmond
VI., Lázár-utca 3 (a Váci-körút mellett).
Gyönyörű választék a legújabb modern és stílusos matt és fényezett mahagoni pisander vagy másfajta háló, ebédlő, uriszoba és szalonbutorokban. Részlőszobák, borgeáritárak és kárpitosításokban Perza, smyrna és más szőnyegekben és függönyökben, modern bronzcsillárokból, gáz, villamos stb.-hez.

Szepességű csemegek
BARTÁ-féle veresáfonya befőtt, málna-, szamóca-, csepkegyöngy, gomba- és muskotályos, v. ket, pastetomokat a FÉLKEI KONZERVGYÁR Felka, Szepes megye. Kérjen árjegyzéket.

Zálogcédulákat,
brilliántokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb árban veszek. Brilliantokért többet fizetek, mint újonnan kerültek. **SCHILLER IZIDOR,** Sip-tcsa 8. 26316

Alkalmi vételi.
Butorok, visszamaradt szőnyegek, kényesített körülmények miatt eladók: mahagoni hálósoba 180 frt, íróasztal könyvszekrény, nyel, olajfestmények 2 frt, nagy perzsaszőnyegek, lámpák, 3 áru villany 14 frt. Árverési butoreláadás. Dob-utca és Holló-utca sarokpincze. 26616

Polgári dráki
Postos kiszolgálás II
Külföldi szabás
Vidékre mintát küldök, nagyobb rendelésnél személyesen elmegyek.
Zellszka János
angol úri szabótorna-
BUDAPEST,
Andrássy-ut 68. I. em.
Állandó választék a legdivatosaabb angol és bel-földi szövegekből.

Bőrszékkipar
Bőrszítolás és bőrfaragás

Fenyőborovicska
(Santiperus) BARTA-féle, 3 liter k 7,50, 4 liter k 9.- bérmentve. **FELKAI KONZERVGYÁR** Felka, Szepes. 26973

Urasági butor
Eladok és veszek; mahagoni hálósobákat, ebédlőket, szalonokat, rézbutorokat, zongorákat, perzsák és szmirna szőnyegek, függönyöket, üveg- és bronzcsillárokat, petroleum-lámpákat, bronzszőnyegrokat, olasz faragványokat, képeket, olajfestményeket, teljes lakberendezéseket, díztel berendezéseket.

Nagy és Fia
Állandó nagy lakberendezési kiállítás!
IV., Sommeiweiss-(Újvilág)-utca 21., kapubejárati. Az egész házban. Telefon 17-77.

Részlettel vétésre
kaphatók

Gramofonok
Hegedűk, Fuvolák, Cimbalomok a legcsinosabb és legkisebb kivitelben
árfelémelés nélkül
Szenási és Kardos
BUDAPEST,
Andrássy-ut 1. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Lemezekből teljes raktár. 4000 új felvétel.